ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ВИЛОЯТИ СУҒД
МАҶЛИСИ ВАКИЛОНИ ХАЛҚИ НОҲИЯИ АЙНӢ
ҚАРОР

№ 132 аз 23 июли соли 2012 ш. Айнӣ.

Дар бораи тасдиқи Барномаи
рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи
Айнӣ барои солҳои 2011-2015

Мутобиқи моддаҳои 8, 9 ва 20-и Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ» иҷлосияи шашуми Маҷлиси вакилони халқи ноҳияи Айнӣ (даъвати IX)

ҚАРОР МЕКУНАД:

1. Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Айнӣ барои солҳои 2011-2015 тасдиқ карда шавад (замима мегардад).
2. Муовини аввали раиси ноҳия, муовинони раиси ноҳия, роҳбари Дастгоҳи раиси ноҳия, мудири бахши иқтисод ва савдои мақомоти иҷрои ҳокимияти давлатии ноҳия, роҳбарони ташкилоту муассисаҳои ноҳиявӣ, раисони ҷамоатҳои деҳоти ноҳия ва сардорони хоҷагиҳои деҳқонӣ (новобаста ба шакли моликияташон) дар амалӣ намудани Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Айнӣ барои солҳои 2011-2015 дар ҳамкорӣ бо мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Суғд, вазорату кумитаҳо, идораю муассисаҳои дахлдор, созмонҳои байналмилалӣ, фондҳои маблағгузор, ташкилотҳои ғайридавлатӣ ва соҳибкорони ватанию хориҷӣ тадбирҳои мушаххас андешанд.
3. Сардори Раёсати молияи ноҳия ва мудири бахши иқтисод ва савдои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ҳамасола дар таҳияи буҷети ноҳия иҷроиши самараноки Барномаи мазкурро ба эътибор гиранд.
4. Муовини аввал ва муовинони раиси ноҳия вазифадор карда шавад, ки аз рафти иҷрои Барномаи мазкур ҳар сол моҳи декабр дар иҷлосияи Маҷлиси вакилони халқи ноҳия ҳисобот манзур намояд.
5. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи комиссияи доимии Маҷлиси вакилони халқи ноҳия «Оид ба масъалаҳои буҷет, сохтмон, савдо, нақлиёт, алоқа, меҳнат ва хизмати коммуналӣ» ва муовинони раиси ноҳия вогузор карда шавад.

Раиси Маҷлис Р.Рахматов.

**Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии
ноҳияи Айнии вилояти Суғд**

БАРНОМАИ РУШДИ ИҶТИМОИЮ ИҚТИСОДИИ НОҲИЯИ АЙНӢ БАРОИ СОЛҲОИ 2011-2015

Душанбе - 2012

БАРНОМАИ РУШДИ
ИҚТИСОДИИ ДЕҲОТ
RURAL GROWTH PROGRAMME

Барнома бо дастгирии техникии «Барномаи рушди деҳот», ки аз ҷониби БРСММ, Агентии ҳамкории байналмиллалии Олмон ва Департаменти Бритонияи Кабир оид ба рушди байналмиллалӣ маблағгузорӣ мешаванд, таҳия шудааст.

Мундарича

Рӯйхати ихтисорот 6
Сухани ифтитоҳии раиси ноҳия 7
Сарсухан 8

1. ТАВСИФИ УМУМИИ НОҲИЯИ АЙНӢ 9

2. ТАҲЛИЛИ ВАЗЪИ КУНУНӢ ВА ДУРНАМОИ СОҲАҲО 13
2.1. Иқтисодиёт 13
2.1.1. Кишоварзӣ 13
2.1.2. Саноат 21
2.1.3. Соҳибкории хурду миёна 23
2.1.4.Стратегия ва вазифаҳои бахши иқтисод 28

3. СОҲАҲОИ ИҶТИМОӢ 32
3.1. Тандурустӣ 32
3.2. Маориф 34
3.3. Ҳифзи иҷтимоӣ 36
3.4. Фарҳанг ва фароғат 38
3.5. Стратегия ва вазифаҳои бахши иҷтимоиёт 40

4. ИНФРАСОХТОР 44
4.1. Хизматрасонии манзилию коммуналӣ 44
4.2. Стратегия ва вазифаҳои бахши инфрасохтор 48

5. БЕХАТАРИИ МУҲИТИ ЗИСТ 51
5.1. Ҳолатҳои фавқулодда 51
5.2. Стратегия ва вазифаҳои бахши муҳити зист ва Ҳ.Ф 56

6. ТАЪМИНОТИ ЗАХИРАВӢ 60
6.1. Захираҳои ташкилӣ ва инсонии ноҳия 60
6.2. Таъминоти молиявӣ – буҷетӣ 61
6.3. Стратегия ва вазифаҳои бахши таъминоти захиравӣ 66

7. МОНИТОРИНГ ВА АРЗЁБӢ 67

Замимаи №1 68

Рӯйхати ихтисорот

АИО	Ассотсиатсияҳои истифодабарандагони об
БРСММ	Барномаи рушди Созмони Миллали муттаҳид
БРН	Барномаи рушди ноҳия
БДС	Барномаи давлатии сармоягузорӣ, грантҳо ва сохтмони асосӣ барои солҳои 2010-2012
БРИ	Бонки рушди исломӣ
БМН	Беморхонаи марказии ноҳиявӣ
ВМБ	Вируси масъунияти бадан
ВИС	Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон
ВТҶТ	Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон
КАТ	Кумаки аввалияи тиббӣ
МТ	Муассисаҳои томактабӣ
МСМ	Маводи сузишворию молиданӣ
МИҲД	Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ
М ва Б	Мониторинг ва баҳодиҳӣ
МТД	Маркази тандурустии деҳот
НОБ	Нерӯгоҳҳои обии барқӣ
НКҲ	Нақшаи кори ҳарсола
ИХО	Идораи хоҷагии об
ПСМ	Партовҳои сахти маишӣ
СМТ	Стансияҳои мошину тракторҳо
СРМ	Стратегияи рушди миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонбарои то соли 2015
СПКСК	Стратегияи паст кардани сатҳи камбизоатӣ
СВОТ	Тарафҳои қавӣ, заиф, имкониятҳо ва хатарҳо
ҲНН	Ҳодисаи нохуши нақлиётӣ
ҲФ	Ҳолатҳои фавқулодда
ҲРҲ	Ҳадафҳои Рушди ҳазорсола
ҶМЧ	Ҷумҳурии Мардумии Чин
ТҚХ	Ташкилоти қарздиҳии хурд
ШС	Шӯъбаи сохтмон

Сухани ифтитоҳии раиси ноҳияи Айнӣ

Айнӣ яке аз ноҳияҳои аз ҷиҳати ҳудуд калонтарини вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Дар замонҳои қадим ин минтақа бо номи Фалғар машҳур буда, 23 ноябри соли 1930 ҳамчун ноҳияи нав бо номи Заҳматобод ташкил ёфта, 23 январи соли 1955 ба худ номи сардафтари адабиёти муосири тоҷик Садриддини Айниро гирифт.

Айни замон ноҳияи Айнӣ дорои 7 ҷамоати деҳот ва як шаҳрак буда дар он зиёда аз 74169 нафар аҳолӣ зиндагӣ мекунад. Айнӣ ноҳия аграрӣ буда, дар як вақт саноати кӯҳӣ низ рӯ ба инкишоф дорад.

Ман ҳамчун раиси ноҳия масъул ҳастам, мушкилоте, ки ба рушди ноҳия монеа мешавад ба Шумо тавзеҳ диҳам. Бо вуҷуди он, ки ноҳия табиати зебову биҳиштосо дорад, дараҷаи зиндагии қисми зиёди сокинон он хеле паст мебошад. Новобаста аз зебоии табиат дар аксари деҳоти ноҳия хатари офатҳои табии дар тамоми фасли сол мавҷуд аст.

Бинобар маҳдуд будани имкониятҳои молиявӣ ва норасоии маблағ аксари сохторҳои давлатӣ, аз ҷумла муассисаҳои таълимию тиббӣ ба талаботи рӯз ҷавобгӯ нестанд.

Ноҳия дорои табиати зебою нотакрор буда, барои истеҳсоли маҳсулоти аз нигоҳи экологӣ тоза, аз ҷумла асал ва растаниҳои дорувор имкониятҳои зиёд дорад. Махсусан захираи ангишти мавзеи Фон-яғноб, ки дар болооби Зарафшон воқеъ аст, 1,6 милрд тоннаро ташкил медиҳад ва 80 фоизаш кокшаванда аст. Истифодаи босамари захираҳои табиӣ имконият медиҳад, ки мушкилоти асосии ноҳия ташкили ҷойҳои нави корӣ ҳалли худро ёбад.

Мавҷудияти захираҳои бои табиӣ аз қабили тилло, симоб, сурма, ангиштсанг имкон медиҳанд, ки корхонаҳои коркард бунёд намуда, ҷойҳои нави корӣ таъсис ёбанд. Ҳарчанд бисёр соҳаҳои иқтисодиёти ноҳия рушд ёбанд ҳам дар баробари ин мушкилот кам нест ва барои ҳалли онҳо сарчашмаҳои маблағгузорӣ дарёфт бояд кард.

Ҳамчун Раиси ноҳия аз таҳияи Барномаи рушди ноҳия барои солҳои 2011-2015 сипосгузор буда, кӯшиш менамоям ҳамаи имкониятҳоро якҷоя бо сохторҳои дахлдори ноҳия барои иҷрои он сарф намоем. Зеро барои амали сохтани Барномаи мазкур корҳои зиёдеро ба анҷом расонидан лозим аст. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия кӯшиш ба харҷ медиҳад, ки дар доираи имкониятҳои мавҷуда маблағ дарёфт намуда, дар амалисозии Барнома саҳмгузор бошад.

Ҳамзамон аз тамоми институтҳои байналхалқиву ташкилотҳои хориҷии дар мамлакат фаъолият дошта даъват мекунам, то баҳри дар амал татбиқ намудани Барномаи зикргардида саҳмгузорӣ намоянд. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ноҳия дар навбати худ барои ҳамкории мутаносибан судманд омода мебошад.

Аз Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Барномаи рушди Созмони Миллали Муттаҳид ҷиҳати таҳрезии Барномаи рушди ноҳияи Айнӣ сипосгузор буда, ҳамчунин ба гурӯҳи кории Шӯрои рушди ноҳия, ҷамоатҳои шаҳраку деҳот, марказҳои дастгирии ҷамоатҳо ва умуман ҳамаи ташкилоту муассисаҳое, ки дар таҳияи ин ҳуҷҷати муҳим саҳмгузорӣ карданд миннатдорӣ изҳор менамоям.

Сарсухан

Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳияи Айнӣ аз ҷониби гурӯҳи корӣ дар заминаи таҳлили амиқи натиҷаи фаъолияти соҳаҳои хоҷагии халқи ноҳия таҳия гардидааст. Ҳангоми баррасӣ ва муайян намудани мушкилот ва роҳҳои ҳалли онҳо ҳам мутахассисони соҳавии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия, ҳам тарафҳои манфиатдор, аз ҷумла намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ, бахши хусусӣ ва аҳли ҷомеа ҷалб карда шудаанд.

Барномаи мазкур дар асоси Ҳадафҳои Рушди ҳазорсола, «Стратегияи Миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2015» ва «Стратегияи паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2012»-ро дар сатҳи маҳал амалӣ менамояд. Инчуни Барнома дар асоси «Дастури методи оид ба таҳия ва татбиқи барномаҳои рушди шаҳру ноҳияҳо ва мақомоти худидораи шаҳраку деҳот», ки аз ҷониби Вазорати иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия шудааст, тарҳрезӣ гардидааст.

Барнома барои таъмини рушди соҳаҳои гуногуни иқтисодиёт, ҳалли мушкилоти иҷтимоӣ ва инфросохторӣ, ҳифзи муҳити зист ва беҳдошти сатҳи зиндагии аҳолии ноҳия равона шудааст.

Барнома аз қисматҳои зери иборат мебошад:

Қисми 1 - тавсифи мухтасар ва таҳлили ҳолати умумии ноҳия, аз ҷумла тамоюли рушди иқтисодию иҷтимоӣ дар панҷ соли охир;

Қисми 2- баҳои ҳолати ҷории ноҳияи Айнӣ дар самтҳои иқтисодиёт, иҷтимоиёт, инфорасохтор ва муҳити зист, стратегияи рушди соҳаҳои мазкур дар 5 соли оянда ва баҳодиҳии захираҳои мавҷуда барои амали намудани онҳо;

Қисми 3 – сохтори ташкилӣ, татбиқ, мониторинг ва баҳодиҳии барномаи рушди ноҳия.

1. ТАВСИФИ УМУМИИ НОҲИЯИ АЙНӢ

1.1. Вазъи ҷуғрофӣ ва тақсимоти маъмурӣ - ҳудудӣ. Ноҳияи Айнӣ аз ҷиҳати масоҳат яке аз ноҳияҳои калонтарини ҷумҳурӣ маҳсуб ёфта, дар вилояти Суғд ҷойгир шудааст. Масоҳати ноҳия 5,2 ҳазор км^2 мебошад, ки 20%-и вилояти Суғдро ташкил медиҳад. 97 фоизи ҳудуди ноҳияро кӯҳҳо ва доманакӯҳҳо ташкил медиҳанд. Гарчанде масоҳати ноҳия калон бошад ҳам аз сабаби ноҳамвории релеф 3 фоиз ё 15474 га. заминҳои обии киштбоб мебошанд. Ноҳия бо ноҳияҳои Варзоб, Ҳисор, Ғончӣ, Шаҳристон, Панҷакент, Кӯҳистони Мастчоҳ ва Ваҳдат ҳамсарҳад буда, масофаи роҳ то шаҳри Душанбе 130 км. ва то маркази вилояти Суғд -шаҳри Хуҷанд 200 км-ро ташкил медиҳад.

Тасвири 1. Харитаи ноҳия

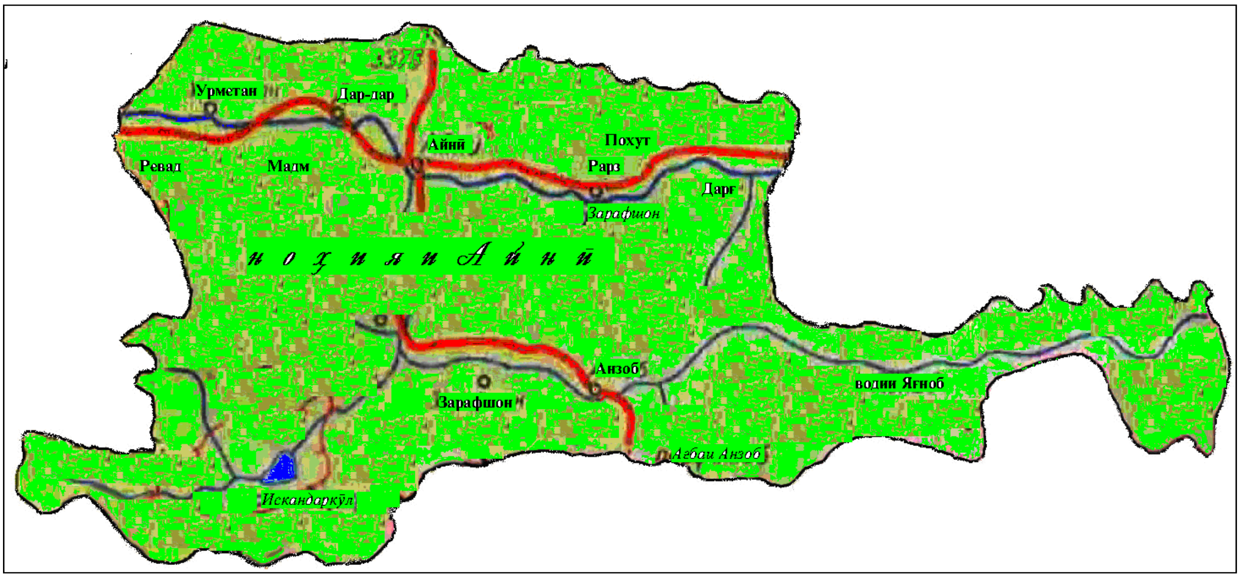

Ба ноҳия 7 ҷамоатҳои деҳот: Анзоб (8 деҳа), Айнӣ (11 деҳа), Дар-Дар (6 деҳа), Урметан (7 деҳа), Фондарё (11 деҳа), Шамтуч (5 деҳа), Рарз (9 деҳа) ва 1 ҷамоати шаҳрак шомил мебошад.

1.2. Тавсифӣ таърихӣ - фарҳангӣ. Ноҳияи Айнӣ яке аз мавзеҳои қадими аҳолинишини ҷумҳурӣ мебошад. Бозёфтҳои таърихие, ки дар ноҳия ёфт шудаанд, марбути замони асри биринҷӣ буда, шоҳони давлати Суғд дар ин мавзеъ қалъаҳои боҳашамат барои зиндагӣ ва ҳимоя аз душманон бунёд намудаанд, ки то ҳол баъзе аз харобаҳои онҳо боқи мондаанд. Аҳолии водии Яғноб, ки дар ҳудуди ноҳия зиндагӣ мекунанд, забон ва расму оинҳои суғдиёни қадимаро то замони мо нигоҳ доштаанд[1]. Аз ҳудуди ноҳия яке аз шохаҳои роҳи бузурги абрешим мегузарад, ки барои иқтисодиёти минтақа аҳамияти назаррас дошт.

Ноҳияи имрӯзаи Айнӣ то солҳои 30-юми асри XX ба волостҳои Фалғар ва Искандара дохил мешуд. 23 ноябри соли 1930 волостҳоро якҷоя карда, ноҳияи Заҳматобод таъсис дода шуд. Бо қарори Президиуми Совети Олии РСС Тоҷикистон 26 ноябри соли 1955 ноҳия ба худ номи сардафтари адабиёти муосири тоҷик Садриддин Айниро гирифт ва маркази он деҳаи Айнӣ интихоб шуд.

1.3. Шароити иқлим ва захираҳои табиӣ. Масоҳати ноҳия 5,2 ҳазор км^2 буда, 97%-и онро кӯҳ ташкил медиҳад. Ҳарчанд масоҳати ноҳия калон аст, заминҳои корами он хеле кам мебошад. Иқлими ноҳия муътадили континенталӣ буда дар фасли зимистон -25-

[1] - Мувофиқи таҳқиқоту хулосаи академик Бобоҷон Ғафуров забони яғнобӣ ба гурӯҳи ориёиҳои ғарбӣ шомил аст.

$30C^0$ хунук ва дар фасли тобистон +30 – 38 C^0 гарм мебошад. Ҳарорати миёнаи солонаи ҳаво + $9C^0$ аст.

Ноҳия дорои табиати зебо, обу ҳавои тоза ва чашмаҳои гуногуни шифобахш аст. Ҳамчунин ноҳия дорои захираҳои бойи гидроэнергетикӣ, захираҳои маъдании сурма, симоб, тилло, волфрам, нуқра ва ангишт мебошад. Захираҳои табии барои бунёди корхонаҳои саноатӣ имконият фароҳам меорад. Айни замон дар ноҳия конҳои нави ангиштсанг ва сурмаю симоб коркард мешаванд.

Калонтарини захираи ангишт кони Фон-Яғноб, ки дар ҳавзаи дарёи Зарафшон ҷойгир шудааст, ки захираи он 1,6 млрд тонна ҳисоб карда шудааст. Ангиштсанги ин минтақа сифати баланд дошта 80% он коксшаванда аст. Инчунин захираи ангишт дар деҳаҳои Вашан, Утоғар ва Урметан низ кашф шудааст.

Олами ҳайвоноти ноҳия аз хирс, гург, рӯбоҳ, шағол, харгӯш, бузи кӯҳӣ, ҷайра, хуки ваҳшӣ, кабк, мурғи ҳилол ва ғ. иборат аст.

Аз рӯи анъна таваҷҷуҳи сайёҳон ба мавзеҳои Искандаркул, кулҳои Аловуддин ва води Яғноб зиёд мебошад.

1.4. Ҳолати демографӣ. Ба санаи 01.01.2011 аҳолии ноҳия 74169[2] нафарро ташкил медиҳад, аз ҷумла: мардҳо - 36269 нафар (48,9%) ва занҳо - 37900 нафар (51,1 %). Суръати миёнаи солонаи афзоиши аҳолӣ 2,6 фоиз ва зичии аҳолии ноҳия дар 1 км^2 -14,3 нафарро ташкил медиҳад.

Мутобиқи нишондиҳандаҳои дурнамо то соли 2015 афзоиши аҳолии ноҳия 6,0 фоизро ташкил хоҳад дод.

Ҷадвали 1. Дурнамои афзоиши аҳолии ноҳияи Айнӣ дар солҳои 2011-2015

Нишондодҳо	*с. 2011 ҳисобот*	*с. 2012 баҳо*	*дурнамо*			*с. 2015 бо % нисбати с. 2011*
			2013	*2014*	*2015*	
Шумораи миёнасолонаи аҳолӣ, ҳамагӣ (ҳаз. нафар), аз ҷумла	*72,1*	*73,2*	*74,4*	*75,6*	*76,8*	*106*
шаҳрӣ	*2,7*	*2,7*	*100*	*2,7*	*107*	*2,7*
деҳотӣ	*70,5*	*71,7*	*101*	*74,0*	*106*	*70,5*

Дар оғози соли 2011 шумораи аҳолии қобили меҳнати ноҳия 43,6 ҳазор нафарро (58%-и шумораи умумии аҳолӣ) ташкил дод.

Ҷадвали 2. Шумораи аҳолӣ ва хонаводаҳои ноҳия аз рӯи ҷамоатҳо дар соли 2011

Номгӯи ҷамоатҳои деҳот	*Шумораи хонаводаҳо*	*Шумораи аҳолӣ*
Урметан	*4160*	*17059*
Дар-Дар	*1669*	*7417*
Айнӣ	*2824*	*10383*
Рарз	*2287*	*12609*
Шамтуч	*1402*	*6675*
Анзоб	*1426*	*8159*
Фондарё	*1859*	*8900*
Зарафшон	*669*	*2967*
Ҳамагӣ дар ноҳия	*16296*	*74169*

Дар давоми се соли охир ба сабаби муҳоҷират аз минтақаҳои хавфноки экзогенӣ шумораи аҳолии ноҳия 1431 нафар кам шудааст. Ба сабаби набудани ҷойҳои корӣ 4009 нафар (9,2%-и аҳолии қобили меҳнат), асосан мардон дар муҳоҷирати меҳнатӣ берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ қарор доранд[3].

[2] - Мувофиқи маълумоти баруйхатгирии аҳолӣ дар соли 2010 (шӯъбаи омори ноҳия)

[3] - Бинобар сабаби муҳоҷирати экзогенӣ шумораи аҳолии ноҳия дар соли 2010 нисбат ба солҳои гузашта кам шудааст

99,9 %-и аҳолии ноҳия тоҷикон мебошанд. Намояндагони дигар миллатҳо ҳиссаи ночизи аҳолиро ташкил медиҳанд.

Ҷадвали 3. Сохтори синусолии аҳолии ноҳия (ба ҳолати 01.01.2011)

Гурӯҳҳои аҳолӣ аз рӯи сину сол	*Ҳамагӣ*	*Аз ҷумла занон/духтарон*	*Ҳиссаи занон /духтарон аз шумораи умумии аҳолӣ (бо%)*
Кӯдакони то 16 сола	*29412*	*15147*	*51,5*
Аҳолии миёнасол (16-62)	*36774*	*18644*	*50,7*
Аҳолии синусоли нафақа	*7983*	*4198*	*52,6*
Ҳамагӣ шумораи аҳолӣ	*74169*	*39310*	*51,2*

Шумораи бештари аҳолиро одамони синну соли миёна ташкил медиҳанд.

Ҷадвали №4. Афзоиши демографии аҳолии ноҳияи Айнӣ (ба 01.01.2011)

солҳо	*Таваллуд*	*Шумораи фавт*	*Муҳоҷират*		*Афзоиши воқеӣ*	*Афазоиш бо %*	*Шумораи умумии аҳолӣ*
			Омад	*Рафт*			
2008	*1459*	*431*	*4750*	*4898*	*5786*	*8,3*	*75686*
2009	*1756*	*486*	*3320*	*3413*	*768*	*1,0*	*76454*
2010	*1920*	*512*	*7597*	*7624*	*2285*	*3,0*	*74169*[4]

1.5. Тамоюли асосӣ ва мушкилоти иқтисодиву иҷтимоӣ. Айнӣ ноҳияи аграрӣ ба ҳисоб рафта, соҳаи саноат нисбатан суст ба роҳ монда шудааст ва яке аз ноҳияҳои дотатсионӣ дар вилояти Суғд ба ҳисоб меравад. Кишоварзӣ соҳаи асосии пешбурди иқтисодиёти ноҳия мебошад. Рушди соҳаи кишоварзӣ на танҳо масъалаи иқтисодӣ, балки хусусияти иҷтимоӣ низ дорад, зеро зиёда аз 98,8 фоизи аҳолии қобили меҳнат дар деҳот зиндагӣ мекунад.

Барои баланд бардоштани даромаднокии истеҳсоли маҳсулоти кишоварзии ноҳия муаммоҳои зерин вуҷуд дорад: кам будани заминҳои киштбоби обёришаванда, таъмин набудан бо тухмиҳои хушсифат, норасогии оби полезӣ, техникаи муосири кишоварзӣ нуриҳои минералӣ, инчунин ҳолати ғайриқаноатбахши заминҳо. Ноҳия дорои иқтидори саноатӣ маъдантозакунӣ мебошад, аммо нокифоягии технологияи нави муосир ва сармоягузорӣ, суст будани рушди корхонаҳои хурду миёна ва норасогии кадрҳои баландихтисос барои рушди минбаъдаи ин соҳаи саноат монеа гардидаанд.

Дар ноҳия шароити мусоид барои инфарасохтори фароғатӣ аз ҷумла табиати зебо, обу ҳавои тоза ва чашмаҳои гуногуни шифобахш муҳайё мебошад.

Мушкилоти асосии соҳаи тандурустӣ зиёдшавии касалиҳои сироатӣ, аз ҷумла сил, вараҷа ва фавти модару кӯдак мебошад. Дар соҳаи маориф норасоии омӯзгорон ва ғайри имкон будани бозомӯзии муаллимони фаннӣ, нисбатан паст будани ҷалби кӯдакон ба муассисаҳои томактабӣ, таъминоти сусти мактабҳо бо воситаҳои аёнии таълим ва китобҳои дарсӣ аз мушкилоти асосӣ маҳсуб мешавад. Ба муаммоҳои асосии соҳаи иҷтимоии ноҳия - паст будани музди меҳнат, муҳоҷирати зиёди меҳнатӣ, шумораи зиёди табақаҳои ниёзманди аҳолӣ, ки ба дастгирии иҷтимоӣ ниёз доранд, дохил мешавад.

Барои беҳтар намудани хизматрасонии манзилӣ-коммуналӣ (ХМК) сатҳи сусти идоракунии соҳа, норасоии инфрасохторӣ дар таъминот бо оби нӯшокӣ, ҷамоварӣ ва безараргардонии партовҳо монеа мебошанд.

Аҳолии ноҳия дар ҳалли проблемаҳои маҳаллии худ фаъолона иштирок менамояд. Дар ҳудуди ноҳия лоиҳаҳои БРСММ, Агроаксияи Олмон, Агентии Олмон оид ба рушди байналхалқи амалӣ мешаванд ва ташкилотҳои ғайридавлатии «Хайрандеш», Иттиҳодияи ҷамъиятии маркази иттилооти машваратии «Комрон», Марказҳои дастгирии ҷамоатҳои Урметан, Дар-Дар, Айнӣ, Рарз, Шамтуч, Фондарё, Анзоб ва Зарафшон фаъолият доранд.

1.6. Биниши ноҳияи Айнӣ дар ояндаи наздик

Айнӣ – ноҳияи зебоманзара дар водии Зарафшон буда, дорои соҳаҳои кишоварзӣ ва саноати кӯҳии тараққикарда, инфрасохтори замонавӣ, муҳити мусоиди зист ва имконияти хуби таҳсил, сатҳи баланди зиндагӣ мебошад. Соҳибкории хурду миёна ва туризми экологию кӯҳӣ бо ҷалби сармояи хориҷию дохили инкишоф ёфтааст.

Биниши ноҳияи Айнӣ дар заминаи таҳлили тарафҳои қавӣ ва заифи рушди ноҳия бо назардошти омилҳои дохилӣ ва беруна таҳия шудааст.

Ҷадвали 5. Таҳлили вазъияти умумии ноҳия (SWOT)

Тарафҳои қавӣ	Тарафҳои заиф
Захираҳои табиӣ, аз ҷумла канданиҳои фоиданок; Мавҷуд будани корхонаи азими саноатӣ; Иқлими мусоид барои растанипарварӣ ва чорводорӣ; Мавҷуд будани талабот ба маҳсулоти кишоварзӣ дар бозори дохилӣ; Мавҷуд будани захираҳои меҳнатӣ ва кадрҳои баландихтисос дар ноҳия; Мавҷуд будани табиати гуногунранги ҷалбкунанда барои рушди сайёҳӣ; Мавҷуд будани Барномаи миёнамӯҳлати рушди ноҳия; Инфрасохтори иҷтимоӣ; Мардуми меҳнатдӯст ва меҳмоннавоз; Дастрасии аҳолӣ ба қарзҳои хурд.	Истифодаи нокифояи имкониятҳои коркарди канданиҳои фоиданок; Ба иқтидори пурра кор накардани корхонаҳои саноатӣ; Ҷараёни сусти татбиқи ислоҳоти соҳаҳо; Корношоями системаҳои обёрикунӣ; Набудани нуқтаҳои қабул ва коркарди маҳсулоти кишоварзӣ; Норасоии ҷойҳои корӣ ва музди меҳнати ночиз; Суст ба роҳ мондани кори тарғиботиву реклама оид ба соҳаи сайёҳӣ; Ҳолати бади роҳҳои маҳаллӣ; Бад шудани ҳолати заминҳои корам; Характери дотатсионӣ доштани буҷети ноҳия.
Имкониятҳо	**Хатарҳо**
Мавҷудияти шоҳроҳи транзитии Душанбе –Чанок; Мавҷудияти талаботи беруна ба маҳсулоти кишоварзии ноҳия; Мавҷудияти талаботи беруна ба маҳсулоти саноатии ноҳия; Дар барномаҳои ҷумҳуриявӣ пешбинӣ намудани маблағгузории сохтмон ва азнавсозии мактабҳо ва беморхонаҳо; Оғоз намудани сохтмони роҳи автомобилгарди Панҷакент – Айнӣ - Кӯҳистони Мастчоҳ: Ҷалб намудани сармои хориҷӣ барои рушди соҳаи коркарди маъдан; Мавриди амал қарор гирифтани тақсимоти замини наздиҳавлигӣ; Оғози бунёди НОБ-и хурди барқи дар ноҳия.	Таъсири офатҳои табиии (обхезӣ, жола, хушксолӣ, тарма, ярч ва ғайра); Муҳоҷирати аҳолӣ ба дигар минтақаҳои ҷумҳурӣ; Сатҳи пасти рушди иқтисодӣ; Тағйир ёфтани нархҳои маҳсулоти кишоварзӣ дар бозорҳои дохилӣ ва берунӣ; Ба фуруш нарафтани тамоку; Вайроншавии заминҳои киштшаванда; Таъсири манфии бӯҳрони иқтисодӣ ба раванди рушди маҳаллӣ; Фоизи баланди қарзҳо.

2. ТАҲЛИЛИ ВАЗЪИ КУНУНӢ ВА ДУРНАМОИ СОҲАҲО

2.1. Иқтисодиёт

2.1.1. Соҳаи кишоварзӣ

Нақши соҳаи кишоварзӣ дар иқтисодиёти маҳаллӣ. Кишоварзӣ яке аз соҳаҳои муҳими иқтисоди ноҳия буда дар он 15,5 ҳаз. нафар (35,6%-и аҳолии қобили меҳнат) машғуланд. Соҳаи кишоварзӣ на танҳо масъалаи иқтисодӣ, балки хусусияти иҷтимоӣ низ дорад, зеро зиёда аз 96,4 фоизи аҳолии ноҳия ё 71540 нафар дар деҳот зиндагӣ мекунанд, ки аз он занҳо 35830 нафар ё 50,1 фоизро ташкил медиҳанд. Мутобиқи маълумоти оморӣ ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ дар соли 2010 - 52,3 млн. сомониро (60,7% аз маҷмӯи махсулоти дохилӣ) ташкил дод, ки нисбати соли 2009 - 8,7% ва соли 2008 - 13,4% зиёд мебошад.

Диаграмаи 1. Афзоиши ҳаҷми маҳсулоти кишоварзӣ дар солҳои 2008-2010 (млн. сомонӣ)

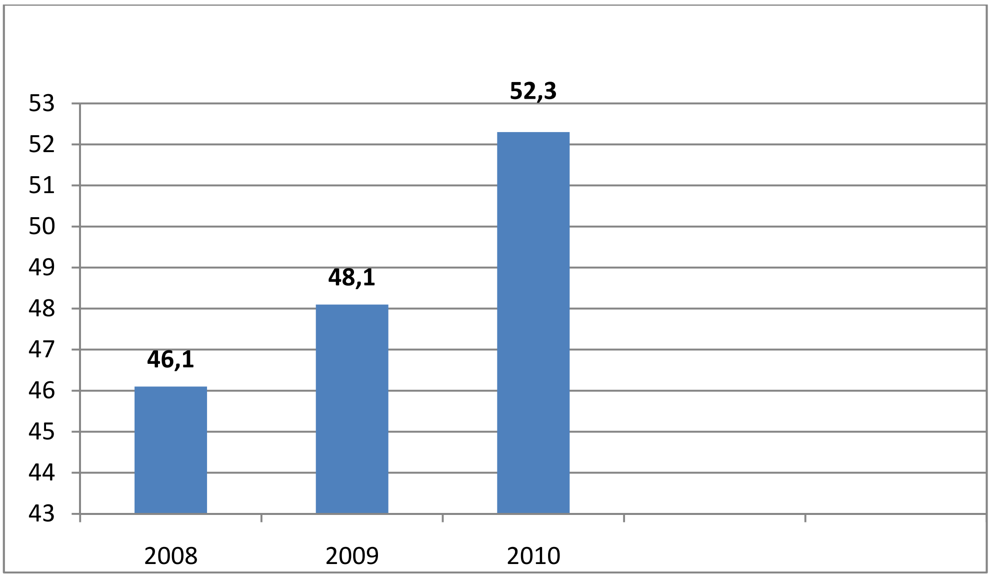

Шаклҳои хоҷагидорӣ дар бахши кишоварзӣ. Дар доираи татбиқи ислоҳоти бахши кишоварзӣ дар заминаи хоҷагиҳои кишоварзии ноҳия 24 кооперавии истеҳсолӣ, 22 хоҷагиҳои ҷамоавии деҳқонӣ 214 адад хоҷагиҳои инфиродии деҳқони (фермерӣ), ҳамагӣ 260 ададро мебошанд. Аз 16293 хонаводаи ноҳия саҳмдорони хоҷагиҳои кишоварзи 15525 нафар, аз ҷумла, 10712 нафар занҳо (69,2%) мебошанд.

Ҷадвали №6. Шумораи хоҷагиҳо дар ҷамоатҳо дар огози соли 2011

Номгӯи ҷамоатҳо	*Хонаводаҳо*	*хоҷагиҳои деҳқонии ҷамоавӣ*	*Хоҷагиҳои инфиродӣ*
Урметан	*4160*	*9*	*23*
Дар-Дар	*1669*	*5*	*40*
Айнӣ	*2824*	*4*	*70*
Рарз	*2287*	*5*	*33*
Шамтуч	*1402*	*2*	*-*
Анзоб	*1426*	*5*	*38*
Фондарё	*1859*	*5*	*12*
Зарафшон	*669*	*-*	*-*
Дар дигар ноҳияҳо		*18*	*-*
Ҳамагӣ:	*16293*	*53*	*216*

Дар истеҳсолоти кишоварзии ноҳия сатҳи таъминот бо техника аҳамияти муҳим мебошад. Айни замон дар хоҷагиҳои ноҳия 189 адад техникаи гуногуни кишоварзӣ мавҷуд аст, ки ҳамагӣ 52 фоизашон коршоянманд. Баъди пошхурии Иттиҳодияи шӯравӣ бо сабаби имкониятҳои маҳдуди молиявӣ техникаи кишоварзӣ харидорӣ нашудааст.

Ҷадвали № 7. Техникаҳои мавҷудаи кишоварзӣ ва ҳолати коршоямии онҳо (ба 01.01.соли 2011)

Номгӯи техника	*Ҳамагӣ*	*Омода*	*Фоизи омодагии техника*
Трактори тасмачарх	*28*	*12*	*42,8*
Трактори чархдор	*55*	*31*	*56,3*
Комбайн	*8*	*3*	*37,5*
Экскватор	*4*	*1*	*25,0*
Присепҳо	*42*	*21*	*50,0*
Плугҳо	*52*	*30*	*57,6*
Ҳамагӣ:	*189*	*98*	*52*

Истифодабарии заминҳо. Масоҳати умумии заминҳои ноҳия 515820 гектарро ташкил медиҳад, ки аз он 4071 га заминҳои кишоварзӣ (якҷоя бо заминҳои ноҳия дар ноҳияҳои Зафаробод 1058 га ва Шаҳристон 96га.) мебошанд.

Аз маҷмӯи заминҳои кишоварзӣ, ҳамагӣ 2917 га замини корам, аз он 2813 га обӣ ва 104 га замини лалмӣ аст. Ҳарчанд масоҳати ноҳия хеле васеъ бошад ҳам, вале ҳамагӣ 3 фоиз ё 15474 га заминҳои обӣ қобили истифода мебошанд.

Диаграммаи 2. Сохтори истифодаи заминҳои ноҳия дар соли 2011

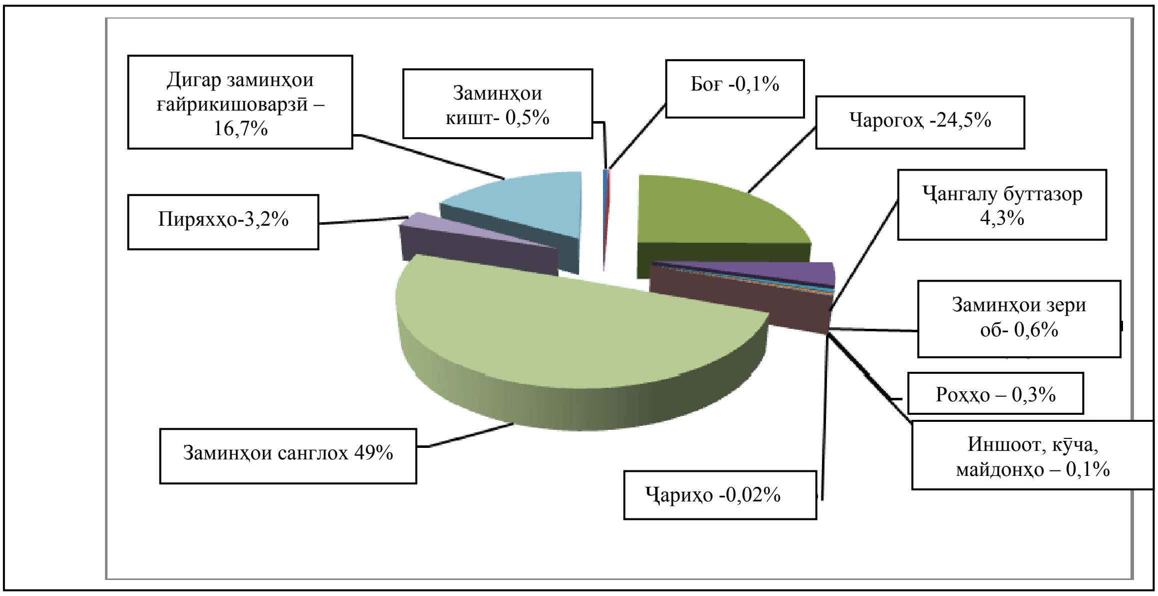

Бо сабаби маҳдудияти заминҳои кишоварзӣ қобили истифода ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар сокини ноҳия 0,03га замин рост меояд, ки ин нишондиҳандаи камтарин дар миқёси вилоят ва ҷумҳурӣ аст.

Ҷадвали №8. Маълумот дар бораи истифодаи заминҳо

№р/т	*Истифодабарии заминҳо*	*Масоҳат, га ба 01.01.2011*
1.	*Шумораи заминистифодабарандагон (нафар)*	*15525*
2.	*Майдони умумии заминҳо*	*515820*
3.	*Аз ҷумла: Замини кишоварзӣ*	*4272*
4.	*Замини корам*	*2585*

5.	*Боғҳо*	*674*
6.	*Чарогоҳ*	*126525*
7.	*Ҷангалу бешазорҳо*	*22139*
8.	*Заминҳои зери об*	*2953*
9.	*Заминҳои зери роҳҳо*	*1530*
10.	*Заминҳои зери иморату иншоот, кӯчаҳо ва майдонҳо*	*771*
11.	*Чарҳо*	*99*
12.	*Ярҷу шағалдор*	*255713*
13.	*Пиряххо*	*16742*
14.	*Дигар заминҳое, ки дар кишоварзӣ истифода на-мешаванд.*	*69846*

Бо сабаби маҳдуд будани захираи молиявӣ аҳолӣ ба азхудкунии заминҳои нав таваҷҷӯҳ надорад, вале дар сохтори истифодаи замин тағирот ба назар мерасад.

Диаграммаи №3: Истифодаи заминҳои корам дар соли 2010

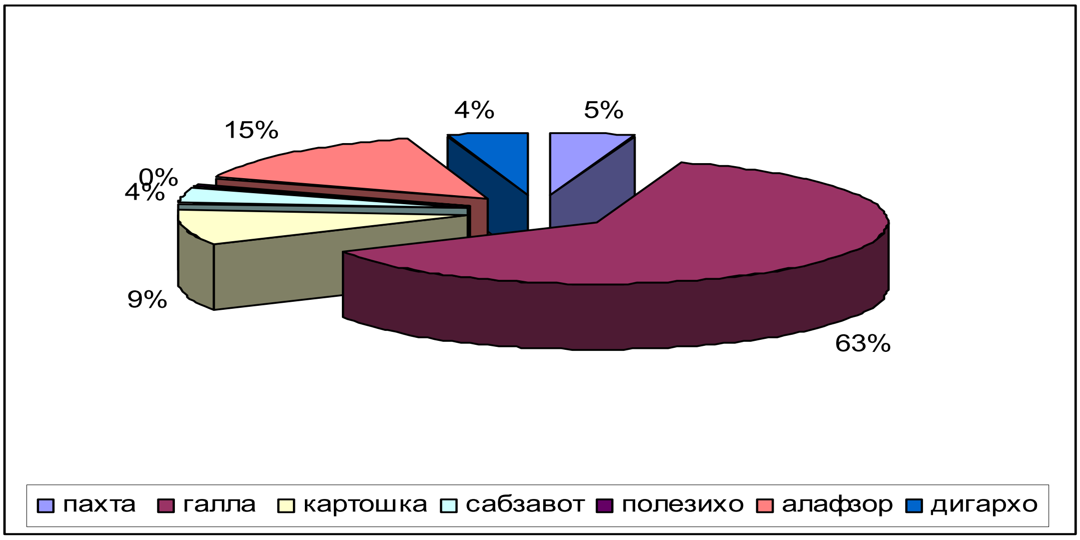

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки дар 2 соли охир дар ноҳия тамоюли коҳиш ёфтани майдони кишти зироати хӯроки чорво ва афзоиши кишти ғаладона, ба назар мерасад.

Диаграммаи №4. Тамоюли тағйирёбии истифодаи заминҳои корам(га) дар давраи солҳои 2009-2010

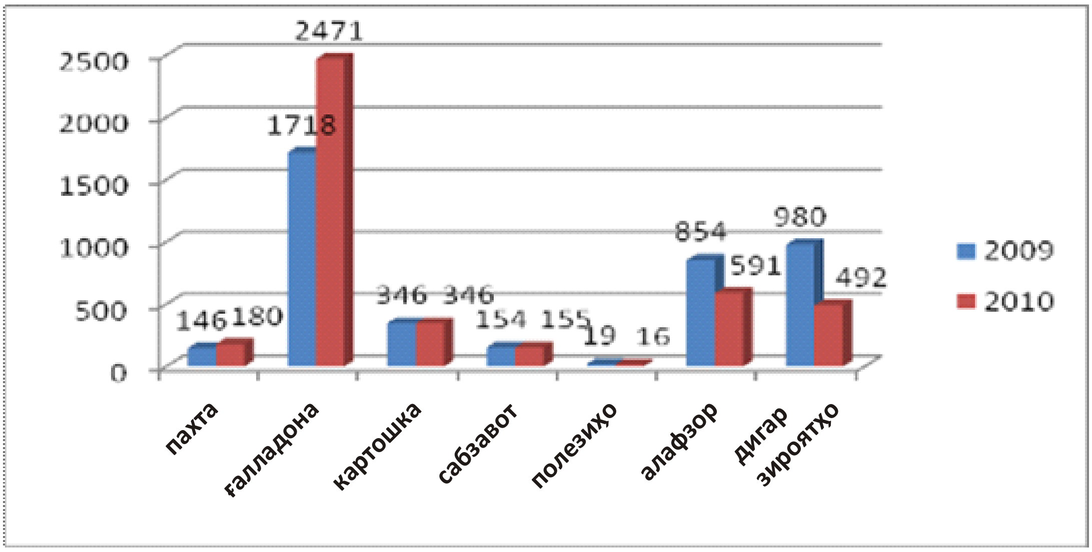

Растанипарварӣ. Ҳиссаи растанипарварӣ дар ҳаҷми истеҳсоли маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ ноҳия дар соли 2010 - 63,9 фоизро ташкил дод.

Диаграммаи №5. Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот растанипарварӣ дар солҳои 2008-2010 (млн. сомонӣ)

Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти растанипарварӣ дар соли 2010 нисбати соли 2009 бинобар сабаби афзоиши ҳосилнокӣ баъзе зироатҳо (ба ғайр аз ғалладонагиҳо ва пахта) дар ҳаҷми 13 фоиз зиёд шудааст.

Сабаби асосии пастшавии ҳосилнокии ғалладонагиҳо ва пахта ин номусоидии боду ҳаво ва мунтазам боло рафтани нархи нуриҳои минералию ва сӯзишворӣ мебошад. Тамоюли болоравӣ ва камшавии ҳосилнокӣ ва истеҳсоли маҳсулоти растанипарварӣ дар ҷадвал оварда мешавад.

Ҷадвали №8. Ҳаҷми истеҳсол ва ҳосилнокии маҳсулоти растанипарварӣ дар давраи солҳои 2007-2010

Номгӯи нишондиҳандаҳо	*Ченак*	*Солҳо*				*с.2010 нисбати с.2007,%*
		2007	*2008*	*2009*	*2010*	
Ғаллаҳо, ҳамагӣ	*тонна*	*3228*	*2785*	*3767*	*4657*	*144*
ҳосилнокӣ	*с/га*	*23,8*	*18,4*	*21,4*	*18,8*	*79*
Сабзавот, ҳамагӣ	*тонна*	*4115*	*4134*	*4871*	*4933*	*120*
ҳосилнокӣ	*с/га*	*203*	*253*	*291,8*	*292,9*	*144*
Картошка, ҳамагӣ	*тонна*	*7654*	*7729*	*8300*	*8498*	*111*
ҳосилнокӣ	*с/га*	*200*	*214*	*239,8*	*245,7*	*123*
Меваҷот, ҳамагӣ	*тонна*	*2267*	*2721*	*1642*	*2121*	*93,5*
ҳосилнокӣ	*с/га*	*38*	*44,4*	*27,2*	*35,4*	*93,1*
Полезиҳо, ҳамагӣ	*тонна*	*655*	*70*	*88*	*383*	*58,4*
ҳосилнокӣ	*с/га*	*311*	*233*	*46,3*	*243,8*	*78,3*
Пахта	*тонна*	*501*	*157*	*228*	*248*	*49,5*
ҳосилнокӣ	*с/га*	*12,0*	*11,1*	*15,8*	*14,1*	*117,5*

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки бинобар саривақт нагузаронидани корҳои агротехникии коркарди замин, аз рӯи меъёри муқарраршуда таъмин накардан бо нуриҳои маъданӣ, фарсуда гаштани техникаи мавҷудаи кишоварзӣ, набудани системаи киштгардон ва сари вақт таъмин нагардидани захрхимикатҳо сабаби паст шудани ҳосилнокӣ гардидааст.

Картошкапарварӣ барои хоҷагиҳои кишоварзии ноҳия яке аз соҳаҳои даромаднок ба ҳисоб меравад. Дар хоҷагиҳои ноҳия соли 2010 - 8498 тонна картошка истеҳсол шуд, ки нисбат ба соли 2009 - 198 тонна зиёд мебошад.

Ҷадвали №8. Истеҳсоли картошка дар солҳои 2000-2008

Солҳо	*Майдон (га)*	*Ҳосилнокӣ (с/га)*	*Истеҳсол тонна*	*Фурӯш (тонна)*	*Маблаги фурӯш Сомонӣ*	*Арзиши сомонӣ*	*Фоида, зарар сомонӣ*	*Даромаднокӣ (бо%)*
2007	*388*	*200*	*7654*	*1497*	*218550*	*171276*	*47274*	*27,6*
2008	*361*	*214*	*7729*	*1895*	*222550*	*220600*	*9583*	*2,5*
2009	*346*	*239,8*	*8300*	*2075*	*260975*	*249460*	*11515*	*4,6*
2010	*346*	*245,7*	*8498*	*2082*	*281148*	*268359*	*12789*	*4,7*

Таҳлил нишон медиҳад, ки истеҳсоли картошка сол аз сол зиёд гардида, ҳосилнокии он дар соли 2010 нисбати соли 2007 – 22,8 фоиз афзудааст. Имкониятҳои зиёд намудани ҳаҷми кишти картошка дар ноҳия вуҷуд дорад, вале паст будани сифати тухмии картошка, маҳдуд будани дастрасии хоҷагиҳои картошкапарварӣ ба қарзҳои имтиёзноку дарозмӯҳлат, дур будани бозорҳои фурӯш ва набудани техникаи кишоварзии муосир ба истифодаи пурраи имкониятҳо монеа эҷод кардаанд.

Богдорӣ. Боғдорӣ шуғли асосии кишоварзони ноҳия буда, дар таъмини аҳолӣ бо меваҳои тару тоза, афзун гардонидани имкониятҳои содиротии ноҳия ва ба кори доимӣ таъмин намудани аҳолии мавқеи намоёнро ишғол менамояд. Обу ҳавои мусоиди ноҳия имконият фароҳам меорад, ки майдони боғҳо аз ҳисоби ниҳолҳои серҳосил ва зиёд намудани майдони он сол аз сол зиёд гардида, талаботи аҳолӣ ба меваҳои тару тоза пурра таъмин ва иқтидори содироти он зиёд карда шавад.

Ҷадвали №9 Нишондиҳандаҳои соҳаҳои асосии богдори дар солҳои 2008-2010

Намуди маҳсулот	*Ченак*	*2008*	*2009*	*2010*
Мева	*тонна*	*2722*	*1642*	*2121*
Ҳосилнокӣ	*с/га*	*44,2*	*27,2*	*38,4*
Ангур	*тонна*	*16*	*160*	*160*
Ҳосилнокӣ	*с/га*	*101*	*100*	*100*
Майдони богҳо	*га*	*600*	*640*	*674*

То соли 2011 майдони боғҳо дар ноҳия ба 674 га расонида шудааст. Талаботи рузафзун ба меваю масолеҳи сохтмонӣ бахусус чӯбу тахта (аз ҳисоби шинондани дарахтони бемева) тақозо мекунад, ки дар оянда боғдорӣ дар ноҳия ривоҷ дода шавад. Танҳо дар соли 2010 дар хоҷагиҳои ноҳия 50,2 га боғи нав бунёд карда шуд, ки барои дар оянда зиёд намудани истеҳсоли мева, масолеҳи сохтмонӣ ва инкишоф додани боғдорӣ имконият медиҳад.

Барқарор намудани базаи моддию техникии боғпарварӣ (истифодаю нигоҳдории захрхимикатҳо, нигоҳдорию кашонидани меваҷот), барқарор намудани стансияҳои муҳофизати растаниҳо ё таъмин намудани хоҷагиҳо ва аҳолӣ бо зарҳимикатҳо вазифаҳои асосии соҳа мебошад.

Обтаъминкунӣ. Рушди соҳаи кишоварзӣ ба ҳолати системаи обёрӣ вобаста аст. Бад шудани ҳолати мелиорарививии заминҳо дар ноҳия ба он оварда расонидааст, ки қисмати заминҳо аз гардиши кишоварзӣ берун монда, ҳосилнокии онҳо кам шудааст.

Ҷамоатҳои деҳоти Урметан ва Рарз хоса ба маблағгузорӣ ҷиҳати тармими системаи обёрӣ эҳтиёҷ доранд. Дар сурати обёрии 360 га заминҳои бекорхобида дар мавзеъҳои Хушекат (35га), дашти Ишкамбаи деҳаи Кумарғи ҷамоати Айнӣ (80га), со-

хтмони навбати дуюми канали ва хати оби дарозиаш 400 метр барои обёрии дашти Нарге, таъмири каналҳои Ревад – Ёвон, Дашти Устообид (150га), Испенаи Ревад (500га) дар ҷамоати Урметан, Шафати Рарз (40га), Дашти Похут (60га) дар ҷамоати Рарз, Искандари Дарғ (30га) дар ҷамоати Шамтуч масоҳати заминҳои обии ноҳияро зиёд гардида, боғҳои нав бунёд намудан мумкин аст. Ин дар навбати худ ба таъсиси ҷойҳои нави корӣ ва афзоиши маҳсулоти кишоварзӣ мусоидат менамояд.

Чорводорӣ: Чорводорӣ дар баробари дигар бахшҳо яке аз соҳаҳои асосии кишоварзии ноҳия мебошад. Дар соли 2010 ҳиссаи он дар маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ 36,0%-ро ташкил дод. Дар соли 2010 хоҷагиҳои кишоварзӣ 18,8 млн. сомонӣ маҳсулот истеҳсол намуданд, ки нисбати соли 2009 3,6 % зиёд мебошад.

Диаграммаи №6 Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ дар солҳои 2006-2010(млн.сомонӣ)

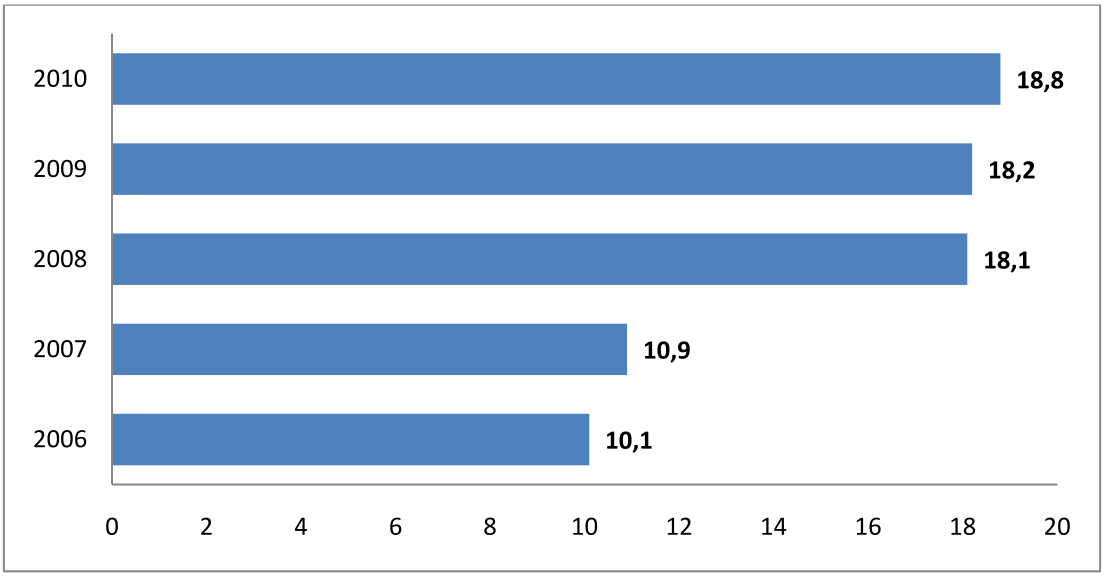

Бояд зикр намуд, ки сол аз сол саршумори чорво, аз ҷумла қутос, бузу гӯсфанд ва асп меафзояд. Ба ин иқлими созгор мусоидат менамояд.

Ҷадвали №10. Саршумори умумии чорво ва парранда дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ (сар)

№	Номгӯй	2007	2008	2009	2010	2010 нисбати 2007 бо%
1	Чорвои калон:	9686	14846	25335	25387	0,2
	аз ҷумла қутосҳо	453	538	655	715	9,2
2	Бузу гӯсфанд	54999	103319	104027	104678	0,6
3	Аспҳо	215	219	222	223	0,5
4	Парранда	15013	17797	18891	18809	-0,4
Ҳамагӣ:		80366	136719	149130	149812	0,5

Бояд қайд кард, ки 92,3 фоизи чорво ва 100 фоизи парранда ба хоҷагиҳои шахсӣ мансуб мебошад. Умуман хариду фурӯши чорвои калони шохдор дар байни сокинони водии Зарафшон маъмул буда, ҳиссаи зиёди даромади онҳо аз ин ҳисоб аст.

Зиёд шудани саршумори чорво дар сектори хусусӣ, барҳам хӯрдани фермаҳои чорводорӣ, набудани имконияти зиёд кардани саршумори чорво ва истифодаи чарогоҳҳо аз монеаҳои рушди соҳаи чорводорӣ мебошанд. Бо мақсади афзун намудани маҳсулоти чорводорӣ, ба иқлими мусоиди ноҳия барои парвариши қутос дар асоси Барномаи рушди соҳаи қутоспарварӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2008-

2015 дар ноҳия хоҷагиҳои қутоспарварӣ ташкил гардида, ба парвариши он машғул мебошанд ва саршумори қутос дар ин хоҷагиҳо сол аз сол зиёд шуда истодааст.

Ҳоло дар ноҳия зиёда аз 1100 оилаи замбӯр мавҷуд буда, истеҳсоли асал соли 2010 ба 15 тонна расонида шуд, ки дар қиёс ба соли 2009 - 3 тонна зиёд мебошад.

Хизматрасонии байторӣ. Дар шароити имрӯза рушди соҳаи чорводорӣ ва паррандапарвариро бе хизматрасонии босифати байторӣ ҷиҳати сари вақт пешгирӣ намудани касалиҳои сирояткунанда тасаввур намудан ғайримкон аст.

Дар ноҳия Айнӣ ҳолатҳои алоҳидаи гирифтор шудани чорво ба касалиҳои сиёҳрон (эмкар-қарасон), зардкасал (лептоспироз), ҳорӣ бурселёз (буғумдард) ва дигар касалиҳо дар байни чорвои калон ва моли майда, ҳамзамон вабои мурғҳои хонагӣ (псевдочума) ба мушоҳида мерасад.

Мушкилоти асосие, ки дар ин самт ба мушоҳида мерасад ин пеш аз ҳама набудани таҷҳизот ва техникаҳои замонавӣ, нарасидани мутахассисони баландихтисос, баланд будани нархи доруворӣ ва мушкил будани дастрас намудани он мебошад. Дар ноҳия дорухонаҳои байторӣ мавҷуд нест.

Бинои идораи байтории ноҳия, ба таъмири асосӣ ниёз дорад. Айни ҳол, ташкил намудани клиникаҳои байторӣ (дар сатҳи ҷамоатҳо) бо назардошти меъёрҳои стандартӣ ва муҷаҳҳаз гардонидани онҳо бо техника ва технологияи замонавӣ мувофиқи мақсад мебошад.

Маблағгузории нокифоя ба соҳа, имконият намедиҳад, ки мушкилоти бамиёномада вобаста ба пешгирии касалиҳои сирояткунанда дар байни чорвои ҷамъиятӣ ва шахсӣ, хушзоткунии чорво, тарғиби таҷрибаи пешқадам ва дар амал татбиқ намудани дастовардҳои илмии соҳаи бойторӣ чораҳои саривақтӣ андешида шавад.

Барои дар сатҳи баланд ба роҳ мондани хизматрасонии байторӣ, роҳ надодан ба талафшавии чорво, парранда аз ҳисоби касалиҳои гузаранда, инвазионӣ (паразитӣ) ва хунӣ дар байни чорвои ҷамъиятӣ ва шахсӣ, ташкил намудани нуқтаҳои махсус барои куштани чорвои гӯштӣ лозим мебошад.

Хизматрасониҳо бонкӣ ба соҳаи кишоварзӣ. Дар давраи солҳои 2008-2010 ба соҳаи кишоварзӣ аз ҷониби бонкҳо ва ташкилотҳои қарздиҳии хурд ба маблағи 20,7 млн. сомонӣ қарз дода шудааст. Сабаби асосии коҳишёбии ҳаҷми қарздиҳӣ баланд будани фоизи қарз ва кутоҳ будани мӯҳлати баргардонидани он мебошад.

Диаграммаи №7. Хизматрасониҳо бонкӣ ба соҳаи кишоварзӣ дар солҳои 2008-2010 (млн. сомонӣ)

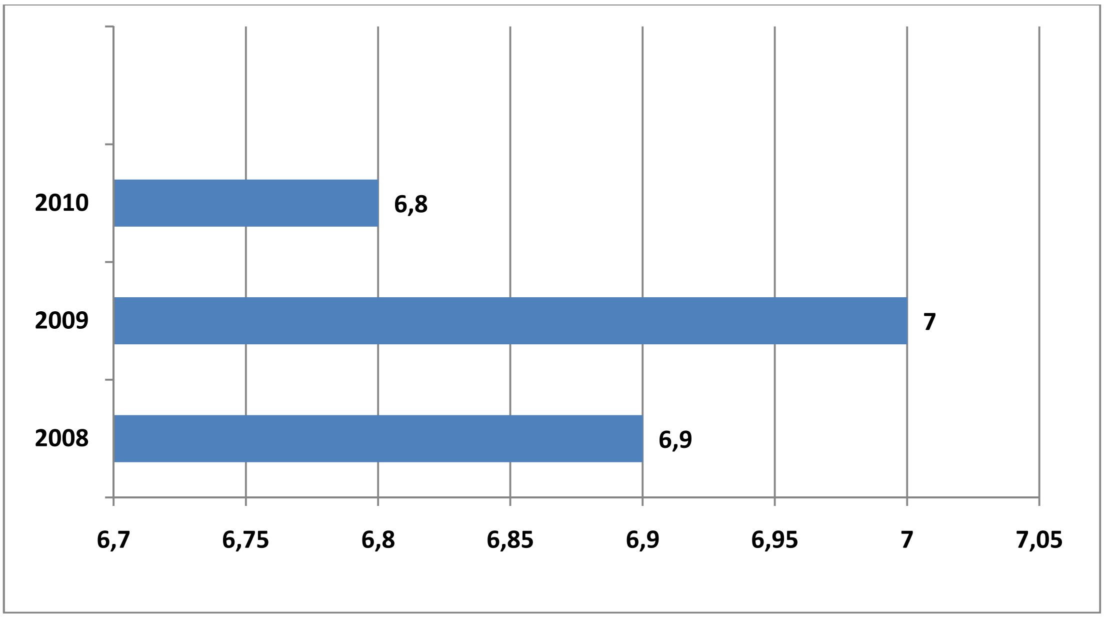

Ҳамагӣ дар соли 2010 аз ҷониби бахшҳои бонкҳо дар ноҳия ва ташкилотҳои қарздиҳии хурд 6,8 млн. сомонӣ қарз дода шудааст, ки 19 фоизи қарзгирандагони он занҳо мебошанд.

Дар ноҳия бо мақсади дастгирии соҳибкории хурду миёна ба дастгири ва ибтикори БРСММ маркази ахборӣ - машваратии «Комрон» ва дар ҷамоатҳо марказҳои дастгирии ҷамоатҳо ташкил шудаанд, ки ба деҳқонон қарзҳои хурд медиҳанд ва ёрии машваратӣ мерасонанд.

Дурнамо. Мутобиқи нишондиҳандаҳои дурнамо ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ дар соли 2015 бояд 77,2 фоиз нисбати соли 2010 (52,3 млн. сомонӣ), аз ҷумла дар соҳаи растанипарварӣ 48,7 фоиз аз ҳисоби рушди интенсивии истеҳсолоти кишоварзӣ (зиёд намудани ҳосилнокӣ) ва чорводорӣ 26,3 фоиз, асосан аз ҳисоби аҳолӣ ташкил диҳанд.

Ҷадвали №11. Дурнамои истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ дар солҳои 2011-2015 (млн. сомонӣ)

Нишондиҳандаҳо	*2011 ҳисобот*	*2012 баҳо*	*Дурнамо*			*2015 нисбати 2011 %*
			2013	*2014*	*2015*	
Истеҳсоли ҳаҷми маҷмӯӣ маҳсулоти кишоварзӣ, аз ҷумла:	*78,4*	*85,5*	*86,9*	*90,9*	*92,7*	*118,4*
Растанипарварӣ	*55,1*	*62,1*	*63,4*	*67,2*	*69,0*	*125,2*
Чорводорӣ	*23,2*	*23,4*	*23,5*	*23,6*	*23,7*	*102,2*

Ҳосилнокии зироатҳои асосии кишоварзӣ соли 2015 нисбати соли 2011, аз ҷумла пахта 32%, картошка – 4%, гандум -3,4% ва мева 1,5% зиёд карда мешавад.

Ҷадвали №11.Дурнамои ҳосилнокии зироатҳои асосии кишоварзӣ ва соҳаи чорводорӣ дар солҳои 2011-2015

Нишондиҳандаҳо	*2011 ҳисобот*	*2012 баҳо*	*Дурнамо*			
			2013	*2014*	*2015*	*2015 нисбати 2011 (%)*
Ҳосилнокии зироатҳо						
Ғалла-с/га Аз ҷумла	*19,6*	*19,6*	*19,8*	*19,8*	*19,9*	*101,5*
Гандум – с/га	*21,4*	*22*	*22*	*22,1*	*22,2*	*103,7*
Пахта – с/га	*12,2*	*15*	*15*	*16*	*16,1*	*131,9*
Картошка – с/га	*250,8*	*251*	*251,1*	*251,2*	*251,2*	*104*
Сабзавот – с/га	*296,9*	*297*	*297,1*	*297,2*	*297,3*	*100,8*
Полезиҳо – с/га	*246,5*	*247*	*247,1*	*247,2*	*247,3*	*100,3*
Мева – с/га	*38,6*	*387*	*39*	*39,1*	*39,2*	*101,5*
Ангур – с/га	*106,2*	*106,3*	*106,4*	*106,5*	*106,6*	*100,2*
Истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ (тонна)						
Ғалла ҳ-т	*3761*	*4737*	*4950*	*4970*	*7990*	*132,7*
Аз ҷумла гандум	*1362*	*1716*	*1727*	*1746*	*1756*	*128,9*
Пахта	*301*	*302*	*301*	*352*	*368*	*122,2*
Картошка	*10261*	*14141*	*14563*	*15323*	*15574,4*	*151,7*
Сабзавот	*5183*	*5200*	*5250*	*5360*	*5510*	*106,3*
Полезиҳо	*764*	*765*	*766*	*778*	*791*	*103,5*
Мева	*2215*	*2292*	*2354*	*2440*	*2588*	*161,9*
Ангур	*170*	*180*	*190*	*210,0*	*213,0*	*125,3*
Саршумори чорво ва парранда						
Моли калони шохдор	*25563*	*25600*	*25650*	*25700*	*25800*	*101,1*
Аз ҷумла модагов	*15309*	*15350*	*15400*	*15450*	*15500*	*101,3*
Гусфанд ва буз	*105013*	*106100*	*106700*	*107200*	*108000*	*104,8*

2.1.2. Саноат

Саҳми саноат дар иқтисодиёти ноҳия: Дар ноҳия 3 корхонаи саноати-КМ «Азоб», «Кони ангишти Фон - Яғноб» ва Матбаа фаъолият менамоянд.

Ҳиссаи соҳаи саноат дар маҷмӯи маҳсулоти ноҳия 39,2%-ро ташкил дода, дар соли 2010 дар ҳаҷми 33,8 млн. сомонӣ маҳсулоти саноати истеҳсол карда шудааст. Ҳаҷми маҷмӯи махсулоти саноатӣ дар се соли охир тамоюли болоравӣ дорад.

Диаграммаи № 8. Афзоиши ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти саноат (млн.сомонӣ)

Асоси соҳаи саноати ноҳияро истеҳсоли маъдани сурмаю симоб ва ангишт ташкил медиҳанд. Мавҷуд будани ду корхонаи саноати кӯҳӣ ва талабот ба маҳсулоти онҳо дар бозори дохилию берунӣ имконият фароҳам меовард, ки истеҳсоли маҳсулот дар ин корхонаҳо афзоиш ёбад.

Қисми зиёди воридоти андозҳо ба буҷаи маҳаллӣ аз корхонаҳои мазкур аст. Дар соли 2010 ҳаҷми он дар буҷети маҳаллӣ 41,3 фоизро ташкил дод.

Ҷадвали №12. Истеҳсоли ва фурӯши маҳсулоти асосии саноатӣ дар солҳои 2008-2010

№ р/т	*Нишондиҳандаҳо*	*Воҳиди ченак*	*2008*	*2009*	*2010*	*2010 нисбати 2008 бо %*
1.	*Истеҳсоти ангиштсанг*	*ҳаз. с*	*3206,7*	*3590,6*	*4961,2*	*154,7*
2.	*Фурӯши ангиштсанг*	*ҳаз. с*	*3081,7*	*2891,8*	*5249,3*	*170,3*
3.	*Истеҳсоли хокаи сурмаю симоб*	*ҳаз. с*	*12302,9*	*14057,7*	*28366,7*	*230,5*
4.	*Фурӯши хокаи сурмаю симоб*	*ҳаз. с*	*10055,4*	*16980,6*	*31162,2*	*309,9*

Корхонаи муштараки «Анзоб» барои истеҳсоли маъдани сурмаю симоб таъсис дода шудааст ва маҳсулоти корхона барои коркади минбаъда ба хориҷӣ кишвар бароварда мешавад. Мушкилоти асоси ташкили истеҳсоли маҳсулоти ниҳоӣ дар асоси ашёи хоми маҳаллӣ мебошад, ки дар ояндаи наздик ба афзоиши иқтидори содиротӣ, даромаднокии корхона, музди маоши коргарон, ташкили ҷойҳои нави корӣ мусоидат хоҳад кард. Бинобар ин дар соли 2010 сохтмони фабрикаи истеҳсоли маҳсулоти ниҳои дар ҳудуди ноҳия оғоз гардидааст.

Ҷадвали №13. Ҳолати корхонаҳои саноатии ноҳия ва истифодабарандагони маҳсулот

№	Номгӯи корхонаҳо саноатӣ	Намуди фаъолият ё маҳсулоти истеҳсол-да	Иқтидори лоиҳавӣ (тонна)	Иқтидори воқеӣ (тонна)	Ҳолати таҷҳизот	Истеъмол-гон
1.	КМ «Анзоб»	Истихроҷи маъдани сурмаю симоб	20000	11254,8	Хуб аст	Ҷумҳурии Қиргизистон
2.	Кони ангишти «Фон-Ягноб»	Истихроҷи ангишт	70000	44100	Хуб нест	Аҳолӣ ва корхонаҳои ҷумҳурӣ
3.	Матбаа	Нашри маҳ. чопӣ	20000 ҷузъи чопи	11500 (дона)	Хуб нест	Аҳолии ноҳия

Дурнамо. Мутобиқи дурнамои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия афзоиши ҳаҷми маҳсулоти саноати дар соли 2015 бо истифода аз иқтидорҳои нави истеҳсолӣ, татбиқи технологияи нави ҳозиразамони коркарди ашёи хоми маҳалӣ нисбати соли 2011-ум 22,6 фоиз афзоиш хоҳад ёфт.

Ҷадвали№14. Нишондиҳандаҳои дурнамои афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар солҳои 2011-2015 (ба ҳисоби ҳазор сомонӣ)

Нишондиҳандаҳо	2011 ҳисобот	2012 баҳо	Дурнамо			
			2013	2014	2015	2015 нисбати 2011 (%)
Маҳсулоти саноатӣ (кору хизмат) бо нархҳои яклухти корхонаҳо (ҳамагӣ)	117,2	137,4	139,6	142,3	144,0	122,6
Аз ҷумла дар соҳаҳо: Сузишворӣ	9,6	13,1	14,9	16,2	17,6	183
Металлургияи ранга	107,8	117,8	117,9	117,9	118,0	109

Инчунин, истеҳсоли намудҳои асосии маҳсулоти саноатӣ соли 2015 нисбати соли 2011, аз ҷумла ангишт 49,4% хокаи сурма 4,6%, маҳсулоти консерва 50% зиёд карда мешавад.

Ҷадвали № 15. Нишондодҳои дурнамои афзоиши ҳаҷми маҳсулоти саноатӣ аз рӯи намудҳои асосии маҳсулот дар солҳои 2011-2015

Нишондиҳандаҳо	2011 ҳисобот	2012 баҳо	Дурнамо			
			2013	2014	2015	2015 нисбати 2011 (%)
КМ- «Анзоб» - истеҳсоли хокаи сурмаи 30% - тонна	22141	22150	22155	22160	23180	104,6
Истеҳсоли ангишт (ҳ/тонна)	93,0	107,0	117,5	128,0	139,0	149,4
Матбаа – чопи асноди ҳуҷҷатгузорӣ (ҳ/дона)	20,0	21,0	21,5	22	23	115
ҶДММ «Шамтуч» истеҳсоли шарбатҳо	10,0	12,0	13,0	14,0	15,0	150

Омилҳои экологӣ: Айни ҳол, таъсири корхонаҳои саноатии ноҳияи ба бехатарии муҳити зист пурра омӯхта ва мавриди таҳлили ҳамаҷониба қарор нагирифтааст. Аксарияти корхонаҳои саноатии ноҳия шиносномаи экологӣ ва таҷҳизоти чангу ғубор тозакунандаи муосир, инчунин шабакаи мушоҳида ва баҳисобгирии партовҳои зараноки ба фазо хориҷшаванда надоранд.

Ҷадвали №16. Партовҳои зараровар ба муҳити зист дар соли 2010

Номгӯи маводҳои зараровар	2008	2009	2010
Ҳамагӣ тонна/ифлосшавӣ	61,403	61,330	61,403
аз он партовҳои сахт	40,991	40,240	40,991
Партовҳои газмонанд ва моеъ	20,412	21,090	20,412
Аз он SO_2 (карбогидратҳои ангидридӣ)	-	-	-
CO (оксиди углерод)	-	-	-
NO_2 (оксиди азот)	19,556	19,432	19,556
C_2H_2 (углеводород)	-	-	-
Дигарҳо	0,856	1,658	0,856
Барои тоза намудан ворид шуд	59,640	56,460	57,330
Аз он безарар гардонида шуд	59,640	56,460	57,330

Дар соли 2010 дар корхонаҳои саноатии ноҳия 895 нафар коргар фаъолият доштанд, ки 2,1%-и аҳолии қобили меҳнати ноҳияро ташкил медиҳад.

Ҷадвали №17. Шумораи кормандон дар соҳаи саноат (нафар)

р/т	Номгӯи корхона	2008	2009	2010	2010 нисбати 2008 (-;+)
1.	КМ Анзоб	705	715	748	43
2.	Кони Фон-Ягноб	128	127	145	17
3.	Матбаа	3	4	2	-1
Ҳамагӣ:		836	846	895	59

2.1.3 Соҳибкории хурду миёна

Соҳибкории хурду миёна (СХМ) дар инкишофи минбаъдаи иқтисодиёти ноҳия нақши муҳим мебозад. Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот ва хизматрасонӣ бемайлон афзоиш ёфта, ҳиссаи он дар маҷмӯи умумии маҳсулоти ноҳия 46 фоизро ташкил медиҳад.

Диаграммаи №9. Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот ва хизматрасони СХМ дар солҳои 2008-2010

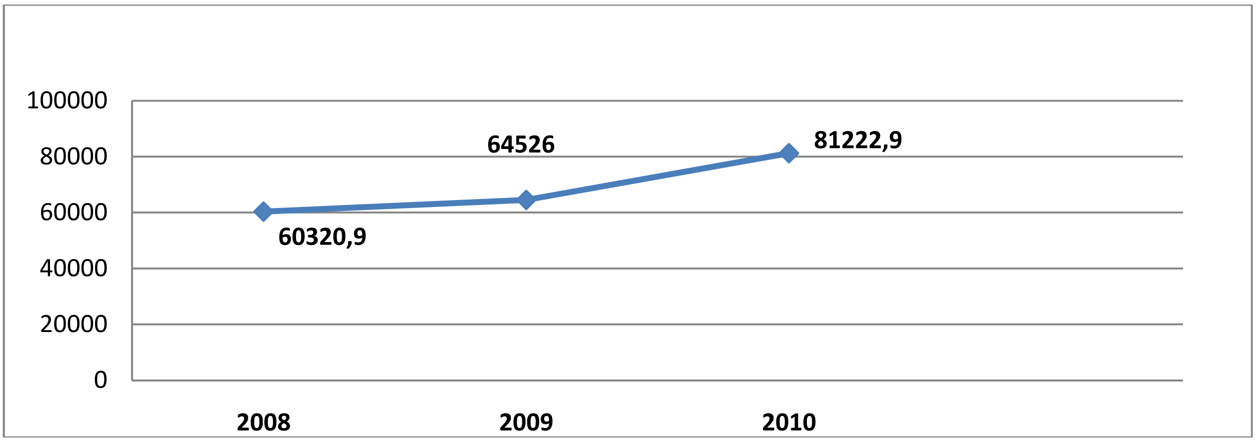

Инкишофи соҳибкорӣ дар соҳаҳои саноат ва кишоварзӣ назаррас мебошад.

Дар соли 2010 дар ноҳия 23 адад ҷамъиятҳои масъулияташ маҳдуд, 3 адад ҷамъиятҳои саҳҳомӣ ба қайд гирифта шудаанд. Дар ноҳия баҳри дастгирии соҳибкории хурду миёна бо ташаббус ва мусоидати БРСММ, ИҶ маркази иттилоотии «Комрон» ва дар назди ҷамоатҳои деҳот марказҳои дастгирии ҷамоат оид ба додани қарзҳои хурд ташкил карда шудааст.

Таҳлилҳо нишон медиҳад, ки қисми бештари соҳибкорон ба фаъолияти тиҷорат ва дар соҳаи нақлиёт машғуланд. Мувофиқи маълумоти омор аз шумораи умумии

соҳибкорони бо патент ва шаҳодатнома машғулбуда (721 нафар) 418 нафарашон ё 57,2 % ба фурӯши маҳсулоти хӯрокворӣ, 19 саноатӣ, 70 нафар ба мусофир ва боркашонӣ ва боқимонда 224 нафар ё 30% ба дигар намудҳои фаъолияти соҳибкорӣ машғуланд. Мутобиқи дурнамо соли 2015 шумораи нафарони ба соҳибкорӣ машғулбуда 23,6% меафзояд.

Диаграммаи №10. Ҳиссаи истеҳсоли маҳсулоти СХМ аз рӯи соҳаҳо

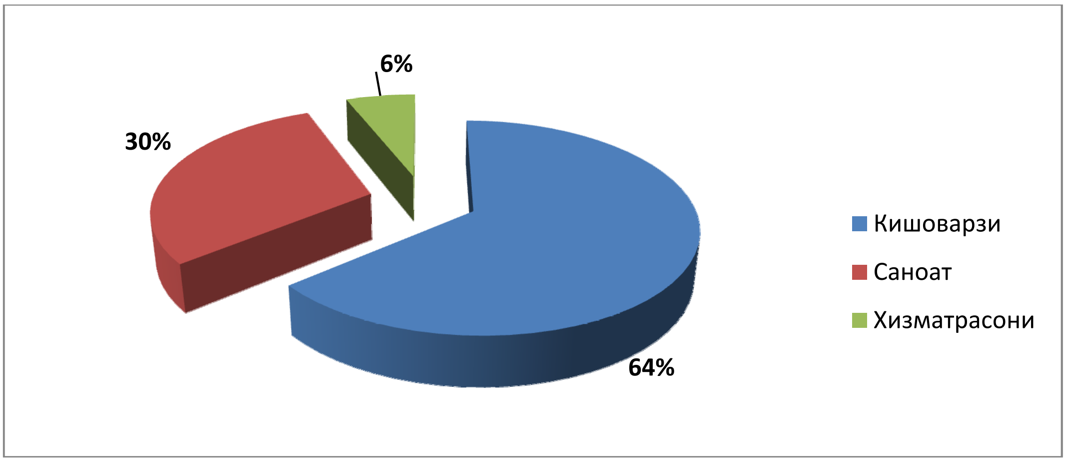

Ҷадвали 19. Ҳиссаи СХМ дар фарогирии шуғли аҳолӣ аз рӯи соҳаҳо дар соли 2010

Соҳаҳо	*Шумораи субъектҳои бақайдгирифташуда*		*Шуғл*	
	Шахси ҳуқуқӣ	*Шахси воқеӣ*	*Шумораи ҷои корӣ*	*Ҳисса дар шуғли умумӣ*
Кишоварзӣ	*1*	*-*	*15*	*0,1*
Нақлиёт ва алоқа	*2*	*70*	*102*	*0,5*
Савдо	*1*	*437*	*453*	*2,3*
Хизматрасонӣ		*33*	*33*	*0,2*
Сохтмон	*23*	*-*	*117*	*0,6*
Хизматрасонии қарзӣ	*8*	*-*	*24*	*01*
Дигар соҳаҳо	*-*	*191*	*191*	*1,0*
Ҳамагӣ	*20*	*731*	*751*	*-*
Ҳамагӣ шуғл	*204*	*731*	*935*	*4,7*

Тавассути фаъолияти соҳибкорон соли 2010 ба буҷети ноҳия 644,3 ҳазор сомонӣ маблағ ворид гардидааст, ки 9,1 %-и воридоти онро ташкил медиҳад.

Рушди ҳунарҳои анъанавӣ низ метавонад дар беҳтар намудани вазъи иҷтимоию иқтисодии ноҳия нақши муҳимро бозида, барои занону духтарони ноҳия ҷойҳои нави кориро ташкил намояд. Инчунин дар ноҳия бо назардошти имкониятҳо ташкили соҳибкории хурду миёна дар соҳаи саноату энергетика ва кишоварзӣ, дар заминаи инкишофи корхонаҳои хурд ва миёна ба ҳисоб меравад, ки дар ин самт эҳёи кохонаҳои хурди заршӯи (мутаассифона дар солҳои охир истифода бурда намешавад), ба роҳ мондани истеҳсоли маҳсулоти ниҳоӣ аз ҳисоби захираҳои табиӣ, бунёди неругоҳҳои хурди барқи обӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзӣ муҳим мебошад.

Мушкилоти СХМ. Сабаби суст инкишоф ёфтани соҳибкории хурду миёна дар ноҳия ба мавқеи ҷуғрофии он вобастагии зич дорад, аз ҷумла дар масофаи дур ҷойгир будани ноҳия аз маркази вилоят ва ҷумҳурӣ, болоравии нархҳои сузишворию равғанҳои молиданӣ, фоизи баланди қарзҳои бонкӣ, маҳдуд будани бозори дохила ва меъёрҳои баланди андоз марбут аст. Инчунин суст будани фаъолияти ассотсиатсияи соҳибкорон, ҳимоя нашудани манфиатҳои ҳуқуқҳои онҳо, (аксарияти соҳибкорон

ҳуқуқҳои худро намедонанд,) пулаки шудани шоҳроҳи Душанбе-Чанак ба фаъолияти соҳибкорон халал мерасонад.

Барои таъмини рушди бемайлони соҳибкории хурду миёна дар ноҳия андешидани тадбирҳои зерин мувофиқи мақсад мебошад,ки пешниҳоди қарзҳои хурд барои рушди соҳа аз ҳисоби фондҳои гардиши Марказҳои дастгирии ҷамоатҳои ноҳия, ташкили шароити мусоид барои муассисаҳои қарздиҳанда дар микёси ноҳия ҷиҳати дастраси соҳибкорон ба қарзҳои имтиёзнок, ҷалби сармоягузорони потенсиалӣ барои воридсозии технологияи пешқадам, ташаккули системаи пешбурди лоиҳаҳои инвеститсионӣ, иқлими созгори инвеститсионӣ ва ташкили шароит барои таъсиси корхонаҳои муштарак дар ҳудуди ноҳия

Мусоидат барои рушди соҳибкории хурду миёна. Дар инкишофи соҳибкорони хурду миёна фаъолияти бонкҳо ва ташкилотҳои қарздиҳии хурд мавқеи хосаро ишғол менамоянд. Дар ноҳия филиалҳои ҶС «Агроинвестбонк», ҶС «Ориёнбонк», Бонки давлатии амонатгузорӣ «Амонатбонк», ҶСНП «Тоҷпромбонк», «Тоҷиксодиротбонк» фаъолият доранд. Дар баробари ин, ФХҚ «Рушди Зарафшон» низ ба амалиётҳои бонкӣ машғул мебошад.

Фаъолияти бонкҳои ноҳия ба талаботи дурнамои самтҳои асосии сиёсати пулию қарзӣ ва асъории Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2010 мутобиқ гардонида шуда, баҳри амалӣ намудани Стратегияи миёнамӯҳлати рушди низоми бонкии Тоҷикистон равона карда шудааст.

Диаграммаи №11. Ҳаҷми хизматрасонии бонкӣ дар солҳои 2008-2010 (ҳаз.сомонӣ)

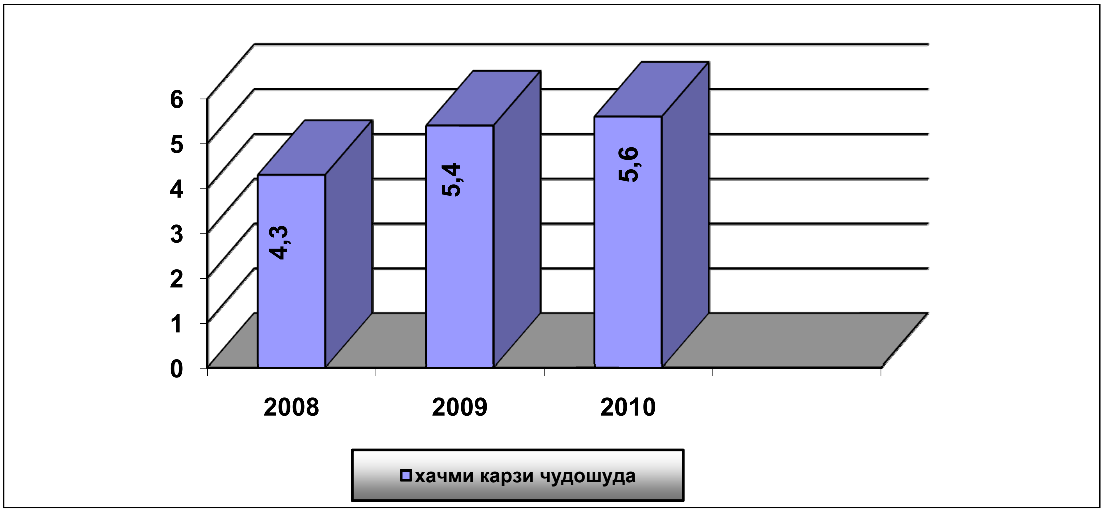

Бояд қайд кард, ки аз сабаби баланд будани фоизи қарзи бонкҳо ва кӯтоҳ будани мӯҳлати баргардонии онҳо дар соли 2010 ҳаҷми қарзи гирифтаи соҳибкорон аз бонкҳо нисбати ташкилотҳои хурди қарздиҳи коҳиш ёфтааст.

Ҷадвали №20. Қарздиҳи ба субъектҳои соҳибкорӣ дар соли 2010(ҳаз.сомонӣ)

Соҳаҳо	*Бонкҳо*	*Ташкилоти қарздиҳии хурд*	
		Маблағ	*Қарзи ба занҳо додашуда*
Кишоварзӣ	*404,1*	*2806,4*	*982,2*
Сохмон	*335,1*	-	-
Нақлиёт	*52,0*	-	-
Хизматрасонӣ	*518,0*	*252,0*	*100,8*
Дигар соҳаҳо	*711,2*	*600,7*	*180,2*
Ҳамагӣ:	*2020,4*	*3659,1*	*1263,2*

Мушкилоти дигаре, ки монеаи рушди соҳибкорӣ мегардад, ин набудани дастгирии машваратӣ оид ба ташкил ва амалӣ намудани фаъолияти самараноки соҳибкорӣ мебошад.

Барои рушди соҳибкорӣ иқдоми зеринро амалӣ намудан лозим аст: додани қарзҳои хурд барои инкишоф аз ҳисоби фонди қарздиҳии хурди «Рушди води Зарафшон» бо фоизҳо паст, муҳайё намудани шароит ҷиҳати ҳавасмандгардонии барои додани қарзҳои имтиёзнок ба соҳибкорон, ҷалби сармоягузорони эҳтимолӣ барои ворид намудани технологияи замонавӣ, ташкили сохтори дастгирии лоиҳаҳои инвеститсионӣ, ташкили шароити созгори инвеститсионӣ барои таъсиси корхонаҳои муштарак.

Сохтмон. Дар ноҳияи Айнӣ 8 ташкилоти сохтмони бо шумораи умумии 79 нафар корманд фаъолият мекунад. Миқдори умумии техникаи мавҷуда 24 ададро ташкил медиҳад. Дар ноҳия фаъолияти соҳаи сохтмон барои бунёди иншоотҳои соҳаи маориф, тиб, таъмиру барқарорсозии купрукҳо, иншоотҳои маданӣ – маишӣ ва соҳибкорӣ, гузаронидани хати оби нушокӣ ва полезӣ, тармими иншоотҳои мавҷудаи ноҳия нигаронида шудааст.

Ҷадвали №21. Иҷрои корҳои пудратӣ дар ташкилотҳои сохтмонии ноҳия дар соли 2010 (сомонӣ)

№	*Номгӯи корхона*	*ҳаҷми корҳои пудратӣ дар соли 2009*	*ҳаҷми корҳои пудрати дар соли 2010*	*Фарқ (+; -)*	*фоиз*
1	*ҶСК «Фалгар» (МСУ-18)*	*75670*	*196250*	*-120580*	*38,6*
2	*ПМК-100*	*-*	*15504*	*-15504*	*-*
3	*МПМК*	*700099*	*845785*	*-145686*	*82,8*
4	*ҶДММ «Сарвода»*	*187000*	*246112*	*-59112*	*76,0*
5	*ҶММ «Фалгар»*	*136716*	*221151*	*-84435*	*61,8*
6	*ҶММ «Шоҳдам»*	*65000*	*50000*	*15000*	*130,0*
7	*Идораи «Хочагии об»*	*64600*	*106900*	*-42300*	*60,4*
8	*ҶММ «Рунич»*	*53000*	*-*	*53000*	*-*
9	*ҶММ «МИФ» (ш. Душанбе)*	*310210*	*-*	*310210*	*-*
	ҲАМАГӢ:	*1592295*	*1681702*	*-89407*	*94,7*

Мушкилоти ташкилотҳои сохтмонӣ ин нарасидани технологияи муосири сохтмонӣ ва мутахассисони сохтмончӣ ба монанди кафшергар, хиштчин кафшергари газ ва васлгар мебошад. Гарчанде ОКТ № 53-и ноҳия ҷиҳати тайёр намудани мутахассисон кӯмак расонад ҳам, вале ин ба талаботи имрӯза ҷавоб дода наметавонад.

Дигар мушкилот дар ин самт набудани бозори масолеҳи сохтмонӣ дар ноҳия мебошад ва масолеҳи сохтмони аз дигар минтақаҳо кашонида мешавад, ки арзиши онро дучанд мегардонад. Аз ин лиҳоз дар миқёси ноҳия сол то сол шумораи иншооти сохтмонаш нотамом ва таъмирталаб зиёд мегардад.

Мушкилоти дигари соҳаи сохтмони ноҳия ин набудани шӯъбаи сохтмон дар сохтори мақомоти иҷроия маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия мебошад, ки боиси аз маблағгузории муттамарказ, аз ҳисоби буҷети давлатӣ дур мондани ноҳия мегардад.

Ҳамчунин ба сабаби дар сатҳи зарури набудани малакаи мутахассисони соҳаи сохтмон ҷиҳати омода намудани ҳуҷҷатҳо дар озмунҳои (тендерҳо) барои бунёди иншоотҳо дар дохил ва хориҷи ноҳия иштирок карда наметавонанд. Ҷиҳати рушди соҳаи сохтмон андешидани чораҳои зерин, аз қабили ташкили ассотсиатсияҳои сохтмончиёни ноҳия, дар заминаи омузишгоҳи касби-техникии №53 ташкили курсҳои кутоҳмудати таълими оид ба соҳаи сохтмон, фароҳам овардани шароити мусоид барои ҷиҳозонидани ташкилотҳои сохтмонӣ бо техникаи ҳозиразамон ва мусоидат намудан оид ба тайёр кардани мутахассисони сохтмон дар донишгоҳҳои олӣ, миёнаи махсус мувофиқи мақсад мебошад.

Ҷадвали 22. Дурнамои рушди соҳибкории хурду миёна дар солҳои 2011-2015

Нишондиҳандаҳо	*2011 ҳисобот*	*2012 баҳо*	*Дурнамо*			*2015 нисбати 2011,%*
			2013	*2014*	*2015*	
Шумораи муассисаҳои дорои то 15 ҷои корӣ (ғайр аз хоҷагиҳои деҳқонӣ)	*26*	*28*	*30*	*35*	*38*	*146*
Шумораи муассисаҳои дорои то 50 ҷои кор (ғайр аз хоҷ. деҳқонӣ)	*9*	*13*	*16*	*19*	*22*	*224*
Шумораи муассисаҳои амалкунандаи дорои то 15 ҷои корӣ	*26*	*28*	*30*	*35*	*38*	*246*
Шумораи муассисаҳои дорои то 50 ҷои кор	*9*	*13*	*16*	*19*	*22*	*244*
Шумораи машғулбудагон	*35*	*41*	*46*	*51*	*55*	*157*
Даромад аз фурӯш (ҳазор сомонӣ)	*4174,9*	*4467,1*	*4779,8*	*5114,4*	*5472,4*	*131*
Шумораи сохибкорони инфиродӣ	*508*	*586*	*604*	*603*	*611*	*120*
Аз ҷумла: фаъолият бо шаҳодатнома	*85*	*88*	*91*	*94*	*96*	*113*
фаъолият бо патент	*422*	*498*	*503*	*509*	*515*	*121*

Туризм. Ноҳия Айни минтақаи аз нигоҳи экологӣ тоза буда, барои сайёҳон дастрас аст. Ҷойгиршавии мусоиди ҷуғрофӣ, обу ҳавои тоза ва манбаъҳои обҳои шифобахш барои рушди туризми экологӣ мусоидат менамоянд. Ба ҷуз захираҳои табиӣ дар ҳудуди ноҳия ёдгориҳо ва мавзеъҳои арзишманди таърихӣ мавҷуд ҳастанд, ки водиҳои Яғноб Искандаркӯл, кули Аловуддин, қалъаҳои Муғу Сарвода, оромгоҳи Хоҷа Исҳоқ, Муҳаммад Шамси Табрезӣ, Шайх Абулқосими Гургонӣ, Хоҷа Аловуддини балогардон, Хоҷаи Муродбахш ва ғайра аз ин қабиланд.

(***Замимаи №1***)

Рушди туризм метавонад барои паст кардани сатҳи бекорӣ, беҳдошти саломатӣ, ғанигардонидани буҷет мусоидат намояд. Ҳоло бошад туризм соҳаи дар оғози инкишоф буда, ба дастгирӣ ниёз дорад.

Ҷадвали 23. Дурнамои рушди туризм барои солҳои 2011-2015

Нишондиҳандаҳо	*2011 ҳисобот*	*2012 баҳо*	*Дурнамо*				
			2013	*2013*	*2014*	*2015*	*2015 нисбати 2011%*
Шумораи сайёҳон (ҳазор нафар)	*98*	*126*	*154*	*122*	*164*	*173*	*176*
Даромади умумӣ аз хидматрасонӣ ба туризми дохилӣ (млн. сом)	*5,8*	*7,6*	*9,2*	*121*	*9,8*	*10,4*	*179*
Туризми хориҷӣ							
Шумораи сайёҳон	*400*	*450*	*480*	*106*	*510*	*535*	*133*
Аз ҷумла шумораи сайёҳоне, ки аз ноҳия мегузаранд (ҳазор нафар)	*400*	*450*	*480*	*106*	*510*	*535*	*133*
Даромади умумӣ аз хизмат ба туризми хориҷӣ (млн. сом)	*48,0*	*54,0*	*57,6*	*106*	*61,2*	*64,2*	*133,7*

Мушкилоти соҳаи туризм аз инҳо иборатанд: Ба талабот ҷавобгӯ набудани ҳолати санитарии ошхонаҳо, ҳаммомҳо, ҳоҷатхонаҳои мавзеъҳои боздиди сайёҳон. Набудани шароити созгори хизматрасонӣ ба сайёҳон дар Искандаркӯл, ҳолати бади роҳҳо. Ҳолати бади инфрасохтори ноҳия, набудани лавҳаҳои рекламавӣ ба забонҳои давлатӣ ва хориҷӣ. Набудани намояндагии ширкатҳои сайёҳӣ дар ноҳия. Нокифоя будани маълумотномаҳо ва адабиёти туристӣ, чун китобҳо, буклетҳо, манзаранигораҳо дар бораи мавзеъҳою ёдгориҳои таърихӣ, шароити қабулу хизматрасонӣ ба сайёҳон. Набудани меҳмонхонаҳои ҳозиразамон, хонаҳои истироҳатӣ дар хатсайрҳои кӯҳӣ. Набудани фаъолияти тарғиботӣ. Таҳия ва тасдиқ намудани хатсайри сайёҳии Кӯли Аловуддин-Искандаркӯл - водии Яғноб.

2.1.4. Стратегия ва вазифаҳои бахши иқтисод Кишоварзӣ

Мақсад	Вазифа	Фаъолият /барнома	Арзиши умумӣ (ҳаз. сом)	солҳо					Масъулин	Манбаи маблаггузорӣ (ҳаз. сом)	Натиҷаҳои пешбинишуда
				2011	2012	2013	2014	2015			
Баланд бардоштани иқтидори рушди устувори истеҳсолоти кишоварзӣ	Зиёд намудани майдони заминҳои обӣ бо усули истифодаи босамари замин	Обёри ва корҳои мелиоративӣ дар мавзеи Хаштаробут -46,2 га х/д «Хаштаробут ҷ/д Урметан	799,7	159,94	159,94	159,94	159,94	159,94	Гурӯҳи ҷамъиятии «Мироб»	192,0 (дохилӣ)	20 % зиёд шудани истеҳсолии маҳсулоти кишоварзӣ то соли 2016 165 га зиёд шудани масоҳати заминҳои обӣ то соли 2016 Баланд шудани ҳосилнокии гандум-23с\га, картошка – 250с\га сабзавот-300 с/га то соли 2016. То соли 2016 ба 126 га зиёд шудани майдони боғ Шумораи хоҷагиҳои тухмипарвар (3 адад то соли 2016) Шумораи корхонаҳои нави коркарди маҳсулот (4 адад то соли 2016) Ба 25 млн.сомонӣ расонидани шудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти чорво то соли 2016 То соли 2016 ба 200 ҳазор сар расонидани саршумори чорво
		Обёрии заиминҳои мавзеи «Лалми Ғафур»-8 га ҷ/д Урметан	240	48	48	48	48	48	Норов Қ. Н.	Сармояи хориҷӣ	
		Обёрии заминҳои дашти Ишкамба, ҷ/д Айнӣ(95га)	3900	780	780	780	780	780	Хоҷагии об		
		Аз худ кардани 2га замин дар деҳаи Хайробод ҷ/д Дар-дар	75	15	15	15	15	15	Ҷонмаҳмадов М	Сармояи хориҷӣ	
		Обёрии заминҳои мавзеи Испена – 160 га, д. Ревад ҷ/д Урметан	4500	900	900	900	900	900	х/д «Искобод»	номуайян	
		Обёрии заминҳои мавзеи «Утикаш» 45га. ҷ/д Айнӣ	413,5	82,7	82,7	82,7	82,7	82,7	ММА Комрон	Сармояи хориҷӣ	
		Бунёди 10 га боғ дар д. Рарз, ҷ/д Рарз	194	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8	х/д Азизмо Авазова	номуайян	
		Бунёди боғҳои нав ва обёрии заминҳо дар мавзеи Биёбон, д. Шурмашк, ҷ/д Фондарё	10	2	2	2	2	2	х/д Карома-тулло	Сармояи хориҷӣ	
		Барқарор ва идома додани бунёди канали Вота- Ёвон ҷ/д Урметан	455	91	91	91	91	91	х/д «Вота - Ёвон»	Сармояи хориҷи	
		Обёрии заминҳои мавзеи «Амсо» д. Мадм, «Устообид», «Дашти Айнӣ», д Урметан-150га	4500	900	900	900	900	900	х/д «Мадм» х/д «Урме-тан»	Сармояи хориҷӣ	
		Обёрии заминҳои мавзеи «Шафат»-40 га ҷ/д Рарз	420	84	84	84	84	84	х/д «Рарз»	номуайян	
		Тармими хати оби «Боғпарвар» ҷ/д Рарз	1600	320	320	320	320	320	Хоч. Давл. «Боғпарвар»	Сармояи хориҷӣ	
		Таъмири канали Дашти Ҳаштсар	148	29,6	29,6	29,6	29,6	29,6	х/д «Сомони-ён»	80 дохилӣ	
		Азхуднамоӣ ва обёрии заминҳои нав дар ҷ/д Фондарё	157	31,4	31,4	31,4	31,4	31,4	ҷ/д Фондарё	40 дохилӣ	
		Беҳдошти ҳолати мелиоративии заминҳои мавзеи «Дашти Похут» д. Похут, ҷ/д Рарз	1360	272	272	272	272	272	х/д К. Кари-мов	номуайян	

		Барқарор намудани хатҳои обёрии заминҳои маркази ноҳия (1,2 км)	1300	260	260	260	260	260	Хоҷагии об	номуайян	То соли 2016 ба 22 тонна расонидани истеҳсоли асал
		Ташкили машваратҳо оид ба маданияти истифодаи босамари замин	10	2	2	2	2	2	Идораи кишоварзи	Сармояи хориҷӣ	
		Обёрии заминҳои д. Кумарг ва Сангистон	148	29,6	29,6	29,6	29,6	29,6		БРСММ	
		Мусоидат барои гирифтани қарзи дарозмуддат ҷиҳати харидории техникаи кишоварзӣ	20	4	4	4	4	4	Идораи кишоварзӣ	номуайян	
		Бунёди боғ дар домонакуҳҳои ҷ/д Рарз	1148	229,6	229,6	229,6	229,6	229,6	х/д «Азизмоҳ»	номуайян	
		Бунёди гармхона ва парвариши сабзавот дар ҷ/д Рарз	82	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4	х/д «Азизмоҳ»	номуайян	
		Истеҳсол ва коркарди маҳсулоти кишоварзӣ	114	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8	х/д «Ҷовид»	номуайян	
		Ташкили хоҷагиҳои тухмпарварии маҳаллӣ	100	20	20	20	20	20	Идораи кишоварзӣ	номуайян	
		Додани қарзҳои имтиёзнок аз ҷониби «Маркази шуғл»	-	-	-	-	-	-	Маркази шуғл	Сармояи хориҷӣ	
		Ташкили машварат оид ба омода намудани нурии органики ва компост	50	10	10	10	10	10	Идораи кишоварзӣ	Сармояи хориҷӣ	
	Беҳтар кардани шароити рушди соҳаи чорводорӣ ва занбӯрпарварӣ	Бунёд ва барқарорсозии маҷмааҳои зимистонгузаронии чорво дар ҷ/д Урметан, Айнӣ, Анзоб, Фондарё, Шамтуч, Рарз	200	40	40	40	40	40	х/д «Урметан» «Сомониён» «Аслиддинов»	номуайян	
		Ташкили нуқтаи байторӣ (доруxонаи байторӣ) дар ҷамоатҳои деҳот	150	30	30	30	30	30	Идораи байторӣ	Сармояи хориҷӣ	
		Таъмири ҷории фермаҳои чорводорӣ ва сехи коркарди маҳсулот	263	52,6	52,6	52,6	52,6	52,6	х/д «Ориён»	номуайян	
		Амалӣ намудани лоиҳаи рушди зотпарварӣ дар х/д «Сулаймон», д. Анзоб ҷ/д Анзоб	768	153,6	153,6	153,6	153,6	153,6	х/д Сулаймон	100 сармояи дохилӣ	
		Ташкили фермаи чорвофарбеҳкунӣ дар д. Урметан, ҷ /д Урметан	60	12	12	12	12	12	Пиримов А.	Сармояи хориҷӣ	
		Зиёд намудани майдони кишти эспарсет барои рушди соҳаи замбурпарварӣ	200	60	70	35	35		Қаландаров И	20 дохилӣ	
		Зиёд намудани оилаи занбӯри асал дар Ассосиатсияи занбӯрпарварони «Шоҳрух»	50	25	25				Ассосиатсияи «Шоҳрух»	номуайян	
		Рушди занбӯрпарварӣ дар ҷ/д Рарз	96	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	ҷ/д Рарз	12 дохилӣ	
Ҷамъ		Лоиҳаҳо - 33	23531,2	4741,2	4751,6	4691,2	4691,2	4656,2		749 дохилӣ	

Саноат

Мақсад	Вазифа	Чорабинӣ /Лоиҳаҳо	Арзиш (ҳ/сом.)	Солҳо					Масъул	Манбаи маблаггузори (ҳаз. сомонӣ)	Натиҷаҳои пешбинишуда
				2011	2012	2013	2014	2015			
Мусоидат ба рушди иқдорҳои саноатии ноҳия	Баланд бардоштани сатҳи таҷҳизонидани техникии корхонаҳои саноатии амалкунанда	Бо технологияи ҳозиразамон ҷиҳозонидани км «Анзоб»	1000	200	200	200	200	200	КМ «Анзоб»	1000 дохилӣ	То соли 2016 60% зиёд намудани ҳаҷми истеҳсолоти саноатии ноҳия
		Бо технологияи ҳозиразамон ҷиҳозонидани кони ангишти «Фон –Ягноб»	1000	200	200	200	200	200	Кони ангишти «Фон Ягноб»	1000 дохилӣ	
		Ташкили фабрикаи истеҳсоли маҳсулоти ниҳоӣ дар заминаи КМ Анзоб(АМКО5)	10653	2130,6	2130,6	2130,6	2130,6	2130,6	КМ «Анзоб»	10000 дохили	То соли 2016 ба 20,000т. расонидани истеҳсоли сурма
		Ташкили сехи коркарди пашм ва пӯст дар х/д «Б. Ғафуров» ҷ/д Урметан	100	20	20	20	20	20	х/д Б. Ғафуров	Номуайян	То соли 2016 то 55 000т. расонидани истихроҷи ангишт
		Барқарор инамудани сехҳои консерва дар ҷ/д Урметан ва Шамтуч	1500	300	300	300	300	300	х/д Шамтуч, Урметан	Номуайян	
	Бунёди иқтидорҳои нав аз ҳисоби истифодаи самараноки ашёи маҳаллӣ	Ташкили фермаи парранда дар мавзеи Дуоба, д. Ремон ҷ/д Фондарё	111	56	55				Акбаров М	18 дохилӣ	То 30% коркард намудани ашёи хоми маҳаллӣ то соли 2016
		Ташкили моҳипарварӣ, занбӯрпарварӣ ва ташкили туризм дар мавзеъи «Кӯли Морон», ҷ/д Фондарё	93,1	46,5	46,5				Сангинов А	Номуайян	Ташкили ҷойҳои нави корӣ (то соли 2016 100 ҷой)
		Дастрас намудани таҷҳизоти ҳозиразамони чопи барои матбааи ноҳия	300	60	60	60	60	60	Роҳбарияти матбаа	25 дохилӣ	Шумораи корхонаҳои нави саноатӣ сохташуда (то соли 2016 - 4 адад)
		Ташкили сехи истеҳсоли хишт дар д. Урметан	47	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	Бобоҷонов У	Номуайян	
Ҷамъ		9 лоиҳа	14804,1	3022,5	3021,5	2920	2920	2920		12018 дохилӣ	

Стратегия ва вазифаҳои соҳибкории хурду миёна

Мақсад	Вазифа	Фаъолият /лоиҳаҳо	Арзиши умумии (ҳаз. с.)	солҳо					Масъул	Манбаи маблаггузорӣ (ҳаз. сом.)	Натиҷаҳои пешбинишуда
				2011	2012	2013	2014	2015			
Таъмини шароит барои рушди соҳибкорӣ	Беҳдошти фаъолияти ташкилии бахши хусусӣ ва дастраси онҳо ба захираҳо	Ҳавасмандгардонии фаъолияти Ассотсиатсияи соҳибкорони ноҳия	5	1	1	1	1	1	Ҳомидов М	Захираҳои дохилӣ	То соли 2016 ба 50 % расонидани саҳми соҳибкории хурд миёна дар ҳаҷми умумии истеҳсолот
		Ташкили машваратҳои омӯзишӣ оид ба тасфири қонунгузории танзими давлатии соҳибкорӣ	10	2	2	2	2	2	Асотсиатсияи «Соҳибкор»	номуайян	
		Таъмини дастрасии соҳибкорон ба қарзҳои имтиёзнок	-	-	-	-	-	-	Асотсиат. «Соҳибкор»		Ба 5 млн. расонидани ҳаҷми қарз барои рушди СХМ то соли 2016
		Ба роҳ мондани робита бо созмонҳои маҳаллӣ ва байналхалқӣ барои эҳёи ҳунарҳои халқи	10	2	2	2	2	2	Асотсиат. «Соҳибкор»	номуайян	
		Ташкили сехи истеҳсоли хишти пухта дар деҳаи Урметани ҷамоати Урметан	100	25	25	25	25		Пиримов Г.К.	Сармояи хориҷӣ	Ташкили 150 ҷойҳои нави корӣ аз ҳисоби бахши хусусӣ то соли 2016
		Таъсиси сехи коркарди равгани ангат	117	23,4	23,4	23,4	23,4	23,4	Х/Д «Тоҷикистон»	25 дохилӣ	
		Дар маркази ноҳия таъсиси корхонаи истеҳсоли мебел	21,3	10,65	10,65	-	-	-	Бекназаров Э	2,13 дохилӣ	ба 35% зиёд намудани воридоти андоз аз ҳисоби сохторҳои СХМ то соли 2016 .
		Таъсиси сехҳои бастабандии маҳсулотҳои хоҷагии қишлоқ ва коркарди маҳсулоти гушту шир	100	20	20	20	20	20	Олимова С	20 дохилӣ	Шумораи фарогири соҳибкорон ба омӯзишҳо (30% то соли 2016)
Мусоидат ба рушди иқтидори санoати ноҳия	Ба кор андохтани иқтидорҳои нави истеҳсоли бо роҳи истифодаи босамари ашёи маҳаллӣ	Ташкили семинар машваратҳо оиди тарзи тайёр ва пешниҳод намудани ҳуҷҷатҳо барои иштирок дар озмӯнҳо (тендерҳо)	10	2	2	2	2	2	Ассотсиасияи» Соҳибкор»	соҳибкорҳо	
		Бунёди «Маркази Бизнес» дар маркази ноҳия	470	94	94	94	94	94	Олимов У	329 дохилӣ	То соли 2016 ба роҳ мондани коркарди 30% ашёи хоми маҳалӣ
		Сохтмони ҳамом дар маркази ноҳия	140	28	28	28	28	28	Бобоев Б	14 дохилӣ	
		Сохтмони ҳамом (сауна) дар мавзеи Айнӣ-1	104	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8	Лутфова С	10 дохилӣ	Шумораи корхонаҳои нави сохташуда (то соли 2016 ба 5 адад)
		Сохтмони маҷмааи савдо интернет-кафе, бар ва толори тӯй дар д. Урметан	400	80	80	80	80	80	Шарифов Ш	60 дохилӣ	
		Сохтмони меҳмонхона	470	94	94	94	94	94	Расулов Б	94 дохилӣ	
		Сохтмони маркази савдои яклухти масолеҳи сохтмон дар д. Урметан	137	27,4	27,4	27,4	27,4	27,4	Тӯйгунов Ф	28 дохилӣ	
Ҷамъ		15 лоиҳа	2094,3	430,25	430,25	419,6	419,6	394,6		582 дохилӣ	

3. СОҲАҲОИ ИҶТИМОӢ

3.1. Тандурустӣ

Дар айни замон мутобиқи принсипҳои умумиқабулгардидаи СМР/СПКСК мақсади асосии соҳаи тандурустӣ дар давраи миёнамӯҳлат аз мунтазам паст кардани сатҳи фавти модару кӯдак, кам кардани бемориҳои сироятӣ, инчунин аз байн бурдани баъзе сироятҳои бо ваксина идорашаванда иборат мебошад.

Саломатии модару кӯдак. Мутобиқи маълумоти оморӣ дар ноҳияи Айнӣ ба 1.01.11 шумораи умумии занҳои қобили таваллуд 18,8 ҳаз. нафарро ташкил медиҳад. Соли 2010 дар ноҳия 2 ҳодисаи фавти модар ба қайд гирифта шудааст. Сабаби асосии фавти модарон дар хона таваллуд кардани онҳо ва аз бехабарии занон аз оқибати чунин амал шаҳодат медиҳад. Аксари занҳои қобили таваллуд дар давраи ҳомиладорӣ аз маслиҳатҳои духтурон бархурдор нестанд ва мӯҳлати байни таваллудкуниро риоя намекунанд.

Ҷадвали №24. Таваллуд дар муассисаҳои тиббӣ ва хона дар солҳои 2008-2010

Нишондиҳандаҳо	*2008*	*2009*	*2010*
Ҳамагӣ таваллуд	*1587*	*1994*	*2318*
Таваллуд дар муассисаҳои тиббӣ	*1297*	*1694*	*2000*
Бо фоиз	*81,0*	*84,9*	*86,2*
Таваллуд дар хона	*284*	*300*	*318*
Бо фоиз	*17,8*	*15,0*	*13,7*
Фавти модар (ба ҳар 1000 зани қобили таваллуд	*-*	*1*	*2*
Фавти кӯтакони	*17*	*52*	*73*

Мутобиқи маълумоти мутахассисони соҳаи тандурустии ноҳия фавти модарон ҳангоми таваллуд дар хона руй додааст, ки ин бархурдор набудани онҳо аз натиҷаи таваллуд дар хона огоҳӣ медиҳад.

Аз ин лиҳоз, барои паст кардани шумораи таваллуд ва таваллуд дар хона зарур аст, ки фаъолияти марказҳои солимии репродуктивӣ тақвият бахшида, ҳамкории коркунони тиб бо кумитаи занҳои маҳаллаҳо ҷоннок карда шавад.

Дар ноҳия ҳанӯз нишондодҳои камхунӣ ва норасоии йод дар занҳои қобили таваллуд зиёд аст.

Ҷадвали №25. Норасогии йёд дар организми занҳо дар солҳои 2008-2010

Нишондиҳандаҳо	*2008*	*2009*	*2010*
Шумораи занҳои тавалудкарда	*19357*	*19845*	*18506*
Анемия (камхуни)	*7937*	*8743*	*6842*
Бо фоиз	*10,1*	*11,2*	*8,7*
Маризии норасогии йод	*4433*	*5602*	*4458*
Бо фоиз	*6,8*	*5,5*	*6,8*

Сабаби асосии зиёд шудани нишондоди фавти кӯдак гузаронидани чорабиниҳои саривақти оид ба эмкунии кудакон то синни яксолагӣ ҷиҳати пешгирии бемориҳои дарунравӣ, ОРВИ ва дигар бемориҳо аст. Инчунин нигоҳ доштани фосилаи таваллуди кӯдакон, яке аз ин сабабҳо мебошад.

Ҷадвали 26. Тамоили фавти кӯдакон ва навзодон то 5 сола

Нишондиҳанда	*2008*	*2009*	*2010*
Фавти кӯдакони 1-5 сола ба ҳар 1000 зинда таваллудшуда	*6*	*7*	*9*
Бо фоиз	*3,1*	*3,5*	*3,8*
Фавти навзодони то 1 сола ба ҳар 1000 нафар зинда таваллудшудагон	*36*	*52*	*73*
Бо фоиз	*19*	*26,1*	*30,2*

Амрози сироятӣ. Камогоҳии аҳли ҷомеа аз асосҳои тарзи ҳаёти солим ва риоя нашудани онҳо, ногувор шудани вазъи таъминоти моддӣ - техники соҳаи тандурусти омилҳои асосии афзоиши сироятёбӣ мегарданд.

Ҷадвали №27.Амрози сироятӣ дар солҳои 2008-2010

Бемориҳои сироятӣ	*2008*	*2009*	*2010*	*с. 2010 нисбати с. 2008 (бо %)*
Сил	*155*	*96*	*100*	*64,5*
Ба 100 ҳазор аҳолӣ	*20,3*	*12,9*	*13,5*	*66,5*
Гелминтоз	*613*	*30*	*35*	*22*
Ба 100 ҳаз. аҳолӣ	*803,7*	*0,4*	*0,47*	*005*
Ҳамагӣ аҳолӣ:	*70,8*	*71,7*	*74169*	*4,7*

Сабабҳои асосии афзоиши бемориҳои сироятӣ: (а) сари вақт ташхис нагардидани бемориҳо, махсусан дар оилаҳое, ки ба хизматрасонии тиббӣ дастрасӣ надоранд; (б) сатҳи пасти огоҳии аҳолӣ оид ба сабабҳои рух додани беморӣ ва муоинаи он; (в) сатҳи баланди хароҷот барои муолиҷа; г) бо оби нӯшокии хушсифат таъмин набудани қисми зиёди аҳолӣ) камбизоатӣ.

Дигар бемориҳо. Бемории дигари паҳншудаи сироятӣ дизентерия маҳсуб мешавад. Сабаби 40 фоиз зиёд ба қайд гирифтани ин беморӣ дар соли охир дастрасӣ надоштан ба оби босифати нӯшокӣ, вазъи ғайриқанноатбахши рифоҳӣ ва безараргардонии партовҳо мебошад. Ҳарчанд дар ноҳия ҳодисаи ВИЧ/СПИД ба қайд гирифта нашудааст, вале ба сабаби муҳоҷирати зиёд эҳтимоли пайдо шудани он мавҷуд аст.

Сохтори соҳаи тандурустӣ. Дар ноҳия 55 муассисаи табобати, аз ҷумла 7 беморхонаи минтақавии деҳот, 20 маркази саломатӣ, 27 хонаи саломатӣ ва беморхонаи марказии ноҳиявии Айнӣ, маркази мубориза бо бемории сил, таввалудхона фаъолият менамоянд. Дар беморхонаҳо 410 кат мавҷуд мебошад.

Вазифаи асосии соҳаи тандурустӣ беҳтар намудани шароити дастраси ба системаи кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ (КАТС), таъмини устуворӣ беҳдошт ва сифати он мебошад. Аксарияти аҳолӣ дар айни ҳол муассисаҳои тиббии тандурустии аввалияро сарфи назар намуда, барои дарёфти ёрии тиббӣ бевосита ба беморхонаҳо рӯй меоранд. Дар муассисаҳои табобати соли 2010, 82 нафар мутахассисон маълумоти олидор, 264 нафар кормандон бо маълумоти миёнаи тиббӣ, фаъолият мекарданд.

Бо вуҷуди он, ки фоизи хароҷоти бахши тандурустӣ дар солҳои охир зиёд шудааст, маблағҳои ҷудошуда барои фаъолияти устувор ва рушди тандурустӣ нокифоя мебошанд.

Ҷадвали 28. Сатҳи тахассусии кормандони тиб дар соли 2010

Муасс. табобатӣ	*ҳамагӣ кормандон*	*бо таҳсилоти миёнаи махсус*	*бо таҳсилоти олӣ*
Муассисаҳои КАТС	*411*	*264*	*81*
Бо %	*-*	*64*	*19,7*
Хизмати госпиталӣ	*261*	*89*	*31*
Бо %	*100*	*34*	*11,8*

Ба санаи 1.01.11 дар муассисаҳои тиббии ноҳия 39 ҷои холӣ мавҷуд буда, духтурони ҷарроҳ, ЛОР, рентген, амрози занона, терапевт, сироятшинос ва дандон намерасанд.

Мушкилоти соҳаи тандурустиро ба се гурӯҳ ҷудо намудан мумкин аст: 1. Бад шудани ҳолати таъминоти моддӣ - техникӣ; 2. Сатҳи пасти тахассусии кормандони тиб;сатҳи нокифояи татбиқи ислоҳот дар соҳа. 3. Шӯъбаи ёрии таъҷилӣ ноҳияи Айнӣ ба таҷҳизоти зарурӣ (мизу курсиҳо, катҳои махсусгардонида шуда) нақлиёт (2 адад), сузишворӣ ва воҳидҳои корӣ (ҳамшираҳои тиббӣ, кормандони техникӣ) зарурат дорад.

Баъди пош хурдани Иттиҳоди Шӯравӣ таҷҳизотҳои зарурӣ ба монанди катҳо, курпаю болишт, болопушҳо харидори нашудаанд. Инчунин ҳамаи таҷҳизотҳои ташхисии тиббӣ пеш аз ҳама таҷҳизоти рентгенӣ, УЗИ, Бронхоскоп, таҷҳизоти УВЧ, ёрии таъҷилӣ ва таҷҳизоти нафаси сунъи кухнаю коношоям гардида харидори намудан таҷҳизоти нав зарур мебошад.

3.2. Маориф

Сатҳи умумии таҳсилот. Дар ноҳия танҳо 0,3 фоизи аҳолӣ ягон хел маълумот надорад, ки 67 (50%) онҳо занонанд.

Ҷадвали 29. Сатҳи таҳсилоти аҳолӣ аз рӯи ҷинс дар соли 2010

Сатҳи таҳсилот	*2010*	
	Ҳамагӣ	*Аз онҳо зан*
Олӣ	*3357*	*991*
Миёнаи махсус	*23721*	*8777*
Миёна	*2327*	*1147*
Бемаълумот	*134*	*67*

Таҳсилоти томактабӣ. Дар ноҳияи Айнӣ 4 адад муассисаҳои томактаби мавҷуд буда, 2-тои он дар маркази ноҳия ва 2-тои он дар шаҳраки Зарафшон ҷойгир шудааст. Муассисаҳои мазкур 500 ҷой доранд. Дар ноҳия соли 2011 шумораи умумии кӯдакони сини томактабёи 5045 нафарро ташкил медод, ки аз онҳо ҳамагӣ 281 нафар (5,6%) ба муассисаҳои томактабӣ фаро гирифта шудаанд.

Ҷадвали № 30 Иштирок дар муассисаҳои томактабӣ дар тӯли солҳои 2008-2010 (нафар)

№	*Номгӯи муассисаҳои томактабӣ*	*2008*			*2009*			*2010*		
		ҳамагӣ	*Писарон*	*духтарон*	*Ҳамагӣ*	*писарон*	*духтарон*	*Ҳамагӣ*	*писарон*	*Духтарон*
1.	*Боғчаи №1*	*110*	*43*	*67*	*87*	*41*	*46*	*120*	*64*	*56*
2.	*Боғчаи №2*	*53*	*21*	*32*	*36*	*21*	*15*	*43*	*28*	*15*
3.	*Боғчаи №3*	*82*	*43*	*39*	*80*	*39*	*41*	*95*	*29*	*66*
4.	*Боғчаи №4*	*64*	*32*	*32*	*21*	*13*	*8*	*23*	*16*	*7*
Ҳамагӣ:		*309*	*139*	*170*	*224*	*114*	*110*	*281*	*137*	*144*

Мушкилоти асосии муассисаҳои томактабӣ ба таъмир ва таъминот ниёз доштани онҳост. Аз 4 муассиса 2 то бо барқ, 2 то бо буғ гарм карда мешаванд.

Таҳсилоти миёна. Дар ноҳия 60 мактаби таҳсилоти умумӣ, аз он 47 мактаби таҳсилоти миёна, 16 асосӣ, 3 ибтидоӣ амал мекунанд, ки соли таҳсили 2009 – 2010 шумораи хонандагон 16224 (8014 нафар ё 49,3% духтарҳо) буд.

Сабаби асосии камшавии шумораи хонандагон ба дигар минтақа муҳоҷир шудани аҳолӣ аст. Соли 2010 - 97 оила (207 хонанда) ба ноҳияи Зафаробод кучонида шуданд.

Дар мактабҳои ноҳия дар соли хониши 2010 - 2011-ум 1506 нафар омӯзгорон машғули таълим буданд, ки аз ин шумора 354 нафарро занҳо ё (22,6%) мебошанд. Аз ин шумора 73 фоизашон омӯзгорони дорои таҳсилоти олӣ мебошанд.

Ҷадвали №31: Шумораи хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти ҳамагонаи ноҳия дар солҳои 2007-2010

Соли таҳсил	*2007-2008*				*2008-2009*				*2009-2010*			
Синфҳо	*Ҳамагӣ*	*Писар*	*духтар*	*% духтар*	*Ҳамагӣ*	*Писар*	*Духтар*	*% духтар*	*Ҳамагӣ*	*Писар*	*Духтар*	*% духтар*
синфҳои 1-4	*6167*	*3136*	*3031*	*49,1*	*6479*	*3284*	*3195*	*49,3*	*6464*	*3284*	*3180*	*49,2*
синфҳои 5-9	*7400*	*3767*	*3633*	*49,1*	*7348*	*3734*	*3614*	*49,2*	*7310*	*3709*	*3601*	*49,2*
синфҳои 10-11	*2874*	*1428*	*1446*	*50,0*	*2624*	*1359*	*1265*	*48,2*	*2470*	*1237*	*1233*	*49,9*
Ҳамагӣ:	*16441*	*8331*	*8110*	*49,3*	*16451*	*8377*	*8074*	*49,0*	*16244*	*8230*	*8014*	*49,3*

Ҷадвали №32. Шумораи умумии муаллимон дар солҳои 2008-2010 (нафар)

	2008-2009	*2009-2010*	*2010-2011*
Шумораи умумӣ	*1409*	*1525*	*1506*
аз ҷумла занҳо	*319*	*362*	*344*
маълумоти олӣ	*1084*	*1122*	*1119*
аз ҷумла занҳо	*184*	*183*	*151*
олии нопурра	*98*	*96*	*97*
аз ҷумла занҳо	*27*	*23*	*26*
миёнаи махсус	*227*	*302*	*285*
аз ҷумла занҳо	*108*	*154*	*54*
маълумоти миёна	*-*	*5*	*5*
аз ҷумла занҳо	*-*	*2*	*2*
Норасоии муаллимон	*56*	*59*	*43*

Дар муассисаҳои таҳсилоти ҳамагонаи ноҳия омӯзгорони маълумоти олидор - аз фанҳои забон ва адабиёт, англисӣ, химия, забони русӣ, физика, математика, биология, технологияи информатсионӣ намерасанд. Нарасидани кадрҳои омӯзгории маълумоти олидор дар мактабҳои №35-деҳаи Марзич, №22-и деҳаи Анзоб, №28-и деҳаи Махшевад, мактабҳои асосии Пете, Кумарғ ба назар мерасад. Соли таҳсили 2010 - 2011 48 нафар омӯзгорон намерасиданд. Мушкилоти дигар ба таъмири асосӣ эҳтиёҷ доштани мактабҳо (11,1%) дар ҳолати садамавӣ қарор доштанӣ 6 мактаб аст.

Мутобиқи барномаи компютеркунонии мактабҳо дар 63 мактаб синфҳои компютерӣ, 421 адад компютер, 84 адад принтер, 22 адад генератор мавҷуд аст, ки барои таълими хонандагон нокифоя мебошад. Барои амалӣ намудани барномаи компютеркунонӣ 192 адад компютер намерасад. (Ба ҳар 20 хонанда 1 кампютер) Айни замон мактабҳои ноҳия ба шабакаи интернет пайваст нашудаанд.

Таълими миёнаи махсус. Дар ноҳияи омӯзишгоҳи касбӣ –техникии № 53 дар шаҳраки Зарафшон- 2 мавҷуд аст

Дар соли хониши 2010-2011 237 нафар (66 нафар духтарон) донишҷӯён дар омӯзишгоҳ ба таҳсил фаро гирифтанд. Ба онҳо 23 нафар омӯзгорон, аз ҷумла 3 нафар занҳо (13%), 6 нафар устоҳои касбӣ таълим медиҳанд, ки аз он 18 нафар дорои маълумоти олӣ, 5 нафар дорои маълумоти миёнаи касбӣ мебошанд. Дар омӯзишгоҳ 14 гурӯҳ аз рӯи ихтисосҳои ронандаи автомобили катигория «С», хазинадор-ҳисобчӣ, баркчӣ, челонгар, дӯзанда, ронандаи трактор таълим мегиранд.

Бинои омӯзишгоҳ 40 сол қабл сохта шуда ба таъмири асосӣ эҳтиёҷ дорад. Системаи гармидиҳиаш фарсуда шуда корношоям мебошад. Дар фасли зимистон як қисм синфхонаҳо бо печҳои электрикӣ гарм карда мешаванд. Дар омӯзишгоҳ ҳаммом вуҷуд надорад. Инчунин базаи моддӣ-техникӣ коста гардида, ҳисобкунакҳо, хатҳои барқӣ аз истифода баромадаанд.

Аз 4 адад техникаҳои мавҷуда 1 адад автомашинаи «Нива 2121» ва 1 адад тамғаи «ГАЗ-53» дар ҳолати корӣ мебошад.

Ҷадвали № 33. Шумораи умумии хатмкунандагони ОКТ-53 (нафар)

Нишондиҳандаҳо	*2008-2009*	*2009-2010*
Шумораи умуми толибилмон	*238*	*216*
аз ҷумла духтарон	*108*	*86*

Теъдоди китобҳои дарсӣ барои таълим нокифоя ва воситаҳои таълимӣ намерасад, ки сабаби сол то сол кам шудани шумораи донишҷӯён гардидааст. Дар ноҳия мактабҳои олӣ вуҷуд надоранд. Мушкилоти асоси мактаби варзиш норасоии таҷҳизоту асбобҳои варзишӣ, аз кор баромадани системаи гармидиҳӣ ва маблағгузории нокифоя барои ташкили чорабиниҳои варзишӣ аст.

Дурнамо. Аз рӯи дурнамо шумораи аҳолии ноҳия соли 2015 нисбати соли 2011-ум 4,4 ҳазор нафар меафзояд. Дар доираи БРН то соли 2015 ташкили 3384 ҷои нишаст дар мактабҳои таҳсилоти ҳамагонӣ пешбинӣ шудааст.

Ҷадвали 34. Нишондиҳандаҳои дурнамои рушди иҷтимоӣ иқтисодии соҳаи маорифи ноҳия дар солҳои 2011-2015

Нишондиҳанда	*2011 ҳисобот*	*2012 баҳо*	*Дурнамо*			*2015 нисбати 2011(%)*
			2013	*2014*	*2015*	
Шумораи кӯдакон дар муассисаҳои то мактабӣ (нафар)	*233*	*250*	*260*	*270*	*280*	*120,1*
Шумораи кӯдакони сини томактабӣ	*212*	*223*	*230*	*236*	*243*	*114,6*
Шумораи кӯдакони сини мактабӣ	*21*	*27*	*30*	*34*	*37*	*176*
Миқдори ҷой дар муас. томактаби (зан)	*500*	*500*	*50*	*510*	*510*	*102*
Шумораи талабагон дар МТУ ҳамагӣ (нафар)	*16449*	*16600*	*16660*	*16680*	*16690*	*101,4*
Аз онҳо дар мактабҳои рӯзона	*16449*	*16600*	*16660*	*16680*	*16690*	*101,4*
Шумораи хонандагон дар басти якуми МТУ-и рӯзона (наф)	*4489*	*4500*	*4580*	*4640*	*4680*	*104,2*
Шумораи омӯзгорон дар МТУ (нафар)	*1560*	*1562*	*1564*	*1564*	*1565*	*100,3*
Шумораи МТУ ба 1000 талаба (ҷой)	*16, 2*	*16,4*	*16,6*	*16,7*	*16,8*	*103,7*

3.3. Ҳифзи иҷтимоӣ

Шугл. Шумораи аҳолии қобили меҳнат дар соли 2010 нисбати соли 2009 ҳамагӣ 1,7 % афзуда, шумораи бекорон мувофиқи маълумоти расмӣ 14,4% зиёд шудааст.

Ҷадвали №35. Шумораи бекорӣ дар ноҳия (нафар)

Нишондиҳандаҳо	*солҳо*		
	2008	*2009*	*2010*
Аҳолии қобили меҳнат	*41920*	*42860*	*43600*
Бекорон (расман бақайдгирифташуда)	*747*	*730*	*835*

Давоми солҳои 2008-2010 - 824 адад ҷойҳои нави кори доими ташкил карда шуд, ки аз ин 268 барои занон мебошад.

Музди меҳнат. Дар давоми солҳои 2008-2010 афзоиши тамоми даромадҳои пулии аҳолӣ, аз ҷумла музди меҳнат ва нафақа нисбат ба соли 2009 мутаносибан 25,5 ва 33,3 фоиз зиёд шудааст.

Ҳарчанд ҳаҷми даромади аҳолӣ сол то сол зиёд шуда бошад ҳам, аммо бо назардошти мунтазам боло рафтани арзиши молу маҳсулоти ниёзи мардум, беҳтар шудани сатҳи зиндагии аҳолии ноҳия назаррас нест.

Диаграммаи №11. Музди миёнаи меҳнат аз рӯи бахшҳо дар с. 2010

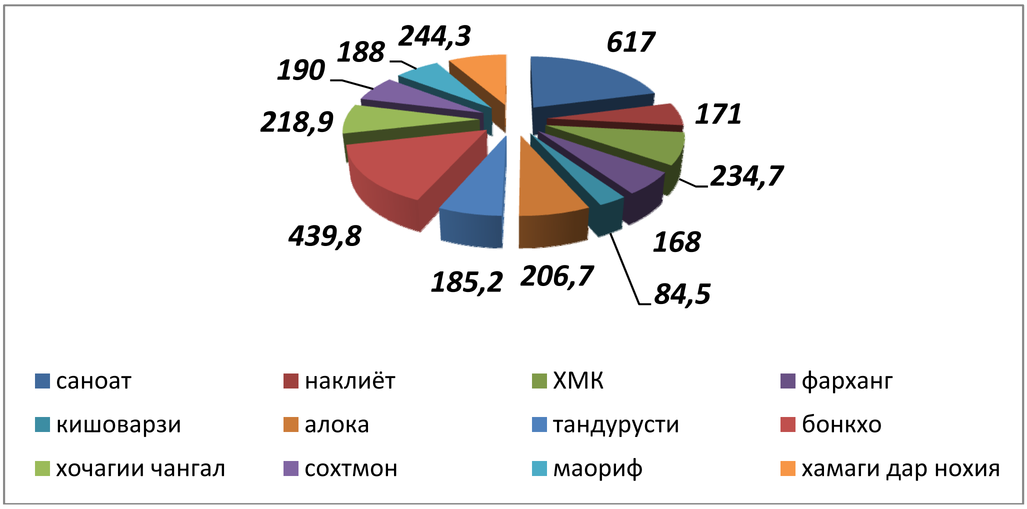

Таъминоти нафақа. Дар Раёсати ҳифзи иҷтимоии аҳолии ноҳия дар соли 2010 - 7622 нафар нафақахӯрон ба қайд гирифта шудааст, ки маблағи якмоҳаи пардохти нафақаи онҳо 924,0 ҳаз. сомониро ташкил медиҳад.

Ҳаҷми миёнаи нафақа дар ин давра 121,2 сомониро ташкил намуд, ки ин нисбат ба соли 2008 (76,73) 44,5 сомонӣ ё 58 фоиз зиёд аст.

Ҷадвали №36. Шумораи нафақахӯрон дар давоми солҳои 2008-2010 (нафар)

Номи гурӯҳи осебпазир	*Солҳо*		
	2008	*2009*	*2010*
Нафақахӯрон, ҳамагӣ	*7602*	*7776*	*7898*
аз ҷумла, пиронсолон	*5356*	*5456*	*5585*
Маъюбон	*866*	*897*	*870*
Бесаробонмонда	*856*	*882*	*853*
Машғули кор	*278*	*329*	*353*
Кӯдакони маъюб	*459*	*477*	*517*

Раёсати ҳифзи иҷтимоии аҳолии ноҳия 7 нафар корманд дошта, ба 80 нафар пирони барҷомондаю ниёзманд ва 12 нафар шахсони танҳо кӯмак мерасонад. Барои сифатнок ва саривақт фароҳам овардани хизматрасонӣ ба нафақахӯрон, маъюбони гурӯҳҳои гуногун дар Раёсати ҳифзи иҷтимоӣ мутахассисон ва таҷҳизоти корӣ намерасад.

Муҳоҷирати беруна. Муҳоҷирати меҳнатӣ яке аз сарчашмаи асосии даромади аҳолии ноҳия мебошад. Дар соли 2010-ум 4505 нафар (10,3%) аҳолии қобили меҳнатӣ ноҳия дар муҳоҷирати меҳати қарор дошт, ки аз он танҳо 24 нафарашон занҳо (0,5%) мебошанд. Ба ҳисоби миёна муҳоҷирон дар як моҳ 0,9 миллион сомонӣ тавассути банкҳо маблағ ирсол намудаанд. Соли 2010 тавассути бонкҳо муҳоҷирони меҳнатӣ 279,2 млн рубли русӣ ва 2255,1 ҳазор доллари ИМА фиристодаанд.

Ҷадвали 37. Муҳоҷирати аҳолии қобили меҳнат.

Солҳо	Аҳолии қобили меҳнат	Муҳоҷирони меҳнатӣ	% аз қувваи қобили меҳнат
2008	39700	4898	12,3
2009	41400	3413	8,2
2010	43600	7624	17,4

Муҳоҷирати дохилӣ. Мутобиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 октябри соли 2009 №530 «Дар бораи муҳоҷирати дохилии аҳолии қобили меҳнати аз ноҳияҳои камзамин ва сераҳолии кӯҳистон ба водиҳои дорои заминҳои бекорхобидаи ҷумҳурӣ дар солҳои 2010-2012» 600 оилаҳое, ки дар минтақаи хафноки ҳудуди ноҳия истиқомат мекунанд, ба таври ихтиёри ба ноҳияи Зафаробод бояд кучонида шаванд. Айни замон зиёда аз 200 оила ба ноҳияи мазкур кучонида шудааст.

Ҷадвали №38. Муҳоҷират аҳолии ноҳия бо сабабҳои экзогенӣ[5]

Сол	Миқдори оилаҳо	Нуқтаҳои аҳолинишине, ки дар зери таъсироти зуҳуроти экзогенӣ ҳастанд	Ҷойҳои кӯчонидан
2008	18	деҳаи Фатмеви ҷамоати деҳоти Рарз	ноҳияи Зафаробод.
2009	38	деҳаи Пишанза ҷамоати деҳоти Анзоб	ноҳияи Айнӣ.
2010	58 25 7 5 2	деҳаҳои Путхин, Зоосун, Сангистон ва Томини ҷамоати Айнӣ деҳаи Пинён ҷамоати Фондарё	ноҳияи Зафаробод.

Мавҷуд набудани қитъаҳои замин ва афзоиши 2,3% солонаи аҳолӣ, роҳбарияти ноҳияро водор месозад, ки накшаҳои мушаххас оид ба ҳалли проблемаи муҳоҷирати экзогенӣ таҳия намояд.

Дар асоси таҳлилҳои гузаронидашуда ва ҳадафҳои стратегии миллӣ андешидани чораҳои зерин аз ҷумла, ба танзим даровардани баҳисобгирӣ ва мониторинги аҳолии муҳоҷиршаванда, муҳоҷирони меҳнатӣ ва бекорон, кам кардани сатҳи бекории аҳолии қобили меҳнати бешуғл ба 32% то соли 2015 тавассути таъсиси 2442 ҷои нави корӣ ва зиёд намудани захираҳои меҳнатии ноҳия аз ҳисоби ҷалб шудани ҷавонони то 16 сола мувофиқи мақсад мебошад.

3.4. Фарҳанг ва фароғат

Инфрасохтори таърихию, маданӣ ва фарогатӣ. Ноҳияи Айнӣ таммадуни қадимаи таърихӣ ва фарҳангӣ дорад. Муҳимтарин ёдгории таърихӣ - ин қалъаи Муғ ва қалъаи Сарвода, Манораи Варз ва зиёратгоҳҳо аз қабили Шайх Абулқосими Гургонӣ (д.Урметан), Шайх Муҳаммад Шамсиддини Табрезӣ (д.Вешаб), Хоҷа Исҳоқ (д.Махшевад), хона-музеи Туғрал мебошад.

Ноҳия диёри Нақибхони Туғрали Аҳрорӣ, Мазмуни Зерободӣ буда, дар даврони нав бисёр адибони тавоно ва шахсиятҳои намоёнро ба камол расонидааст.

Мушкилоти асосии соҳаи фарҳанги ноҳия аз набудани инфрасохтори замонавӣ, дар ҳолати садамави қарор доштани иншооти маданию фарҳангӣ ва нарасидани мутахасисон иборат мебошад.

Дар ноҳия 2 мактаби санъат дар марказ ва шаҳраки Зарафшон, ки онҳо дорои 362 хонанда (109 духтар) ва 43 омӯзгор, 24 клубҳои деҳот, 1 хонаи фарҳангӣ ноҳиявӣ, 3 хонаи фарҳангӣ деҳот ва 37 китобхонаҳои системаи марказонидашуда, 1 китобхонаи бачагона фаъолият мекунанд.

---

[4]- ҷадвал дар асоси ҳисоботи шӯъбаи муҳоҷирати ноҳия таҳия карда шудааст.

Набудани инфрасохтори замонавӣ, ҳолати садамавии муассисаҳои фарҳангӣ, норасоии мутахассисон аз мушкилоти асосии бахши фарҳанг аст.

Ҷадвали 39. Мушкилоти асосии инфрасохтори соҳаи фарҳангу фароғат

№ б/т	*Шумораи муассиса*	*Шумораи муассиса*	*Шумораи кормандон*	*Шумораи хонандаҳо*	*Мушкилоти мавҷуда*
1.	*Мактаби санъат*	*2*	*43*	*362*	*Норасоии омӯзгорон, эҳтиёҷ ба асбобҳои мусиқӣ- 15 рубоби қашқарӣ, 2 чанг, 3 рубоби афғонӣ, 10 дойра, 2 акардеон ва ҷиҳози кор-1 видеокамера, 5 миз ва 25 курсӣ*
2.	*Хонаҳои фарҳанг*	*4*	*14*	*-*	*Норасоии асбобҳои мусиқии миллӣ ва барқӣ, калонкаҳои апустикӣ, микрафон, синтезатор (1 тоғӣ) 12 миз, 20 курсӣ. Хонаҳои фарҳангӣ ҷамоатҳои деҳоти Дар-Дар, Рарз, деҳоти Зеробод, Покут, Мадм, Ревад, Шаватки Поён, Хушекат. Такфон, шаҳраки Сарвода таъмирталабанд.*
3.	*Китобхонаҳо*	*37*	*62*	*-*	*Ба рафҳои китоб, 15 миз ва 60 курсӣ ниёз доранд.*
4.	*Клубҳои деҳотӣ*	*24*	*36*	*-*	*Ба таъмири асосӣ ниёз доранд.*

3.3.2. Варзиш. Дар ноҳия ба рушди варзиш ва тарбияи ҷисмонӣ аҳамияти хоса дода мешавад. Айни замон дар ноҳия 66 варзишгоҳи мактабӣ ва 14 толори варзиш амал мекунанд. Дар назди шӯъбаи маориф мактаби варзишии кӯдакону наврасон фаъолият дорад, ки дар ин 53 нафар мактаббачагон бо роҳбарии 2 омӯзгор таълим мегиранд.

Мушкилоти асоси мактаби варзиш норасоии таҷҳизоту асбобҳои варзишӣ, аз кор баромадани системаи гармидиҳӣ ва маблағгузории нокифоя барои ташкили чорабиниҳои варзишӣ аст.

3.5. Стратегия ва вазифаҳо дар бахши иҷтимоӣ. Маориф (ҳаз сомонӣ)

Мақсад	Вазифа	Фаъолият/ барномаҳо	Арзиши умумӣ	солҳо 2011	2012	2013	2014	2015	Масъулин	Сарчашмаи маблаггузорӣ	Натиҷаҳои пешбинишаванда
Беҳдошти дастрасӣ ба таълиму тарбияи босифат	*Беҳдошти инфрасохтори маориф*	*Сохтмони мактаб дар д. Урметан (Мавзеи Тевар барои 100 ҷой)*	*240*	*48*	*48*	*48*	*48*	*48*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	*% фарогирии хонандагон ба мактабҳо (100% то соли 2016)*
		Бунёди мактаб дар д. Вота (240 ҷой)	*650*	*130*	*130*	*130*	*130*	*130*		*номуайян*	
		Бунёди мактаб дар д. Куруд (320 ҷой)	*900*	*180*	*180*	*180*	*180*	*180*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	*% фарогирии кудакон ба муассисаҳои томактаби (35% то соли 2016)*
		Бунёди мактаб дар д. Фатмев (320 ҷой)	*900*	*180*	*180*	*180*	*180*	*180*		*номуайян*	
		Бунёди мактаб дар д. Махшевад (320 ҷой)	*900*	*180*	*180*	*180*	*180*	*180*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	
		Бунёди мактаб дар д. Шаватки поён (320 ҷой)	*900*	*180*	*180*	*180*	*180*	*180*		*номуайян*	*% хонандагон, ки ба мактабҳои олӣ қабул шуданд (25% то соли 2016).*
		Бунёди мактаб дар д. Пасруд (320 ҷой)	*900*	*180*	*180*	*180*	*180*	*180*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	
		Бунёди мактаб дар д. Зарафшон (320 ҷой)	*900*	*180*	*180*	*180*	*180*	*180*		*номуайян*	
		Бунёди мактаб дар д. Сангистон (324 ҷой)	*3400*	*680*	*680*	*680*	*680*	*680*	*Шӯъбаи маориф*	*Буҷети ҷумҳурӣ*	*Шумораи ҷойҳои ифтихорӣ дар озмонҳо, ки хонандагон соҳиб шудаанд (20 нафар то соли 2016).*
		Бунёди мактаб дар д. Шамтуч (120 ҷой)	*791*	*158,2*	*158,2*	*158,2*	*158,2*	*158,2*		*номуайян*	
		Бунёди мактаб дар д. Гузари бод (100 ҷой)	*65*	*32,5*	*32,5*				*Шӯъбаи маориф*	*Грант*[6]	
		Бунёди мактаб дар д. Каздон (180 ҷой)	*128*	*25,6*	*25,6*	*25,6*	*25,6*	*25,6*		*номуайян*	*% таъминоти хонандагон ба китобҳои дарсӣ ва техникаи компютерӣ*
		Сохтмони 4 синфхонаи иловагӣ дар мак № 60, д. Дашти Хушекат (120 ҷой)	*58*	*11,6*	*11,6*	*11,6*	*11,6*	*11,6*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	
		Сохтмони мактаб дар мавзеи «Дашти Ҳаштсар» (160 ҷой)	*2400*	*480*	*480*	*480*	*480*	*480*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	*%-и таъмини муассисаҳои омӯзгорӣ бо мутахассисони баландихтисос (75% то соли 2016)*
		Таъмиру тармими мактабҳои № 40, 24, 9, 39, 8, 3, 25, дар ҷ/д Урметан, Анзоб, Фондарё, Рарз, Айнӣ ва Дар-Дар	*1000*	*200*	*200*	*200*	*200*	*200*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	
		Сохтмони 6 синфхонаи иловагӣ дар мактаби№ 31, д. Ремон ҷ/д Анзоб	*376*	*75,2*	*75,2*	*75,2*	*75,2*	*75,2*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	*То соли 2016 бунёди 2700 ҷой нишаст дар мактабҳи ноҳия*
		Сохтмони толори варзиши дар мактабҳои деҳаҳои Диҷик ва Рарзи ноҳия	*223*	*44,6*	*44,6*	*44,6*	*44,6*	*44,6*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	
		Дастрас намудани васоити аёнӣ ва таҷҳизоти таълимӣ барои мактабҳои №1, 2, 40, 30, 26, 24, 9, 33, 36, 39, 43, 8,	*1000*	*200*	*200*	*200*	*200*	*200*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	*Шумораи варзишгоҳҳои сохташуда(8 адад), шумораи таъмиршудаи майдончаҳо ва*

[6] -Гранти «Фонди Католикӣ»

		3. ҷ/д Урметан, Анзоб, Фондарё, Рарз. Айнӣ. Шамтуч ва Дар-Дар								*толорҳои варзишӣ (10 адад) то соли 2016*
		Дастрас намудани таҷҳизоти компютерӣ барои мактабҳои деҳаҳои Урметан, Ревад, Дар-Дар, Искодар, Рарз, Шаватки боло, Дарг. Зарафшон-1,2 ва Кумарг	*1000*	*200*	*200*	*200*	*200*	*200*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	
		Пайваст намудани мактабҳои калон ба шабакаи интернет	*520*	*104*	*104*	*104*	*104*	*104*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	
		Ташкили бозомӯзии омӯзгорон ва мураббияҳои мактаб ва кӯдакистонҳо	*50*	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*	*Шӯъбаи маориф*	*номуайян*	
		Бо ҷалби омӯзгорони варзида ташкил намудани бозомӯзии омӯзгорони ҷавон	*5*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*Шӯъбаи маориф*	*Буҷети ноҳия*	
		Фароҳам овардани шароит барои ҳавасмандгардонии мактабҳо	-	-	-	-	-	-	*Шӯъбаи маориф*		
		Ҷалби ҷавонно барои таҳсил бо донишкадаҳои омӯзгорӣ тибқи квотаи президентӣ	-	-	-	-	-	-	*Шӯъбаи маориф*		
		24 лоиҳа	*17306*	*3480,7*	*3480,7*	*3448,2*	*3448,2*	*3448,2*			

Фарҳанг (ҳазор сомонӣ)

Мақсад	Вазифа	Фаъолият/Лоиҳаҳо	Арзиши умумӣ	солҳо 2011	2012	2013	2014	2015	Масъул	Сарчашмаи маблаггузорӣ	Натиҷаҳои пешбинишаванда
Васеъ намудани доираи дастраси аҳолӣ ба инфрасохтори муассисаҳои маърифатӣ	Беҳдошти ҳолати моддӣ техники муассисаҳои соҳа	Таъмиру тармими хонаҳои фарҳанги ҷамоатҳои Урметан, Анзоб, Фондарё, Рарз, Айнӣ, Шамтуч, Зарафшон ва Дар-Дар	2200	440	440	440	440	440	Шӯъбаи фарҳанг	Номаълум	То соли 2016 дар ҳаҷми 15% зиёд намудани маблаггузории соҳаи фарҳангу маданият аз ҳисоби буҷети ноҳия
		Таъмиру тармими китобхонаҳои ҷ/д Урметан. Анзоб, Фондарё, Рарз, Айнӣ Шамтуч ва Дар-Дар	2000	400	400	400	400	400	Шӯъбаи фарҳанг	Номаълум	
		Таъмини китобхонаҳо бо адабиёти нав	500	100	100	100	100	100	Шӯъбаи фарҳанг	Номаълум	Шумораи иншоотҳои сохташудаи фарҳангу маданият
	Васеъ намудани доираи фарогирии мактабҳои санъат	Дастрас намудани асбобу таҷҳизоти зарурӣ барои мактабҳои санъати Айнӣ ва Зарафшон-1	40	8	8	8	8	8		Буҷети ноҳия	
		Муҳайё намудани шароит барои фаъолияти мактабҳои санъат дар дигар ҷ/деҳот	20	4	4	4	4	4	Шӯъбаи фарҳанг	номаълум	Шумораи муассисаҳои таъмиру тармимшуда (то соли 2016 7 адад)
		Сохтмони осорхонаи таърихӣ-кишваршиносӣ (супориши Президанти ҶТ ҳангоми боздид аз н. Айнӣ)	300	60	60	60	60	60		Буҷети ҷумҳурӣ	
		Бо омӯзгорон соҳибмаълумот таъмин намудани мактабҳои санъати ноҳия	10	2	2	2	2	2	Шӯъбаи фарҳанг	Номаълум	Муассисаҳои фарҳанги,ки бо оби нӯшокӣ ва хати обу ташноб таъминанд (4 адад то соли 2016).
		7 лоиҳа	5070	1014	1014	1014	1014	1014			

Тандурустӣ (ҳазор сомонӣ)

Мақсад	Вазифа	Фаъолият/Лоиҳаҳо	Арзиш (ҳазор сомонӣ)	солҳо					Масъул	Сарчашмаи маблаггузорӣ	Натиҷаҳои пешбинишаванда
				2011	2012	2013	2014	2015			
Беҳдошти сифати хидматрасонии тиббӣ дар ноҳия	Баланд бардоштани тахассусии кормандони тиб	Фароҳам овардани шароит барои такмили ихтисоси кормандони тиб	10	2	2	2	2	2	Шӯъбаи тандурустӣ	Буҷети ноҳия	То соли 2016 ба 17% зиёд намудани маблаггузорӣ соҳаи тиб, Тосоли 2016 ба 20% кам намудани таваллуд дар хона. Кам намудани бемории норасоии оҳан ва ёд дар байни занҳо (то соли 2016 ба 50%). %-и таъмини муассисаҳои тиббӣ бо кадрҳои тахассусӣ таъминанд (80% то соли 2016). Шумораи аҳолӣ, ки ба корҳои тиббӣ-маърифатӣ фаро гирифта шудаанд (35% то соли 2016). Шумораи иншооти тандурустии сохташуда (2 адад то соли 2016) Шумораи муассисаҳои тибби, ки таъмиру тармим шуданд (5 адад то соли 2016) Шумораи муассисаҳои тиббӣ, ки бо оби тозаи нӯшокӣ ва хати обу ташноб таъмин ҳастанд (6 адад то соли 2016).
		Муқаррар намудани имтиёзҳо барои ҷалби мутахассисони ҷавондухтурон	50	10	10	10	10	10	Шӯъбаи тандурустӣ	Буҷети ҷумҳурӣ	
		Зиёд намудани квота барои қабули ҷавонони болаёқат ба муассисаҳои таълими тиббии ҷумҳурӣ	-	-	-	-	-	-	Шӯъбаи тандурустӣ		
	Беҳдошти инфрасохтори соҳаи тиб	Таъмир ва таҷҳизонидани марказҳои саломатӣ, беморхонаи ҷамоатҳои деҳоти Урметан, Дар-Дар, Рарз, ва беморхонаи марказии ноҳия бо ашёҳои нави замонавӣ	2500	500	500	500	500	500	Шӯъбаи тандурустӣ	номуайян	
		Таъмир ва барқароркунии беморхонаи марказии ноҳияи Айнӣ	1000	200	200	200	200	200	Шӯъбаи тандурустӣ	номуайян	
		Дастрас намудани таҷҳизоти ҳозиразамони тиббӣ	1000	200	200	200	200	200	Шӯъбаи тандурустӣ	номуайян	
		Сохтмони маркази саломатии ҷавобгӯи талаботи замон дар маркази ноҳия	3600	720	720	720	720	720	Шӯъбаи тандурустӣ	номуайян	
		Таъмини беморхонаи маркази, маркази саломатӣ ва беморхонаҳои ҷамоатҳо бо таҷҳизоти тиббӣ	2000	400	400	400	400	400	Шӯъбаи тандурустӣ	номуайян	
	Пурзӯр намудани корҳо ҷиҳати пешгирии касалиҳои сироатӣ	Фароҳам овардани шароит барои ташкили марказҳои хусусии тиббӣ	-	-	-	-	-	-	Шӯъбаи тандурустӣ	Буҷети ноҳия	
		Ташкили безараргардони об бо хлор	10	2	2	2	2	2			
		Таҳияи нақшаи гурӯҳҳои саломати ҷамоави дар ҳамаи деҳаҳои ноҳия	-	-	-	-	-	-	Шӯъбаи тандурустӣ		
		Ташкили маъракаҳои ахборӣ – ҷамъиятӣ дар мавзӯъҳои бехатарӣ модару кӯдак, пешгирии норасогии оҳан ва йод, дар ҷисми занони қобили ҳамл, СИЛ, ВИЧ/СПИД бемориҳои рӯда ва роҳи нафас	-	-	-	-	-	-	Шӯъбаи тандурустӣ		
		12 лоиҳа	10170	2034	2034	2034	2034	2034			

4. ИНФРАСОХТОР

4.1. Хизматрасонии манзилию коммуналӣ

Ҳадафҳои асосии соҳаи мазкур рушди бахшҳои инфрасохторӣ ва ташкили соҳаи хоҷагии манзилӣ - комуналии ноҳия мебошад.

Таъминот бо оби нӯшокӣ. Ҳарчанд ноҳия захираҳои бойи оби нӯшокӣ дошта бошад ҳам, вале 25,4% аҳолии он ба оби нӯшокии хушсифат дастрасӣ надоранд. Манбаи асосии оби нӯшокии аҳолӣ чашмаҳои худҷорӣ мебошанд.

Ҷадвали 40. Дастрасӣ ба оби нӯшокӣ дар огози соли 2011

Ҷамоатҳо	*Аҳолӣ (нафар)*	*Ба об дастрасӣ доранд*	*%*	*Ба об дастрасӣ надоранд*	*%*
Айнӣ	*13807*	*10355*	*75*	*3452*	*25*
Дар-Дар	*7787*	*5521*	*70*	*2367*	*30*
Урметан	*16600*	*13280*	*80*	*3320*	*20*
Рарз	*9408*	*5456*	*58*	*3952*	*42*
Шамтуч	*6561*	*5941*	*90*	*620*	*10*
Анзоб	*8026*	*5216*	*65*	*2810*	*35*
Фондарё	*9252*	*6939*	*75*	*2313*	*25*
Зарафшон	*2628*	*2628*	*100*	*-*	*-*
Ҳамагӣ:	*74169*	*55336*	*74,6*	*18833*	*25,4*

Шумораи нуқтаҳои оби нӯшоки дар маркази ноҳия 126 адад буда, аз он 58 адади он аз даруни хонаҳои аҳолӣ ва 68 адад берун аз ҳавлӣ ҳамчун нуқтаҳои истифодаи умум мебошад. Маблағи ҳаққи истифодаи оби нӯшокӣ дар соли 2010 баробари 66,3 фоиз ва дар соли 2009 62,7 фоизи нақша ҷамовари карда шудааст. Истифодаи шабонарӯзӣ об дар маркази ноҳия 732м^3 ва талафот 50-55 фоизро ташкил медиҳад, ки ин нишондиҳанда мувофиқи меъёрҳои муайяншуда на бояд аз 20 % боло бошад.

Умуман дар ҳудуди ноҳия (ба ғайр аз шаҳраки Зарафшон) хати об вуҷуд надорад, ки боиси нигаронист. Мушкилоти асосиии обтаъминкунӣ дар ноҳия, гарчанде сарчашмаҳои оби нӯшокӣ зиёданд, аз сабаби сол то сол зиёд шудани истеъмолкунандагон ва ба вуҷуд омадани маҳалҳои нави аҳолинишин, ки ҷойгиршавии мавқеъашон аз рӯи релеф ҳархела мебошад. Сабаби асосии бо об таъмин набудани баъзе аз маҳалҳо ин асосан нарасидани маблағ ва дар масофаи дур воқеъ будани манбаъҳои оби нӯшокӣ мебошад.

Барои ба танзим даровардани масъалаи обтаъминкунӣ ва хизматрасонии рифоҳӣ дар маркази ноҳия Муассисаи хоҷагии манзилию коммуналӣ (МСХМК) фаъолият дорад, ки дар он 36 нафар кормандон кор мекунанд.

Муассисаи мазкур ба 3000 муштарӣ хизмат мерасонад, ки аз он 32 корхонаю ташкилот, муассисаҳо ва сохторҳои тиҷоратӣ мебошанд. МСХМК танҳо ба маркази ноҳия ва деҳаҳои атрофии он хизмат мерасонад.

Дар мувозинаи муассиса 1 автомошинаи ГАЗ-53, як трактори Т-40, ки дар ҳолати корношоям мебошанд, мавҷуданд. Бо сабаби норасоии нақлиёт, сӯзишворӣ ва дар масофаи дур воқеъ будани партовгоҳ (6км) Идораи хоҷагии манзилию коммуналӣ ба таври зарурӣ хизмат расонида наметавонад. Соли 2010 барои хизмати расонида муассиса баробари 68% ва соли 2009 дар ҳаҷми 46%-и нақша маблағ ҷамъ овардааст. Корхона ба 1 адад мошини КАМАЗ, ЗИЛ-130-и обкашон, таҷҳизоти кафшергарӣ ва мошини ассенизатор эҳтиёҷ дорад.

Обу ташноб ва рифоҳӣ. Дар ноҳия хати ташноб мавҷуд нест. Дарозии хати асосии оби нӯшокии маркази ноҳия 22км-ро ташкил медиҳад. Он дар мувозинаи ноҳия буда, ба муассисаҳои иҷтимоӣ (муассисаҳои томактабӣ, корхонаҳои хусусӣ) хизмат мерасонад.

Дар манзилҳои истиқоматии аҳолӣ аз хоҷатхонаҳои септикӣ истифода менамоянд. Дар баъзе хонаводаҳо аз тариқи таҷриба экотуалетҳо сохтаанд.

Барқтаъмикунӣ: Аз шумораи умумии аҳолии ноҳия 460 нафар ё 0,6 фоизи аҳолӣ водии Яғноб бо нерӯи барқ мунтазам таъмин нестанд. Ба аҳолии ноҳия Муассисаи Шабакаҳои барқи ноҳияи Айнӣ хизмат мерасонад, ки шумораи кормандонаш 50 нафар, аз он 6 нафар занҳо мебошанд. Дар соли 2010 дар миқёси ноҳия ба миқдори 56432,2 ҳазор кВт/соат нерӯи барқ истеъмол шудааст. Миқдори зеристгоҳои барқи зиёда аз 100 ададро ташкил медиҳад, ки қисми зиёди онҳо таъмирталаб мебошанд.

Ҷиҳати мунтазам таъмин намудани аҳолии ноҳияҳои водии Зарафшон бо нерӯи барқ дар мавзеи Дашти Искодар сохтмони зеристгоҳи 220 кВт аз ҳисоби маблағҳои қарзии Ҷумҳурии Халкии Хитой ба итмом расонида шуд. Дар деҳаи Диҷики ҷамоати Фондарё сохтмони нерӯгоҳи хурди барқӣ бо иқтидори 250 кВт ба охир расида, мавриди амал қарор дода шудааст, инчунин корҳои сохтмони нерӯгоҳи хурди барқи «Марзич» (4,3 МГВ) иҷро шудааст.

Бинобар набудани гази табиӣ ва баланд будани нархи хариди ангиштсанг ва мушкил будани кашонидани он, аҳолии ноҳия аз қувваи барқ дар фасли тирамоҳу зимистон зиёд истифода мебарад, ки боиси аз кор баромадани зеристгоҳҳои хурди барқӣ ва хатҳои интиқоли барқ мегардад.

Ҷадвали 41. Нишондиҳандаҳои дурнамои рушди истеҳсоли барқ дар солҳои 2011-2015

Нишондодҳо	*2011 ҳисобот*	*2012 баҳо*	*Дурнамо*			*2015 нисбати 2011 (%)*
			2013	*2014*	*2015*	
Истеҳсоли нерӯи барқ (ҳамагӣ)						
Ҳазор КВТ-с.	*135*	*1620*	*2500*	*2900*	*3100*	*229*
Ҳазор сомонӣ	*9,9*	*118,8*	*225*	*261*	*279*	*281*
Ҳазор КВТ-с	*135*	*1620*	*2500*	*2900*	*3100*	*229*
Млн. сомонӣ	*9,9*	*118,8*	*225*	*261*	*279*	*281*

Нақлиёт ва коммуникатсия: Тавассути ҳудуди ноҳия шоҳроҳи Душанбе – Чаноқ мегузарад, ки он пайвандкунандаи қисми шимолию ҷануби ҷумҳурӣ мебошад. Шоҳроҳи мазкур барои иқтисодиёти ноҳия аҳамияти муҳим дорад. Вале ҳолати роҳҳои аҳамияти маҳаллидоштаи байни ҷамоатҳои ноҳия дар ҳолати наонқадар хуб қарор дошта, ба таъмири асосӣ ниёз доранд.

Дар соли 2010 тавассути нақлиёти боркашонӣ 218,4 ҳаз. тонна бор ва 119,5 ҳаз. нафар мусофирон кашонида шуд, ки нисбат ба соли 2009 мутаносибан 130 ва 101 фоиз зиёд мебошад. Ҳаҷми боркашонӣ ва мусофиркашонӣ аз ҷониби соҳибкорони ноҳия ба иҷро расонида шудааст.

Дар ҳудуди ноҳия зиёда аз 8 хатсайри мусофиркашонӣ амал мекунад, вале бинобар набудани автобусҳои мусофиркашонӣ дар хатсайрҳои дохилии ноҳия – Айнӣ - Дарғ (60км), Айнӣ – Урметан (50км) ва Айнӣ – Анзоб (60км) хизматрасонии нақлиётӣ ба роҳ монда нашудааст.

Барои ташкил кардани хатсайрҳои мазкур дастрас намудани нақлиёти иловагӣ зарур мебошад, ки маблағи калонро талаб менамояд ва соҳибкорон ба он таваҷҷӯҳ надоранд.

Ҷадвали 41. Дурнамои рушди соҳаи нақлиёт дар солҳои 2011-2015

Нишондодҳо	*2011 ҳисобот*	*2012 баҳо*	*Дурнамо*			*2015 нисбати 2011 (%)*
			2013	*2014*	*2015*	
Ҳаҷми боркашонӣ (ҳ. тонна)	*7,2*	*10*	*12*	*13*	*14*	*194*
Гардиши бор (ҳ.т-км)	*215,3*	*300*	*360*	*390*	*420*	*195*
Мусофиркашонӣ (ҳ. нафар)	*40*	*43*	*44*	*45*	*47*	*117*
Гардиши мусофир (млн. одам-км)	*1,2*	*1,3*	*1,37*	*1,44*	*1,5*	*125*

Дар мувозинаи Муассисаи давлатии нигоҳдории роҳҳои автомобилгарди ноҳияи Айнӣ 326,9 км роҳҳои истифодаи умум мавҷуд аст, ки аз он 134 км роҳҳои аҳамияти байналмиллалӣ, 39,9 км роҳҳои аҳамияти ҷумҳуриявӣ ва 153,4 км роҳҳои аҳамияти маҳаллӣ мебошад.

Мутобиқи қонунгузории ҷумҳури нигоҳдории роҳҳои аҳамияти маҳаллӣ дошта аз ҳисоби буҷетӣ маҳаллӣ сурат мегирад. Аз сабаби он, ки ноҳия субвенсионӣ мебошад пешбини намудани маблағ барои таъмир ва нигоҳдории роҳҳо ғайри имкон аст.

Ҷадвали 42. Дурнамои рушди соҳаи нақлиёт дар солҳои 2011-2015

Нишондиҳандаҳо	*2011 ҳисобот*	*2012 баҳо*	*Солҳо*			*2015 нисбати 2011 (%)*
			2013	*2014*	*2015*	
Масофаи умумии роҳҳои нақлиётӣ (км)	*327,1*	*327,1*	*488,1*	*498*	*508*	*155*
Аз ҷумла бо пушиши сахт	*258,4*	*258,4*	*258,4*	*268,4*	*278,4*	*107*
Аз онҳо бо пушиши такмилшуда	*37,4*	*37,4*	*198,4*	*218,4*	*228,4*	*6,6 м .*
Роҳҳо: (км)	*134,2*	*134,2*	*134,2*	-	-	-
ҷумҳуриявӣ	*39,5*	*39,5*	-	-	-	-
маҳаллӣ	*153,4*	*153,4*	*324,4*	*334,4*	*344,4*	*224*

Мушкилоти асосии соҳа аз таъмирталаб гаштани аксарияти роҳҳои маҳаллии ноҳия, набудани хатсайрҳо 93 маркази ноҳия то ҷамоатҳои деҳот, иваз намудани кӯпрукҳои болопушашон аз чӯбин, маҳдуд будани маблағ барои нигоҳубини роҳҳо.

Алоқа ва фазои иттилоотӣ: Филиали ҶСК «Тоҷиктелеком»-и ноҳияи Айнӣ хизматрасонии иттилоотиро таъмин менамояд, ки дар он 28 нафар кормандон фаъолият доранд ва аз ин шумора 4 нафарашон занҳо мебошанд. Як пойгоҳи рақамии дорои 1008 рақам дар ноҳия ва 4 нуқтаи гуфтугӯи байнишаҳрӣ ба аҳолии ноҳия хизмат мерасонанд.

Аз ҷониби корхона солҳои 2009-2010 дар ҳаҷми 73,1 ҳазор сомонӣ ба аҳолӣ хизмат расонида шудааст.

Ҷадвали 43. Алоқаи телефонии ноҳия дар солҳои 2009-2010

№	*Нишондиҳандаҳо*	*Воҳиди ченак*	*2009*	*2010*	*2010 нисбати 2009 (+;-)*
1	*Шумораи истгоҳҳои телефонӣ*	*адад*	*11*	*11*	*100*
2	*Ғунҷоиши истгоҳҳои телефонӣ*	*адад*	*650*	*650*	*100*
3	*Шумораи нуқтаҳои асосии телефон*	*адад*	*845*	*845*	*100*

Аҳолии ноҳия аз шабакаҳои мобилии «ТселСомонком», «Тсел», «Вавилон», «МЛТ», «ТК-Мобайл», «Телеком-технолоҷӣ» ва ғайра истифода мебаранд.

Аз маркази ноҳия то маркази вилояти Суғд хати нурӣ кашида шуда, пойгоҳи марказӣ ба маркази вилоят васл карда шудааст, ки хати мазкур бо таҷҳизотҳои замонавии рақами SDH дар асосӣ таҷҳизоти STM-4 алоқа сохта, мебошад. Ин имкон дод, ки 750 нафар муштариён аз хизматрасонии пайвастшавӣ бо Интернет ва почтаи электронӣ бархурдор шаванд.

Дар ҳудуди ноҳия 4 барномаи телевизионӣ (ТВТ, ТВ Сафина, «Баҳористон» ва «Ҷаҳоннамо») ва 2 барномаи радиои Тоҷикистон пахш карда мешавад. Фарогирии пахши барномаи ТВТ - 99,5%, ТВ «Сафина» - 66,5%, «Баҳористон» 14,3% ва «Ҷаҳоннамо» - 26,7% -и ҳудуди ноҳияро ташкил медиҳад.

Фарогирии пахши радио, аз ҷумла: Барномаи якуми Тоҷикистон 26,0, Барномаи – Тоҷикистон 13,0 фоизро ташкил медиҳад.

Рӯзномаи «Меҳнат» нашрияи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Айнӣ, моҳе як маротиба бо теъдоди зиёда аз 700 нусха чоп мешавад ва 50%-и аҳолии ноҳия ба он дастрасӣ дорад. Рӯзномаи мазкур дар шаҳри Душанбе ба чоп расонида мешавад.

Ҷадвали 44. Дурнамои рушди соҳаҳои алоқаю иттилоот дар солҳои 2011-2015

Нишондиҳандаҳо	2011 ҳисобот	2012 баҳо	Дурнамо			2015 нисбати 2011 бо %
			2013	2014	2015	
Радиошунавонӣ, телевизион (ҳамаи барномаҳо)	6	6	7	7	7	116
Ҳаҷми радиошунавонӣ дар шабонарӯз (соат)	21	21		21	21	100
Аз ҷумла барномаҳои ҷумҳуриявӣ (соат)	21	21	21	7	21	100
Соатҳои пахши барномаҳои телевизион (соат) Аз ҷумла барномаҳои	24	24	24	21	24	100
Ҷумҳуриявӣ % пахши барномаҳои радио % дар ҳудуди ноҳия	24	24	24	24	24	100
% пахши барномаҳои телевизион дар ҳудуди ноҳия %	21,07	21,07	21,07	21,07	21,07	105
Шумораи мавҷпахшкунанда (адад)	99,53	100	100	100	100	100
Шумораи мавҷгирҳои телевизионӣ (адад)	81	82	83	83	83	100

4.2.Стратегия ва вазифаҳои бахши инфрасохтор

Мақсад	Вазифа	Фаъолият /Лоиҳаҳо	Арзиши умумӣ (ҳаз.сом)	Солҳо 2011	2012	2013	2014	2015	Масъул	Манбаи маблаггузорӣ	Натиҷаҳои пешбинишуда
Обтаъминкунӣ											
Таъмини дастраси аҳолӣ ба оби босифати нӯшокӣ	Таъмин намудани аҳолии деҳот бо оби тозаи нӯшокӣ	Таъмири хати оби нӯшокии маркази ноҳия ва таъмини сокинони он ва шаҳраки Сарвода бо оби босифати нӯшокӣ	800	160	160	160	160	160	ХКМ Айнӣ, Сарвода	Муайян нест	Ҳаҷми қиёсии маблаггузории буҷетӣ барои таъмини оби нӯшокӣ (то соли 2016 ба 50%). Шумораи лоиҳаҳои амалишуда бо дастгирии донорҳо ва соҳибкорон (10 адад то соли 2016) % таъмин аҳолии бо оби тозаи нӯшокӣ (90% то соли 2016)
		Гузаронидани хати оби нӯшоки ба деҳаи Рарз	38	19	19	-	-	-	ҷ/д Рарз	Муайян нест	
		Гузаронидани хати оби нӯшоки ба деҳаи Сангистон	40	20	20	-	-	-	ҷ\д Айнӣ	Муайян нест	
		Гузаронидани хати оби нӯшоки ба деҳаи Чоре (4км)	50	25	25	-	-	-	ҷ\д Айнӣ	Муайян нест	
		Гузаронидани хати оби нӯшоки ба деҳаҳои Томин ва Кумарг	60	30	30	-	-	-	ҷ\д Айнӣ	Муайян нест	
		Гузаронидани хати оби нӯшоки ба маҳаллаи Ниёбаи ҷамоати. Урметан	200	40	40	40	40	40	ҷ\д Урметан	Муайян нест	
		Гузаронидани хати оби нӯшоки ба маҳаллаи Вардаи ҷамоати Урметан	200	40	40	40	40	40	ҷ\д Урметан	Муайян нест	
Ҷамъ		7 Лоиҳа	1388	334	334	240	240	240			
ХМК											
Беҳдошти дастраси аҳолӣ ба хидмати босифати нақлиёт,коминикасионии ва ХМК	Беҳдошти умури нақлиётӣ ва идораи ХМК	Таҳия ва татбиқи лоиҳаи бунёди хати ташноб дар маркази ноҳия ва идораҳои соҳаи иҷтимои	1000	200	200	200	200	200	ХМК,Айнӣ	Сармояи хориҷӣ	Таносуби қиёсии маблаггузории буҷетӣ ба соҳаи ХМК(то соли 2016 ба 50%). Шумораи иншоотҳои ҷамъияти ва иҷтимоӣ, ки ба хати ташноб пайваст шудаанд (10 иншоот то соли 2016). Ҳаҷми пардохтҳои аҳолӣ барои хизматрасонии ХМК (50% то соли 2016)
		Таргиби сохтани экомабразхонаҳо дар маркази ноҳия	5	1	1	1	1	1	Бахши экологӣ	Буҷети ноҳия	
		Дар умури ХМК ташкил намудани (сохтор, пойгоҳи техникӣ ва кутиҳои ахлотпартои) тоза намудани партовҳо, ободонии кӯчаҳо, идораи системаи ташноб	1500	300	300	300	300	300	ХМК,Айнӣ	Сармояи хориҷӣ	
		Ташкили ҷамъоварӣ ва кашонидани партов (ташкили инфрасохтор дар ҷойҳо-контейнерҳо)	20	4	4	4	4	4	ХМК,Айнӣ	Муайян нест	
		Ташкили корҳои таргиботи ҷиҳати безараргардонии партовҳо ва истифодаи компост, ҳифзи муҳити зист ва истифодаи дурусти ҷойҳои ахлотпартои	30	6	6	6	6	6	Бахши экология ХМК,Айнӣ		
Ҷамъ		5 лоиҳа	2555	511	511	511	511	511			

Нақлиёт ва коммуникатсия										
Беҳтар намудани хизмати нақлиёти ва комуникатсия	*Беҳдошти инфрасохтори нақлиёт*	*Таъмири роҳҳои дохилӣ ва кӯчаҳои ҷамоатҳои деҳот*	*1000*	*200*	*200*	*200*	*200*	*200*	*МДНРА*	*Маълум нест*	*Таносуби қиёсии маблаггузорӣ аз буҷет барои таъмири роҳу пулҳо (то соли 2016 ба 50%).*
		Ташкили Ассотсатсияи дорандагони нақлиёти ҷамъиятӣ бо мақсади таъмири нақлиёт ва ҳалли масъалаҳои бехатарии экологии нақлиёт	*10*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*Шӯъбаи нақлиёт*	*Маълум нест*	
		Таҳия ва татбиқи лоиҳаҳо барои таъмиру тармими пулҳо	*500*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*МДНРА*	*Маълум нест*	
		Сохтмони роҳ дар водии Ягноб-25км (категорияи 5) (супориши Президенти ҶТ)	*23243*	*4648*	*4648*	*4648*	*4648*	*4648*	*Вазорати нақлиёт*	*ФПҶТ*[7]	*Таъмир ва сохтмон ва барқарорсозии 4 пул то соли 2016*
		Тармим ва таҷдиди роҳи Айнӣ-Кӯҳистони Мастчоҳ (Ба барномаи сармоягузории сохтмони асосӣ барои солҳои 2011-2013 ворид шудааст)	*92,9млн.$*	*18,58*	*18,58*	*18,58*	*18,58*	*18,58*	*Вазорати нақлиёт*	*Сармояи хориҷӣ*	
		Таъмиру таҷдиди роҳи Айнӣ-Панҷакент (ба Барномаи давлатии сармоягузорӣ ворид шудааст)	*119 млн.$*	*23,8*	*23,8*	*23,8*	*23,8*	*23,8*	*Вазорати нақлиёт*	*Сармояи хориҷӣ*	
Ҷамъ		*5 лоиҳа*	*24753с.*	*4950*	*4950*	*4950*	*4950*	*4953*	*Вазорати нақлиёт*	*Муайян нест*	
			$ 211,9 млн	*42,38*	*42,38*	*42,38*	*42,38*	*42,38*			
Барқтаъминкунӣ											
Беҳдошти дараҷаи барқтаъминкунӣ	*Баланд бардоштани самаранокии шабакаҳои таъмини барқ*	*Сохтмони пойгоҳи ёрирасони Айнӣ, 220 кВТ*	*39,9 млн.$*	*36,9*	*-*	*-*	*-*	*-*	*ҶСКХ«Барқи тоҷик»*	*қарз*[8]	*50 аҳолии ноҳия аз нерӯи барқи худи то соли 2016 таъмин карда мешаванд.*
		Сохтмони НОБ-и хурди «Марзич» 4.3 мвт.дар деҳаи Марзич	*3,8 млн. $*	*3,8*	*-*	*-*	*-*	*-*	*Ширкати «Барқи тоҷик»*	*БИР*	
		Сохтмони НОБи хурд-20кВТ дар д. Дарг	*2,0 млн. $*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*0,4*		*Муаян нест*	*Масофаи роҳҳо ва пулҳои таъмиршуда то соли 2016 ба 20 км расонида мешавад.*
		Сохтмони НОБи хурди 25кВТ дар д. Рарз ва Шаватки боло ҷамоати Рарз	*2,5 млн. $*	*0,48*	*0,48*	*0,48*	*0,48*	*0,48*		*Муаян нест*	
		Сохтмони НОБи хурди 2570-кВТ дар д. Фатмовути ҷамоати Рарз	*6,0 млн. $*	*1,2*	*1,2*	*1,2*	*1,2*	*1,2*	*Ширкати «Барқи тоҷик»*	*Муаян нест*	
		Сохтмони НОБи хурди 40кВТ дар д. Дарг, ҷамоати Шамтуч	*4,0 млн. $*	*0,8*	*0,8*	*0,8*	*0,8*	*0,8*		*Муаян нест*	
		Сохтмони НОБи хурд- 40кВТ дар деҳоти Шамтуч	*2,4 млн. $*	*0,48*	*0,48*	*0,48*	*0,48*	*0,48*		*Муаян нест*	
		Сохтмони НОБи хурди 40кВТ дар деҳаи Ремони ҷамоати Анзоб	*2,4 млн. $*	*0,48*	*0,48*	*0,48*	*0,48*	*0,48*	*Ширкати «Барқи*	*Муаян нест*	

[7] Фонди захиравии Президенти ҶТ.

[8] Қарзи Ҷумҳурии Чин (35,1 млн $) ва ҳиссаи Барқи Тоҷик (1,85 млн $)

		Сохтмон ва таъмири хати баландшиддати барқӣ дар ҷ. Урметан, Рарз, Фондарё ва Шамтуч	1,0 млн. $	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	тоҷик»	Муаян нест	
		Гузоштани трансформаторҳои 10/20 6000 кВТ дар ҷамоатҳои Урметан, Рарз, Дар-Дар, Фондарё, Шамтуч ва Айнӣ	1,0млн. $	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2		Муаян нест	
Ҷамъ:		10 лоиҳа	62 млн. $	44,94	4.24	4,24	4,24	4,24			

5. БЕХАТАРИИ МУҲИТИ ЗИСТ

5.1. Ҳолатҳои фавқулодда

Ноҳияи Айнӣ дар шимоли Тоҷикистон воқеъ буда масоҳаташ 5200км^2, аҳолиаш 74169 нафар, зичии аҳолӣ 14,5 нафар дар 1км^2 - ро ташкил медиҳад. Ба ҳайати ноҳия 8 ҷамоатҳои деҳот шомил аст.

Дар солҳои 2008-2010 дар ноҳия 24 ҳодисаи фавқулода аз ҷумла 3 сел, 10 ярч, 4 тарма, сардии аз меъёр зиёд – 6, баланд шудани сатҳи оби рӯдҳо - 1, ҳодиса ба қайд гирифта шудааст, ки зиёни онҳо 3815216 сомониро ташкил медиҳад. Зиёни офатҳои табиӣ махсусан соли 2008 афзуда, нисбати се соли қаблӣ бештар ва маҷмуан дар ҳаҷми 2977642 сомонӣ аст.

Ҳудуди ноҳия ба равандҳои хатарноки табиӣ мувоҷеҳ аст. Аз 8 ҷамоати деҳот танҳо дар ҷамоати деҳоти Зарафшон аз ин гуна хатарҳо эмин мебошад. Ба 26 деҳаи ноҳия чунин хатарҳо таҳдид мекунанд.

Дар баъзе деҳаҳо якбора хатарҳои зиёде чун сел, ярч, сангпар, тарма ва ғайра таҳдид менамоянд.

Дар ҷадвал равандҳои геологӣ, ки ба деҳаҳо таҳдид мекунанд, оварда шудааст.

Ҷадвали 45 Ҳолатҳои фавқулодда

Ҷамоати деҳот	*Деҳа*	*Намуди хатарҳо*	*Ҷамоати деҳот*	*Деҳа*	*Намуди хатарҳо*
Урметан	*Урметан Ёвон Ревад Вашан*	*Сел, равандҳои эррозиявӣ сел. ярч.сангфаро ярч*	*Рарз*	*Фатмев*	*Кӯҳфарои, сангрез*
Дар-Дар	*Искодар Дар-Дар Кум Зерובод*	*Сел шусташавии соҳилҳо сел ярч*	*Шамтуч*	*Гузари Бод Похут Шаватки поён Вешаб Шамтуч Дарг Утогар*	*Ярч сангрез Ярч Сангрез Ярч сангрез Сангрез Сангрез Сангрез*
Айнӣ	*Путхин Кӯҳрӯд Зиндакон Хушекат*	*Сел, ярч Сел. ярч Сел. Ярч Ярч, сангфаро*	*Фондарё*	*Махшевад*	*Ярч*
			Анзоб	*Такфон Пишанза КМ-168-170 роҳи Душанбе-Хуҷанд Км-16 Айни - К-Масчоҳ*	*Ярч, кӯҳфарои Ярч Ярч Ярч*

Дар деҳаҳое, ки дар манотиқи хавфнок ҷойгиранд 71202 нафар (15627 хонавода) 95,9%-и аҳолии ноҳия) зиндагӣ мекунанд.

Ҷадвали 46

Ҷамоатҳо	*Урметан*	*Дар-Дар*	*Айнӣ*	*Рарз*	*Шамтуч*	*Фондарё*	*Анзоб*	*Ҳамагӣ*
Шумораи хоҷагиҳо	*4160*	*1669*	*2824*	*2287*	*1402*	*1859*	*1426*	*15627*
Шумораи аҳолӣ	*17079*	*7417*	*10383*	*12609*	*6675*	*8900*	*8159*	*71202*

Ҳангоми муқоисаи қисми хароҷоти буҷети ноҳия дар солҳои 2008-2010 муайян шуд, ки зиёни бештар ҳам аз рӯи фоиз ва ҳам ҳаҷм ба соҳаи кишоварзӣ расидааст, ки 1980085,5 ё 15%-и қисми хароҷоти буҷетро дар ин давра ташкил медиҳад.

Таҳлилҳо собит менамоянд, ки барои пешгирӣ ва бартараф намудани офатҳо ва оқибати онҳо захираҳои моддӣ ва молиявӣ заруранд. Онҳо дар буҷети ноҳия пешбинӣ нашудаанд. Баробари ин ноҳия барои ба ин соҳа ҷудо намудани маблағ даромад ҳам надорад. Айни замон дар ноҳия 13 сохторе мавҷуд аст, ки ҳангоми ҳодисаҳои фавқулода сафарбар мешаванд. Дар зер рӯйхати онҳо оварда мешавад.

Ҷадвали 47

Воситаҳои мавҷуда	Захираҳо	Талабот
Умури огоҳсозӣ ва алоқа (ҶСШК «Тоҷиклелеком»)		
1. ССВ-1-1 адад 2. ВАЗ-НИВА-1 адад 3. ГАЗ-53-1 4. Генератор -2 ад. (1 корношоям) 5. марказҳои алоқаи деҳот- 8 ад. Дар ҳамаи ҷамоатҳо 1 ададӣ	Нест	Сӯзишворӣ – 5 т. Нақлиёти алоқаи фаврӣ -1 адад. Симчӯбҳо – 115 дона Кабел – 15 км.
Умури хизмати тиббӣ (Беморхонаи марказии ноҳи)		
Автомашина -4 ад. (2 -корношоям) Дизкамераи сайер – 1 ад. Таҷҳ. Рентгенӣ - 1- ад. 78 духтур, 243 кмт.	10 %-и талабот ба дорувор	Авт. Ёрии таъҷилии тиббӣ – 5 адад Дизкамера – 1 ад. Таҷҳ. Флюорографӣ - 1 ад. Утоқи сайёри ҷарроҳӣ – 1 ад. Маҷмӯи таҷҳизоти тиббӣ хаймаҳо, дорувор, сӯзишворӣ, хӯрока
Умури ҳифзи тартибот (ШКД)		
65. н . корманд 7 н. нозири минтақавӣ ва 2н. дар ноҳия 5 автомашина (2-БДА, 3 хизмати)	Нест	Автомошини махсус бо воситаи алоқаи ҳозиразамон 16 радиостансия, сӯзишворӣ. 1 адад мошини посбонӣ
Умури сӯхторхомӯшкунӣ		
Нақлиётӣ – 1 ад.	50 литр сӯзишворӣ	Мошини нордбондор – 1 адад (ё таъмири чунин мошин) сӯзишворӣ, қисмҳои эҳтиёти
Умури нақлиёт (ҶС «Қосимҷон»)		
Нақлиёти боркаш – 5 ад. (2- корношоям) нақлиёти мусо-фирбар – 10 ад. (7- корношоям) УАЗ - 469- 1 (корношоям)	Нест	Нақлиёти мусофирбар – 17 адад Нақлиёти боркаш – 10 адад Аккумулятор. Қисм эҳтиёти. сӯзишворӣ. чархҳо.
Умури роҳ (МНДРА)		
С- 100-5ад. (2-корношоям) С- 130-3ад. (1-корношоям) ДТ – 75 – 5 ад. (3-корношоям) Грейдер – 3 ад (2-корношоям) Экскватор – 1 адад Автокран – 1 ад. (корношоям) Таҷҳ. Кафшер – 1 ад. (корношоям)	Нест	Борбардор – 2 адад Грейдер – 2 адад Сӯзишворӣ – 50т.
Умури хизмати камуналӣ		
ГАЗ – 53 – 1 ад ЗИЛ (обпош) – 1 ад. (корношоям) ГАЗ -53 (бо манора) 1 ад Т-40 – 1 ад. (корношоям) ГАЗ – 53 – ассенизатор (корношо-ям)	Нест	Нақлиёти манорадор – 1 ад Нақл. боркаш – 1 ад Нақл. обкаш – 1 ад Ассенизатор – 1 ад Т-40 – 1 ад Эксковатор – 1 ад Булдозер – 1 ад Сӯзишворӣ 10т. Қисмҳои эҳтиётӣ. Чарх, масолеҳи сохтмон
Умури санитарӣ ва назоратӣ эпидемиологӣ		
Корманд – 28 н Контейнер барои санҷиш 2 ад. Ташхисгоҳ – 2 то Мошини хизматӣ -1 ад. (корношоям)	Хлор -70кг.	Нақлиёт бо дизкамера Реактивҳо, барои ташхисгоҳҳо, сӯзишворӣ
Умури савдо ва хӯроки умуми		
Ҷамъияти матлубот	Нест	Захираи хурока,либос, сӯзишворӣ, нақлиёти боркаш
Умури ҳифзи ҳайвонот ва рустанӣ		
Идораи кишоварзӣ трактор -85 ад. 46 корношоям) Автомашин -71 (корношоям) Идораи бойторӣ 2 техника Ветбаклаборатория -1 ад	Нест	-

Умури барқрасонӣ		
Зеристгоҳ – 4ад. *Автокрон – 1 ад.* *Техника – 1 ад.* *Мошини ёрии техникӣ – 1 ад.*	*Нест*	*Симчӯб – 3 ад* *Сим – 5 км.* *Кабели АВВТ-50 – 1 км* *Трансформатор – 3 ад.* *Сӯзишворӣ 2-ад*
Умури пешгири сел ва соҳилмустаҳкамкунӣ		
Ҳамагӣ 32 ад. Техника *ЗИЛ – 1 ад* *Мошини хизматӣ -1ад* *Пойгоҳи насосӣ - 9 ад*	*Нест*	*Автокран – (1 ад)* *Борбардор – 1 ад* *КАМАЗи боркаш – 2 ад* *Трак. МТЗ- 82 – 1 ад* *Сӯзишворӣ – 15 т. Қисм эҳтиётӣ*
Ситоди МШ ва ҲФ		
Нест	*Нест*	*Таъсиси ситод*

Масъалаи коҳиш додани хатар ҲФ бояд дар маҷмӯъ, бо ҷалби ҳама сохторҳои дахлдор, бо фарогирии умури инфрасохторӣ баррасӣ ва ҳал карда шавад. Дар ин раванд мувофиқа намудани тадбирҳо, нақшаҳои омодагӣ ба ҲФ зарур аст.

Бо назардошти он ки офатҳои табиӣ зиёни ҷиддӣ дар пай доранд, барномаи коҳиш додани зиёни онҳоро бо ҷалби ҳамаи сохтору умури марбута таҳия намудан лозим аст.

Мушкилоти асосии бахши пешгирӣ ва коҳиш додани зиёни офатҳои табиӣ:

- Норасоии маблағгузории буҷетӣ ҷиҳати огоҳкунӣ ва камсамарии умури огоҳкунии офатҳои табиӣ, аз ҷумла минтақабандӣ нашудани мавзеъҳое, ки ба хатари экзогенӣ мувоҷеҳ астанд.
- Таҳия нашудани атари минтақаҳои хавфнок;
- Корношоям будани механизми огоҳнамоӣ ва кам намудани оқибати ҲФ;
- Баҳогузории техникӣ нашудани фонди манзил;
- Набудани воситаҳои иҷрои тадбирҳои маҷмӯи митигатсиони.

Мақсад ва вазифаҳо ҷиҳати кам кардани хатари офатҳои табиӣ. Мақсади асосӣ муттаҳид намудани тадбирҳо ҷиҳати коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ бо истифода тадбирҳои митигатсионӣ ва ғайримитигатсионӣ ва маблағгузории алоҳида дар ҳамаи буҷетҳои рушд аст.

Ба коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ, ҷалб намудани аҳолӣ зарур аст. Таҳлили мушаххаси табақаҳои аҳолӣ, сатҳи камбизоатии онҳо, муайян намудани омилҳое, ки ба осебказирии эшон таъсир мегузорад. Иҷрои тадбирҳои ислоҳи ин вазъиятӣ низ муҳим мебошад.

Экология. Қисми зиёди захираҳои заминҳоро (70 ҳазор га) ҷангалзор, чарогоҳ ва растаниҳои бисёрсола ташкил медиҳад. Мушкилоти асосӣ ҳифзи ҷангалзор аст.

Дар ноҳия ҳодисаҳои буриши беиҷозати дарахтон, аз худкунии заминҳо бе назардошти офатҳои табиӣ зиёд ба назар мерасад, ки ин ба кам шудани ҷангалзор ва вайроншавии замин, махсусан чарогоҳҳо оварда мерасонад.

Мушкилоти дигари экологӣ таъмини оби нӯшокӣ, кори хатҳои обу ташноб, идораи ПСМ (партовҳои сохти маишӣ), таъмини шароит барои рушди экатуризм, истифодаи оқилонаи захираҳои табиӣ, таъминӣ рушди бахши ҷамъоварию коркарди рустаниҳои шифоӣ, маърифати экалогии аҳолӣ мебошанд.

Аз соли 1972 дар ҳудуди ноҳия бо мақсади барқарор намудани арчазор қитъаи ниҳолпарварии «Сои Вота» амал мекунад. Бо вуҷуди ин то ҳанӯз арчазор бо роҳи табиӣ барқарор мешавад. Ҳоло сатҳи барқароркунии ҷангал аз буридан кам аст. Ба ин норасоии нерӯи барқ мусоидат мекунад.

Ҳудуди дигари муҳофизатшаванда мамнӯъгоҳҳи «Искандаркӯл» аст, ки соли 1969 дар ҳудуди 30 ҳазор га. таъсис шуда, дар атрофи Искандаркӯл ҷойгир аст.

Олами набототу ҳайвоноти мамнӯъгоҳ бо махсусияту нодир буданаш фарқ мекунад. Масалан ин ҷо гӯсфанди нодири кӯҳӣ (гӯсфанди Северев) мавҷуд мебошад.

Яке аз манбаъҳои молиявӣ соҳаи сайёҳӣ, аз ҷумла экактуризм аст. Вале мавҷуд набудани шароити мусоид, барномаи рушди соҳа боиси зиёд шудани туризми худсарона мегардад, ки ба муҳити атроф таъсири манфӣ мерасонад.

МИХД-и ноҳия якҷо бо бахши ҳифзи муҳити зист, созмонҳои байналмилалӣ ва ҷамъиятӣ бо ҷалби васеӣ аҳолӣ барои ҳалли мушкилоти экологӣ корҳои муайянро аз қабили ҳашарҳо барои тоза кардани соҳили дарёҳо, сойҳо ва деҳаҳоро ташкил менамояд. Бо мақсади иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи рушди боғу токпарварӣ барои солҳои 2010-2014» дар ноҳия давра ба давра 135 га боғ бунёд карда шудааст.

Бо дастгирии созмонҳои Агрооксия Олмон, БРСММ, «Мисияи Шарқ», «Наҷоти кӯдакон» барои таъмини аҳолӣ бо оби нӯшокӣ корҳои зиёде иҷро карда шудааст. Ба деҳаҳои ҷамоатҳои Шамтуч, Рарз, Айнӣ, Фондарё Урметан, ва Дар -Дар хати оби нӯшокӣ гузаронида шудааaст.

Ҷадвали 48

Сол	*Обистифодабарандагон*	*Гирифта шудааст*	*Истифода шудааст*					*Таъминоти кишоварзӣ*
		Ҳамагӣ	*Аз ҷумла аз берун*	*Факт*	*Барои нӯшокӣ*	*Эҳтиёҷи истеҳсолӣ*	*Обёрӣ*	
2005	*18*	*46650,4*	*46650,4*	*46650, 4*	*1457,4*	*2023,0*	*38248*	*4333,8*
2010	*47*	*43165,1*	*43165,1*	*42760, 9*	*1150,5*	*2379,9*	*391833*	*10,0*

Ҷадвали 49

	Истиф. гардишӣ - такрорӣ		*Обҳои партов, аз он тозанашуда*				*Аз рӯи меъёр (кос) тозашуда*	
Исроф	*Гардиши*	*Такрорӣ*	*Ҷудо шудааст*	*Бетозакунӣ*	*Пурра тозанашуда*	*Тозашуда*	*Биологӣ*	*Механи.*
С. 2005 372,2	*300*	*1753,4*	*2283,8*	-	-	-	*519,93*	*1753,4*
С. 2010 404, 2	-	-	*2370*	-	-	-	*347*	*2023*

Дар маркази ноҳия ва шаҳраки Зарафшон партовҷойҳо, дар шаҳраки Айнӣ ва Зарафшон -1.2 ҳоҷатхонаҳо сахт шуданд.

Ҷадвали 50

Ноҳия Айнӣ	*Партовҳои сохти маишӣ*	*Аз ҷумла*			*Ҳамагӣ партоҳои сохти маишӣ*	*Аз ҷумла Ободонӣ*	*Аҳолӣ*	*корхонаҳо*
		Ободонӣ	*Аҳолӣ*	*Корхонаҳо*				
	4006	*2653*	*531*	*882*	*2769*	*1948*	*439*	*382*

Ҳоло лоиҳаи иншооти тозакунии маркази ноҳия дар марҳилаи омодасозӣ аст ва сохтмони он дар соли 2011 оғоз ёфтааст.

Ҷадвали 51

Номгӯи иншооти тозакунӣ	*Иқтидори шабонарӯзӣ $м^3$ш-р*	*Иқтидорӣ амалӣ $м^3$ш-р*	*Усули тозакунӣ*	*Ҷои обҳои тозашуда*	*Соли охири тармим*	*Ҳайати инш. тозакунӣ*	*Иҷозатнома*
Беморхонаи марказӣ	*200*	*Кор намекунад*	*Биологӣ*	*Дарёи Зарафшон*	-	*КУ 200*	-

Дар ҷамоатҳои Фондарё ва Анзоб барои пазироии сайёҳон меҳмонхонаҳои хусусӣ, сауна ва ҳоҷатхонаҳо сохта шудааст. Бо мақсади таъмини аҳолӣ бо сабзавоти тару тоза созмони байналмилалии хайриявии «Наҷоти кӯдакон» ба масоҳати 6000$м^2$ таҷҳизоти гармхона додаст. Ҳамчунин барои ҷамъоварии фурӯзонакҳои каммасраф ҷои махсус ҷудо карда шудааст. Аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ соли 2010 дар сарчашмаҳои оби нӯшокӣ

корҳои безараргардонӣ гузаронида шудааст. Дар КМ «Анзоб» трубопровад ва 6 ҳавз барои ҷамъоварии партовҳои истеҳсолӣ сохта шудааст. Ҷои партовнигоҳдории КМ «Анзоб» ҳамаи партовҳоро безарар мекунад ва ҳамроҳшавии онро ба Фондарё ва Зарафшон пешгирӣ менамояд.

Ҷадвали 52

Ҳамагӣ (т.)	*Партовҳои сахт*	*$S0^2$*	*CO*	*HO^2*	*Углеводород*	*ЛОС*	*Дигар газҳо*
115,485	*51, 869*	*26,1*	*22,29*	*13,378*	*1,821*	*0*	*0,028*

Ҳалли масъалаҳои зайл барои беҳдошти вазъи экологии ноҳия ва сатҳи рӯзгори аҳолӣ мусоидат менамояд, аз ҷумла рушди минбаъдаи саноати маъдани кӯҳӣ, рушди минбаъдаи экотуризм ва муҳайё намудани шароити рӯзгор, ҳифз ва беҳдошти ҳолати экологии пойгоҳҳои сайёҳии Искандаркӯл ва Алловаддин, беҳтар намудани нигоҳубин ба мантақаҳои ниҳолпарварии Сои Вота ва Искандаркӯл, ташкили коркарди пӯст ва пашм, бунёди сехҳо барои коркарди меваю сабзавот, ташкили сех барои истеҳсоли қоғази ҳоҷатхона, ҳифзи мавзеъҳое, ки рустаниҳои шифоӣ мерӯянд, ташкили ҷамъоварӣ ва коркарди онҳо, сохтмони ҳамомҳои ҷамъиятӣ дар маркази ноҳия ва ҷамоатҳои деҳот, истеҳсоли мармар ва дигар сангҳои бинокорӣ, ташкили коргоҳҳои хурди ҳунарҳои халқӣ ва хонагӣ (қуроқ, армуғонҳо аз санг, чӯб, пӯст), таваҷҷӯҳи ҷиддӣ ба иҷрои Барномаҳои давлатӣ оид ба рушди хоҷагии ҷангал (2006-2015), ҳифз ва ҷамъоварию коркарди рустаниҳои шифоӣ (2005-2014) ва рушди занбӯпарварӣ (2006-2010), ҷамъоварӣ ва безараргардонии партовҳо, ташкили партовгоҳҳо дар ҷамоатҳои деҳот, ба 10 адад расонидани ҳавзҳои нигоҳдории партовҳо дар минтақаи саноатӣ, ба кор андохтани хати дуюми партовбарорӣ дар КМ «Анзоб», таъмин намудани сокинони 28 деҳа бо оби нӯшокӣ, оғоз намудани бунёди хати обу ташноб дар маркази ноҳия ва беҳдошти маърифати экологии ҷомеа (тренингҳо, машваратҳо, идҳои эко-этнографӣ ва ғайра).

5.2. Стратегия ва вазифаҳои бахши бехатарии муҳити зист

Мақсад	Вазифа	Чорабиниҳо/Лоиҳаҳо	Арзиш (ҳаз. сом.)	Солҳо					Манбаи маблағгузорӣ	Натиҷаҳои пешбинишаванда
				2011	2012	2013	2014	2015		
Ҳолатҳои фавқулодда										
Коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ	Беҳдошти ҳолати моддӣ-техники СҲФ-и ноҳия	Таҳияи барномаи ноҳиявӣ ҷиҳати ҳифзи киштзор	50	10	10	10	10	10	Буҷети вилоят	Таносуби маблағгузорӣ аз буҷет барои корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ дар нуқтаҳои аҳолинишин Тоза намудани 13,7км. ҷӯйборҳо ва гузаронидани корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ (15км то соли 2016.
		Таҳияи нақшаи ноҳиявии омодагӣ ба офатҳои табиӣ	80	16	16	16	16	16	номуайян	
		Истифодаи мақсадноки маблағҳои буҷетӣ барои ҳифзи заминҳои корам	60	12	12	12	12	12	номуайян	
		Омода намудани харитаи равандҳои экзогенӣ ва геологии ноҳия ва таъсири онҳо ба нуқтаҳои аҳолинишин	50	10	10	10	10	10	номуайян	
		Муайян намудани корҳои афзалиятноки митигатсионӣ дар сатҳи ноҳия	-	-	-	-	-	-		
		Харидории техника ва таҷҳизот барои СҲФ	1000	200	200	200	200	200	номуайян	
Ҷамъ		6 лоиҳа	1240	248	248	248	248	248		
Экология										
Беҳдошти ҳолати муҳити зист ва таъмини идораи устувори захираҳои табиӣ ба хотири таъмини рушди иҷтимоӣ- иқтисодӣ	Таъмини кафолатнок ва пурраи аҳолӣ бо оби тозаи нӯшокӣ	Амалӣ намудани лоиҳаи «Безараргардонии хати оби нӯшокӣ ба 28 деҳаи ноҳия	921,0	-	230	230	230	231	номуайян	Бо оби нӯшокӣ таъмин шудани сокинони 28 деҳа то соли 2016
		Таъмини аҳолии шаҳраки Айнӣ ва хонаҳои бисёрқабата бо оби нӯшокӣ	193	-	48,1	48,1	48,1	48,1	номуайян	
		Сохтмони иншооти тозакунӣ дар шаҳраки Айнӣ	282	-	70,5	70,5	70,5	70,5	номуайян	Таъмини аҳолии шаҳрак бо оби нӯшокӣ то соли 2016
		Ташкили назорати доимии экологҳо ба истифодаи сарфакоронаи об	235	-	58,75	58,75	58,75	58,75	номуайян	
		Гузаронидани хатҳои оби худҷорӣ, обод намудани манбаъҳои об	94	-	23,5	23,5	23,5	23,5	номуайян	Шумораи партовгоҳҳои расмӣи ташкилкардашуда (10 адад то соли 2016)
		Сохтмони биотуалетҳо дар назди шаҳракҳо, идораю муассисаҳо	23,5	-	6,0	6,0	6,0	6,0	номуайян	
	Ташкили ҷамъоварӣ, кашонидан, гуронидан ва коркарди партовҳои сахти маишӣ	Ташкили партовгоҳҳо дар 7 ҷамоатҳои деҳот ва шаҳраки Зарафшон 1, 2.	87	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4	номуайян	
		Ташкили коргоҳи коркарди партовҳои истеҳсолӣ ва сохти маишӣ(истеҳсоли коғазҳои таштоб,коркарди оҳанпора,безарар гардонидани сузандоруҳо ва дигармаводҳои хатарноки токсигени ва ғайра)	117	23,4	23,4	23,4	23,4	23,4	номуайян	Шумораи коргоҳҳои коркарди партовҳо (1 адад то соли 2016)
		Чорӣ намудани технологияи бепартов ва ё кампартов дар асоси лоиҳаҳои коркарди партовҳо	100	20	20	20	20	20	номуайян	Шумораи майдонҳои гӯр кардани партовҳо (5 адад то соли 2016)

		Ҳавасмандгардонӣ барои ташкили коргоҳҳои коркарди партовҳо	120	30	30	30	30	30	номуайян	Шумораи нуёқтаҳои ҷамъовари ашёи истифода-шуда
		Корҳои тарғиботӣ дар байни аҳолӣ	10	2	2	2	2	2	Буҷети ноҳия	
		Ба 10 адад расонидани ҳавзҳои ҷамъоварии партов дар минтақаи саноатӣ	56	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	номуайян	Шумораи беморхонаҳое, ки таҷҳизоти нобутсозӣ партовҳои тиббӣ доранд (3 адад то соли 2016)
		Ташкили чорабиниҳои санитари эпидемиологӣва экологӣ барои беҳдошти ҳолати партовгоҳҳо	40	8	8	8	8	8	номуайян	
		Бо шиносномаҳои экологӣ таъмин намудани корхонаю муассисаҳои ноҳия	24	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	номуайян	Шумораи фермерҳо, ки ба омӯзиш фаро гирифта шу-даанд (100 нафар то соли 2016).
		Ташкили санҷиши истихроҷи зиёновар ба ҳаво, баҳисобгирии ҳатмии онҳодар шуъбаи экологӣ ва шуъбаи омори ноҳия	270	54	54	54	54	54	номуайян	
		Назорат ба истифодаи васоити шахсии ҳифз дар истеҳсолоти зиёновар	22	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	номуайян	
		Таҳияи харитаи агрохимиёии таркиби хок дар хоҷагиҳои деҳқонӣ ҷамоавӣ	7,8	1,56	1,56	1,56	1,56	1,56	хоҷагиҳо	Масоҳати заминҳое,ки ҳолати мелиоративиашон беҳ шудааст (200 га то соли 2016).
		Беҳдошти ҳолати ниҳолхонаҳои Сойвота ва Исканларкӯл	94	18,8	18,8	18,8	18,8	18,8	номуайян	
		Иҷрои барномаи рушди хоҷагии ҷангал дар ҶТ барои солҳои 2006-2015 дар ноҳияи Айнӣ	141	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	номуайян	майдонҳои нави ҷангалҳои бунёдкардашуда (50га то соли 2016).
		Танзими чорвочаронӣ дар чарогоҳҳо	5	1	1	1	1	1	номуайян	
		Назорат ва ҷаримабандӣ барои истифодаи беиҷозаи чарогоҳҳ	-	-	-	-		-		
		Тадбирҳо барои ободонӣ, сабзгардонӣ ва васеъ намудани ангалзор	50		12,5	12,5	12,5	12,5	номуайян	Масоҳати боғҳои нав 20га то соли 2016.
		Таҳияи қоидаи ягонаи ҳифзи маргзорҳо, ки салоҳияти хоҷ. деҳқониро барои нест кардани онҳоро ммадуд мекунад.	14		3,5	3,5	3,5	3,5	номуайян	
		Тоза ва барқарор намудани ҷӯйборҳои умури обрасонии ноҳия	150		30	30	30	30	номуайян	Шумораи манбаъҳои алтер-нативии истифодашавандаи энергия.
		Шинондани дарахтони ба шароити табиии ноҳия мутобиқ	50	10	10	10	10	10	номуайян	
		Ташкили орабиниҳои гуногун барои сабзгардонӣ	10	2	2	2	2	2	номуайян	
		Ҳавасмандгардонӣ барои истифодаи манбаъҳои алтернативии энергия(ГЭС-ҳои хурд,офтобӣ ва бодӣ)	-	-	-	-	-	-	номуайян	Шумораи мактабҳо, хонндаҳо, омӯзгорон, ки ба ҳаракати «Патрули сабз»

		Корҳои тарғиботӣ дар газетаи маҳаллӣ ва омафаҳмонӣ барои пешгирии буриши дарахтон	*30*	*6*	*6*	*6*	*6*	*6*	*номуайян*	*ҷалб шудаанд (200 нафар то соли 2016).*
	Беҳдошти некӯаҳволии аҳолӣ бо роҳи истифодаи босамару бонизом	*Ташкили корхонаҳои коркарди пӯсту пашм. Нуқтаҳои қабули ашёи хом*	*100*	*20*	*20*	*20*	*20*	*20*	*номуайян*	*Шумораи нуқтаҳои қабул ва ивази маводҳои заҳрдор (2 адад то соли 2016)* *Шумораи беморхонаҳое,ки таҷҳизоти нобудсозии партовҳои тиббӣ доранд (3 адад то соли 2016).*
		Ҷамъоварӣ ва коркарди марказонидашудаи боигариҳои табиист.	*60*	*12*	*12*	*12*	*12*	*12*	*номуайян*	
		Ташкили коргоҳҳои хурди коркарди мева ва маҳсулоти ҷангалӣ	*60*	*12*	*12*	*12*	*12*	*12*	*номуайян*	
		Таъмини иҷрои Барномаи занбӯрпарварӣдар ноҳияи Айнӣ	*20*	*4*	*4*	*4*	*4*	*4*	*номуайян*	
		Ташкили сехҳои ҳунарҳои халқӣ ва кори хонагӣ	*10*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*номуайян*	
		Ҳамкорӣ васеъ бо созмонҳои байналхалқӣ, ки дар водии Зарафшон фаъолият доранд	-	-	-	-	-	-	*номуайян*	
		Ҳамкорӣ бо ширкатҳои ғайритиҷорати ва ғайридавлатии «Кашемири Зарафшон» барои васеъ намудани истеҳсолоти кашемирӣ, ташкили шароити мусоид барои ба роҳ мондани ин соҳа	*20*	*4*	*4*	*4*	*4*	*4*	*номуайян*	
	Беҳтар намудани системаи огоҳии мардум оиди рафъи ҳодисаҳои табиӣ	*Беҳдошти инфрасохтори экотуризм (меҳмонхонаҳои шахсӣ,нуқтаҳои савдо, сауна ва ғайра)*	*20*	*4*	*4*	*4*	*4*	*4*		
		Омода намудани маводҳои тарғиботи оид ба мавзеъҳои сайёҳии ноҳия, (видеотасвир,буклетҳо,саволномаҳо,пресс-релиз,расмҳова ғайра)	*8*	*1,6*	*1,6*	*1,6*	*1,6*	*1,6*	*номуайян*	
		Таъсис ва беҳтар намудани фаъолияти Бюрои туризм ва саёҳи оиди рақобатпазирии онҳо дар бозори байналмиллалии туризм	*5*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*номуайян*	
		Тайёр намудани тарҷумонҳо, роҳнамоҳо, дигар мутахассисони соҳа, коркарди хатсайрҳои сайёҳӣ	*5*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*номуайян*	
		Тайёр намудани хатсайри туризм ва саёҳӣ	*5*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*номуайян*	
		Обод намудани ҳудуди мавзеъҳои таърихӣ ва табии ноҳия (Искандаркӯл, Аловиддин ва г)	*10*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*номуайян*	
		Корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ дар соҳилҳои дарёчаю рӯдҳо, сойҳо мувофиқи номгуи чорабиниҳои КҲФ	*50*	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*	*номуайян*	
		Гузаронидани чорабиниҳо оиди пешгрии фаромадани тарма дар мавзеҳои аҳолинишин	*10*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*номуайян*	

		Дар газетаи маҳалӣ кушодани саҳифаи маводҳои экологӣ	-	-	-	-	-	-	*номуайян*
		Ташкили низоми баланд бардоштани дониши экологӣ, маданияти экологӣ дар байни мардум тавассути гузаронидани семинару омӯзишҳо	*10*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*номуайян*
		Таъсис ва инкишофи «Патрули Сабз»ва ҳамкори бо Ҳаракати Экологи Ҷавонони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мактабҳои таҳсилоти ҳамагонии умуми ноҳия							
		Гузаронидани чорабиниҳои оммавӣ, семинару омӯзишҳо, намоишфуруши маҳсулотҳои дас-ти,аксияҳо ва фестивалҳо	*10*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*номуайян*
		Ба роҳ мондани технологияи сарфакунандаи барқ дар ташкилоту муассисаҳо	*10*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*номуайян*
		Ҳавасмандгардонии бунёди гармхонаҳо дар ташкилоту муассисаҳо	*10*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*номуайян*
Ҷамъ:		*53 лоиҳа*	*3574,3*	*328,36*	*811,21*	*811,21*	*811,21*	*812,31*	

6. ТАЪМИНОТИ ЗАХИРАВӢ

Манбаи асосии таъминоти молиявии Барномаи рушди иҷтимоӣ - иқтисодии ноҳия буҷети маҳаллӣ мебошад. Бинобар ин, буҷети маҳаллӣ дар давраи солҳои 2008-2010 таҳлил карда мешавад.

Ноҳияи Айнӣ аз ҷумлаи ноҳияҳое мебошад, ки субвенсия мегирад. Даромади умумии буҷет аз 17 манбаъ сарчашма мегирад, ки 12-тои он пурра дар ҳисоби буҷети маҳаллӣ боқӣ мемонад. Давоми 3 соли охир ба ҳисоби миёна 48,9% -и даромади буҷети маҳаллӣ аз ҳисоби буҷети вилояти Суғд пурра карда мешавад.

Солҳои 2008-2009 даромад аз маблағҳои субвенсионӣ 43 фоизи буҷети ноҳияро ташкил дод. Соли 2010-ум ҳаҷми даромади субвенсионӣ нисбати соли 2009-ум 4,2 фоиз кам шудааст. Дар соли 2010 ба ҳисоби миёнасолона ҳаҷми буҷети ноҳия 25 фоиз афзудааст. Қисми бештари воридоти маблағ ба буҷети маҳаллӣ дар ин давра аз ҳисоби андоз аз шахсони воқеъӣ (27,3%) ва андоз аз истифодабарандагони қаъри замин 23,8% мебошад.

Дар буҷети маҳаллӣ хароҷот ба соҳаи иҷтимоӣ аз ҷумла маориф, тиб ва ҳифзи иҷтимоӣ мавқеи муҳим доранд. Ҳаҷми таъминоти молиявии ин соҳаҳо дар заминаи ҳисобҳои сметавӣ муайян карда мешаванд. Дар соҳаҳои маориф ва тандурустӣ музди кор қисмати асосии хароҷотро ташкил медиҳанд.

Давоми се соли гузашта хароҷоти соҳаи маориф қисмати бештари буҷети маҳаллиро ташкил додааст. Хароҷоти соҳаи фарҳанг бошад нисбати нақшаи пешбинишуда 12% бештар аст. Новобаста аз ин ки хароҷот барои рушди соҳаи кишоварзӣ ҳар сол дар ҳаҷми 0,3% зиёд карда мешавад, вале он ҳамагӣ 0,5%-и ҳамаи хароҷоти пешбинишударо ташкил медиҳад.

Маблағгузории соҳаи манзилӣ - камуналӣ аз буҷети маҳаллӣ тӯли 3 соли охир 0,8 фоиз коҳиш ёфтааст. Ҳиссаи маблағгузорӣ барои нигоҳдории сохторҳои давлатӣ ва идоракунӣ дар ин давра 7 фоизро ташкил дод.

Табақабандии иқтисодии хароҷот дар соли 2010 чунин аст: 100% маош, 68,5%-суғуртаи давлатӣ ва 17,1% дигар соҳаҳо

Барои рушди ноҳия, пешгирии ҳолатҳои фавқулода ва дигар хароҷот ҳамагӣ 0,5%-и буҷети маҳаллӣ, аз фонди раиси ноҳия пешбинӣ гардидааст.

6.1. Захираҳои ташкилӣ ва инсонии ноҳия

Органи олии мақомоти иҷроияи давлатии маҳалӣ маҷлиси намояндагон аст, ки аз 40 нафар (аз онҳо 8 нафар зан) иборат мебошад.

Иҷлосияи маҷлиси вакилони халқ ҳар се моҳ баргузор мешавад. Он аз 6 комиссияи доимӣ иборат аст:

- оид ба масъалаҳои қонуният ва риояи тартибот;
- оид ба ислоҳоти иқтисодӣ ва буҷет;
- оид ба масъалаҳои ислоҳоти иқтисодӣ ва буҷет;
- оид ба масъалаҳои сиёсати аграрӣ, озуқаворӣ, меҳнат ва хидматрасонӣ ба аҳолӣ;
- оид ба масъалаҳои ҳифзи иҷтимоӣ, тандурустӣ ҳифзи табиат, оила ва занон;
- оид ба масъалаҳои илм, маориф, фарҳанг ва сиёсати ҷавонон;
- оид ба масъалаҳои сохтмон, саноат, нақлиёт, алоқа, хоҷагии манзилӣ- камуналӣ ва роҳ.

Дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ 15 нафар, аз ҷумла 7 нафар занон кор мекунанд.

Имкониятҳои идоракунӣ. Мутобиқи қарори раиси ноҳия аз 20 январ, №17 вазифаҳои раис, ҷонишинон ва роҳбари дастгоҳи раиси ноҳия муайян шудааст.

Дар сохтори худидораи маҳаллӣ ҳамаи шӯъбаҳо бо кадрҳо таъмин буда, мутахассисон тариқи озмун ба кор қабул карда мешаванд. Мақомоти иҷроия дорои 16 компютер, 9 принтер ва 1 факс мебошад.

Алоқа байни мақомот ва ташкилоту муассисаҳо тавассути телефон (28 адад). Интернет (4 адад кампютери ба интернет пайваст) ва факс (1 таҷҳизот). сурат мегирад. Масъалаҳои асосие, ки ба мақомоти худидораи маҳаллӣ марбут нестанд, аз инҳо иборатанд: муносибат байни ноҳияҳо, сарҳад, масоили гумрук, ҳаҷми нафақа, ҳаҷми буҷет ва ғайра.

Ҷадвали 51. Сохтори идораи ноҳияи Айнӣ

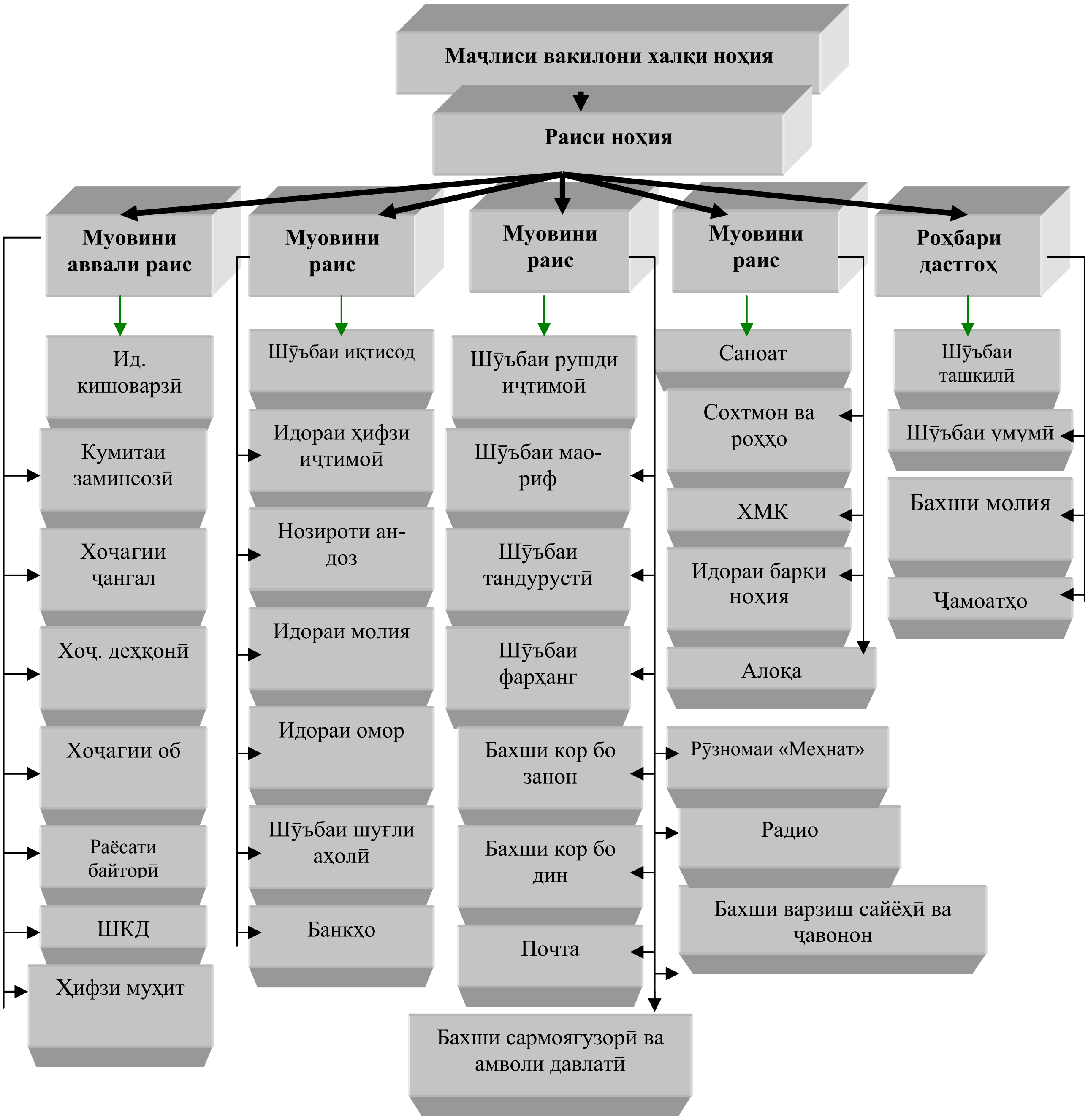

6.2. Таъминоти молиявӣ - буҷетӣ

Буҷети ноҳия мутобиқи тартиби муқарраршуда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил карда мешавад. Қисми даромади буҷет аз 17 намуди андоз, субвенсия ва маблағҳои ҳисоббаробарӣ иборат аст. Маблағи субвенсия дар соли 2010-ум 5382,5 ҳазор сомониро ташкил дод, ки нисбати соли 2009-ум 6 фоиз зиёд аст.

Диаграмаи №12. Даромади буҷети ноҳия дар солҳои 2008-2010

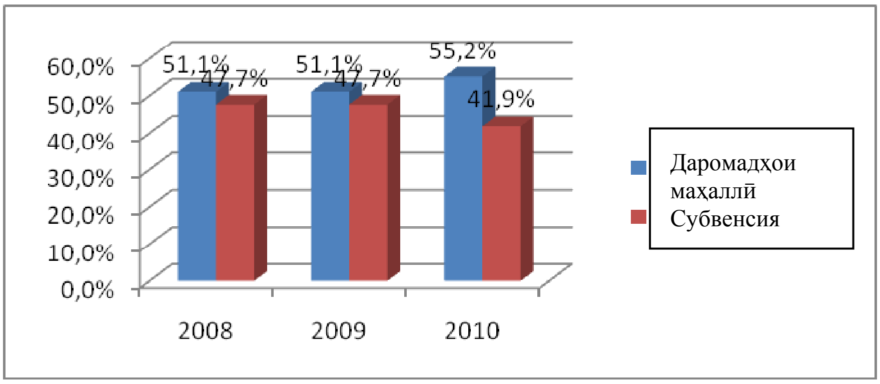

Қайд кардан лозим аст, ки соли 2010 ҳиссаи субвенсия дар қисми даромади буҷет нисбати соли 2009 5,8% кам шудааст, ки ин далели бештар ҷамъовари шудани андозҳо аст.

Диаграммаи №13. Таҳаввули тағирёбии сохтори даромадҳо дар соли 2008-2010

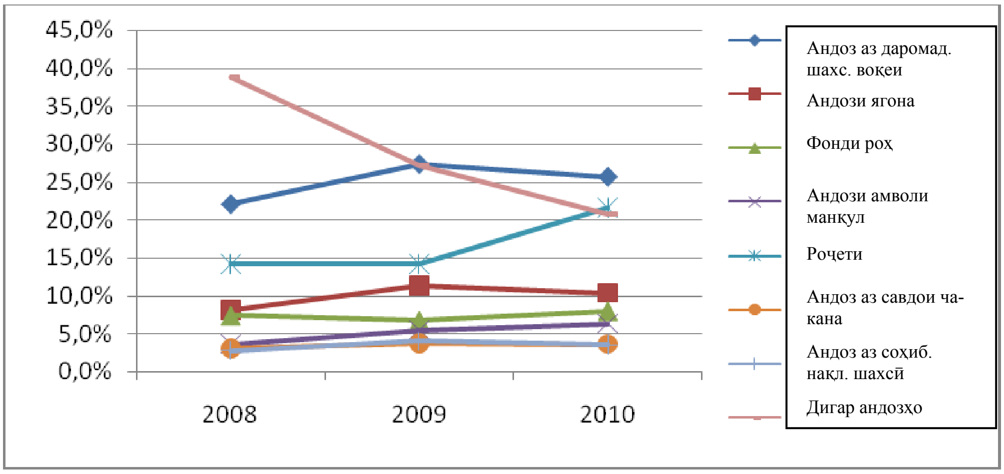

Ҷадвали № 53 Маълумот оид ба иҷрои буҷети ноҳияи Айнӣ дар давоми солҳои 2008-2010

Нишондиҳандаҳо	*2008*			*2009*			*2010*		
	Нақша	*Иҷро*	*Фоизи иҷро*	*Нақша*	*Иҷро*	*Фоизи иҷро*	*Нақша*	*Иҷро*	*Фоизи иҷро*
Қисми даромад									
Андоз аз даромади шахсони воқеӣ	*1171110*	*1199283*	*102,4*	*1241267*	*1483420*	*119,5*	*1816309*	*1819865*	*100,2*
Андози ҳадди ақал аз даромади корхонаҳо	*33711*	*40608*	*120,5*	*57622*	*111134*	*192,9*	*137612*	*138811*	*100,9*
Андози минималӣ	*46558*	*80941*	*173,8*	*64957*	*79678*	*122,7*	*81013*	*100086*	*123,5*
Андоз аз моликият	*150002*	*197407*	*131,6*	*247013*	*298538*	*120,9*	*433971*	*446878*	*103*
Андози замин аз шахсони ҳуқуқӣ	*191942*	*53799*	*28,0*	*55515*	*59709*	*107,6*	*260668*	*46500*	*17,8*
Андози замин аз шахсони воқеӣ	*10055*	*22689*	*225,6*	*25355*	*33605*	*132,5*	*31699*	*36316*	*114,6*
Андоз тибқи системаи соддакардашуда	*73091*	*113709*	*155,6*	*92304*	*135242*	*146,5*	*182470*	*190791*	*104,6*
Андози ягона	*407527*	*439950*	*108,0*	*736633*	*613371*	*83,3*	*734658*	*734738*	*100*
Андоз аз фурӯши чакана	*87660*	*167399*	*191,0*	*166861*	*207186*	*124,2*	*243560*	*260426*	*106,9*
Андоз аз арзиши	*197445*	*365927*	*185,3*	*415600*	*323520*	*77,8*	*362166*	*477841*	*131,9*

иловашуда									
Фонди роҳ	*376438*	*403331*	*107,1*	*349378*	*368199*	*105,4*	*419626*	*570026*	*135,8*
Иҷозатнома барои фаъолияти соҳибкорӣ	*59886*	*70209*	*117,2*	*108211*	*125708*	*16,2*	*118211*	*134758*	*114*
Андоз аз соҳибони воситаҳои нақлиёт	*127014*	*151469*	*119,3*	*148869*	*217951*	*146,4*	*249711*	*253527*	*101,5*
Бонусҳо[9]	*92239*	*215579*	*233,7*	*613846*	*336926*	*54,9*	-	-	-
Роялти	*810371*	*767745*	*94,7*	*810371*	*767745*	*94,7*	*1687121*	*1529707*	*90,7*
Боҷи давлатӣ	*168852*	*172210*	*102,0*	*168852*	*172210*	*102*	*227441*	*235489*	*103,5*
Дигар даромадҳо	*94923*	*96503*	*101,7*	*94923*	*96503*	*101,7*	*98609*	*115273*	*116,9*
Ҷамъи даромадҳо	*5397577*	*5431220*	*100,6*	*5397577*	*5431220*	*100,6*	*7084845*	*7091834*	*100,1*
Субвенсия	*5065559*	*5065560*	*100*	*5065559*	*5065560*	*100*	*5382544*	*5382544*	*100*
Маблағҳо аз ҳисоббаробаркунӣ	*131256*	*131256*	*100*	*131256*	*131256*	*100*	*378045*	*378045*	*100*
Қарзҳои кӯтоҳмуддат									
ҲАМАГӢ	*10594392*	*10628036*	*100,3*	*10594392*	*10628036*	*100,3*	*12845434*	*12852423*	*100,1*
Қисми хароҷот									
Сектори ҳокимият ва идораи давлатӣ	*668498*	*716283*	*107,1*	*901300*	*929736*	*103,2*	*953432*	*977093*	*102,5*
Мудофиа	*40000*	*59777*	*149,4*	*5089*	*10089*	*198,3*	*9334*	*9333*	*100*
Ҳифзи ҳуқуқ	-	-	-	*3000*	*3000*	*100,0*	*8604*	*8631*	*100,3*
Маориф	*5329162*	*5596716*	*105,0*	*7429179*	*7265283*	*97,8*	*8550926*	*8249932*	*96,5*
Тандурустӣ	*1282140*	*1179769*	*92,0*	*1868903*	*1662049*	*88,9*	*2441657*	*2123993*	*87,0*
Суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ	*215974*	*168158*	*77,9*	*217585*	*204444*	*94,0*	*344423*	*266286*	*77,3*
Кумакҳои дигар ба аҳолӣ	*141251*	*140469*	*99,4*	*163407*	*162816*	*99,6*	*246737*	*242194*	*98,2*
Ҳифзи иҷтимоӣ	*74723*	*27689*	*37,1*	*54178*	*41628*	*76,8*	*97686*	*24092*	*24,7*
Хоҷагии манзилию коммуналӣ	*137024*	*150761*	*110*	*164601*	*164539*	*100*	*357151*	*357001*	*100*
Фарҳангӣ.	*110466*	*142582*	*129,1*	*245953*	*241335*	*98,1*	*356778*	*353393*	*99,1*
Чорабиниҳои варзишӣ	*2454*	*2454*	*100*	*3000*	*1983*	*66,1*	*3000*	*5000*	*166,7*
Муассисаҳои фарҳангӣ	*90942*	*121117*	*133,2*	*220543*	*217912*	*98,8*	*330617*	*326123*	*98,6*
Воситаҳои ахбори омма	*4950*	*6449*	*130,3*	*6450*	*5817*	*90,2*	*6450*	*6450*	*100*
Дигар фаъолиятҳо	*12120*	*12562*	*103,6*	*15960*	*15623*	*97,9*	*16711*	*15820*	*94,7*
Кишоварзӣ	*45363*	*44900*	*99,0*	*75882*	*73360*	*96,7*	*78266*	*75674*	*96,7*
Нақлиёт									
ва гайраҳо							*100000*	*100318*	*100,3*
ҲАМАГӢ:	*7828629*	*8058946*	*102,9*	*10911492*	*10553835*	*96,7*	*13200571*	*12521654*	*94,9*

Ҷадвали № 54

Нишондиҳандаҳо	*2008*	*2009*	*2010*
Даромад	*8372703*	*10594392*	*12845434*
Хароҷот	*8058946*	*10911492*	*13200571*
Фарқ	*313757(Маблаги боқимонда)*	*-317100*	*-355137*

Қисми зиёди хароҷот ба соҳаҳои маориф (65,9%), тандурустӣ (17%) ва бахши идораи давлатӣ (7,8%) хароҷот мешавад, ки далели хусусияти иҷтимоии буҷет аст.

Диаграммаи №14 Сохтори қисми хароҷоти буҷет дар соли 2010

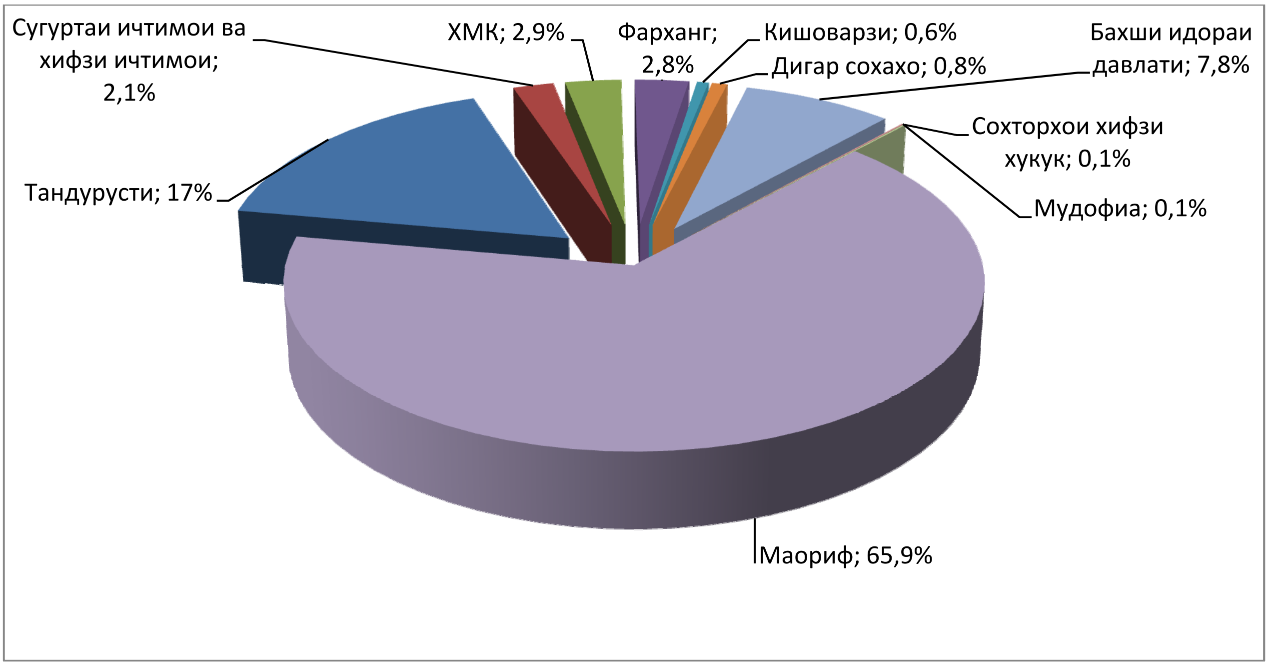

Кӯмаки беруна. Дар ноҳия Барнома ва лоиҳаҳои БРСММ, Агроаксияи Олмон, Агентии Олмон оид ба рушди байналхалқӣ, ташкилотҳои ғайридавлатии «Хайрандеш», ИҶ. «Комрон», марказҳои дастгирии ҷамоатҳои деҳот фаъолият мебаранд.

Маблаггузории Барнома. Иҷрои чорабиниҳои дар Барнома пешбинишуда дар сурати афзудани қисми даромади буҷет, фонди захиравии раиси ноҳия ва ҷалби дигар манбаъҳо имконпазир аст.

Манбаъҳои асосии маблағгузории Барнома қисман буҷети маҳаллӣ. Буҷети ҷумҳуриявӣ, сармоягузории мустақими хориҷӣ, саҳмгузории созмонҳои байналмилалӣ, сармояи соҳибкорони маҳаллӣ, саҳми аҳолӣ ва дигар манбаъҳои беруна мебошад.

Ба Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳия барои солҳои 2011 -2015-ум 180 лоиҳа ба маблағи умумии 107017,9 ҳазор сомонӣ ворид шудааст, ки манбаи маблаггузарони 29 лоиҳа муайян гардида, 151 лоиҳа ба маблағгузорӣ ниёз дарад.

Дар ҷадвали зерин маблағҳои барои иҷрои Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Айнӣ барои солҳои 2011-2015 пешбини шуда, тибқи манбаъҳо оварда шудаанд.

Ҷадвали 54. Баҳодихии талабот ба маблаггузорӣ ҷиҳати иҷрои БРН

Сарчашмаҳо	*Ҳамагӣ*	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*	*2015*
Бахши иқтисодӣ	*40281,6*	*8189,39*	*8198,39*	*7976,24*	*7976,24*	*7941,24*
Буҷети ҳама сатҳ	*3388,5*	*677,7*	*677,7*	*677,7*	*677,7*	*677,7*
Маблаги аҳолӣ	*794*	*158,8*	*158,8*	*158,8*	*158,8*	*158,8*
Сармояи хориҷӣ[1]	*1920,5*	*384,1*	*384,1*	*384,1*	*384,1*	*384,1*
Сармояи шахсӣ	*2709*	*541,8*	*541,8*	*541,8*	*541,8*	*541,8*
Талабот ба маблаггузорӣ	*31469,6*	*6293,9*	*6293,9*	*6293,9*	*6293,9*	*6294*
Бахши иҷтимоӣ	*32546*	*6528,7*	*6528,7*	*6496,2*	*6496,2*	*6496,2*
Буҷети ҳама сатҳ	*2278,5*	*455,7*	*455,7*	*455,7*	*455,7*	*455,7*
Маблаги аҳолӣ	*1817*	*363,4*	*363,4*	*363,4*	*363,4*	*363,4*
Сармояи хориҷӣ[1]	*4268*	*853,6*	*853,6*	*853,6*	*853,6*	*853,6*
Сармояи шахсӣ	*700*	*140*	*140*	*140*	*140*	*140*
Талабот ба маблаггузорӣ	*23482,5*	*4696,5*	*4696,5*	*4696,5*	*4696,5*	*4696,5*
Инфрасохтор	*28696*	*5795*	*5795*	*5701*	*5701*	*5704*
Буҷети ҳама сатҳ	*2010*	*402*	*402*	*402*	*402*	*402*
Маблаги аҳолӣ	*535*	*107*	*107*	*107*	*107*	*107*
Сармояи хориҷӣ[1]	*2615*	*523*	*523*	*523*	*523*	*523*

Сармояи шахсӣ	*450*	*90*	*90*	*90*	*90*	*90*
Талабот ба маблаггузорӣ	*23086*	*4617,2*	*4617,2*	*4617,2*	*4617,2*	*4617,2*
ҲФ ва экология	*4814,3*	*594,36*	*1149,21*	*1160,01*	*1059,21*	*851,51*
Буҷети ҳама сатҳ	*385*	*77*	*77*	*77*	*77*	*77*
Маблаги аҳолӣ	*50*	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*
Сармояи хориҷӣ[10]	*660*	*132*	*132*	*132*	*132*	*132*
Сармояи шахсӣ	*150*	*30*	*30*	*30*	*30*	*30*
Талабот ба маблаггузорӣ	*3569,3*	*713,86*	*713,86*	*713,86*	*713,86*	*713,86*
Таъминоти захиравӣ	*680*	*416*	*66*	*66*	*66*	*66*
Буҷети ҳама сатҳ	*680*	*416*	*66*	*66*	*66*	*66*
Ҳамагӣ талабот	*81607,4*	*16321,46*	*16321,46*	*16321,46*	*16321,46*	*16321,56*
Ҷамъ	*107017,9*	*21523,45*	*21737,3*	*21399,45*	*21298,65*	*21058,95*

Сарчашмаи маблаггузорӣ. Манбаъҳои асосии маблағгузории БРН буҷети маҳаллӣ, буҷети ҷумҳуриявӣ ва маблағҳои ташкилотҳои хориҷӣ мебошанд.

Инчунин маблағҳои соҳибкорон, ҳиссаи шаҳрвандон ва ёрии беруна низ пешбинӣ карда шудааст. Лоиҳаҳое, ки ба БРН ворид шудаанд, бо хусусиятҳои маблағгузорӣ ба 2 гурӯҳ ҷудо мешаванд.

– лоиҳаҳои афзалиятнок, ки сарчашмаи маблағгузориашон муайян аст;
– лоиҳаҳое,ки манбаи маблағгузориашон муайян нест.

Айни замон арзиши лоиҳаҳои манбаи маблағгузориашон муайян 25410,5 сомонӣ ва ё 23,7%-и ҳаҷми умумии маблғгузориро ташкмл медиҳад. Аз инҳо маблағҳои буҷетӣ 8742 ҳазор, маблағҳои аҳолӣ 3196 ҳазор, сармояи хусусӣ- 4009 ҳазор, сармоягузории хориҷи 9463,5 сомониро ташкил медиҳад.

Арзиши лоиҳаҳои афзалиятнок, ки ба маблағгузорӣ ниёз доранд. 81607,4 сомони мебошад

[10] -Лоиҳаҳое, ки сарчашмаи маблағгузорӣ доранд.

6.3. Стратегия ва вазифаҳо дар бахши таъминоти захиравӣ

Мақсад	Вазифа	Чорабиниҳо /Лоиҳаҳо	Арзиши умумӣ ҳаз. сом	Солҳо					Манбаи маблаггузорӣ	Натиҷаҳои пешбинишаванда
				2011	2012	2013	2014	2015		
Баланд бардоштани иқтидори захиравии ноҳия барои таъмини раванди рушд	Беҳдошти шароити меҳнати кормандони дастгоҳи марказӣ ва ҷамоатҳои деҳоти ноҳия	Таъмири асосии бинои маъмурии МИҲД-и ноҳия	350	350					Буҷети ноҳия	%-и таъминоти кормандони МИҲД ва ҷамоатҳои деҳот бо технологияи компютерӣ (75% то соли 2016) Шумораи ҷамоатҳои деҳот, ки бо интернет пайваст шудаанд (90% то соли 2016) Шумораи ҷамоатҳо, ки бо маълумотҳои оморӣ дар шакли электронӣ таъминанд (100% то соли 2016) Шумораи мутахассисон, ки курсҳои омӯзиши компютерро гузаштаанд. Ҳаҷми маблаги лоиҳаҳои амалишуда аз ҳисоби донорҳо Шумораи лоиҳаҳое, ки бо иаблаггузории хориҷӣ амалӣ шуда истодаанд.
		Дастрас намудани техникаи компютерӣ барои идораю бахшҳои МИҲД	80	16	16	16	16	16	Буҷети ноҳия	
		Таъмини дастрасии кормандони МИҲД ба Интернет	50	10	10	10	10	10	Буҷети ноҳия	
		Таъмини дастгоҳи маркаэии МИҲД бо барқи доимӣ	5	1	1	1	1	1	Буҷети ноҳия	
		Ташкили курсҳои бозомӯзӣ барои мутахассисони ҷавони дастгоҳи МИҲД оид ба таҳияи нақшаҳо	5	1	1	1	1	1	Буҷети ноҳия	
		Таҳия ва иҷрои тартиби додани имтиёз ва мутахассисони ҷавони боистеъдод (додани қитъаи замин)	50	10	10	10	10	10	Буҷети ноҳия	
		Ташкили курсҳои омӯзиши компютер барои кормандони дастгоҳи МИҲД	40	8	8	8	8	8	Буҷети ноҳия	
		Ташкили санҷиши тахассусии кормандони дастгоҳи МИҲД	-	-	-	-	-	-		
		Таҳияи маъхази маълумоти оморӣ ва маҷмӯаи қонунҳо ва асноди қонунгузор барои кормандони дастгоҳи МИҲД	5	10	10	10	10	10	Буҷети ноҳия	
		Ташкили шӯъбаи сохтмони асосӣ дар сохтори МИҲД-и ноҳия	5	1	1	1	1	1	Буҷети ноҳия	
		Таъмини дастрасии кормандони ҷамоатҳои деҳот ба интернет (харидории МАДЕМ)	20	4	4	4	4	4	Буҷети ноҳия	
	Ташкили фазои мусоид барои ҷалби сармоя	Таҳияи роҳнамои ноҳия барои сармоягузорони эҳтимолӣ							Буҷети ноҳия	
		Ба роҳ мондани ҳамкорӣ ва робита бо тарафҳои манфиатдор	5	1	1	1	1	1	Буҷети ноҳия	
		Ташкили семинарҳо дар мавзӯи «Таҳияи лоиҳаҳои инвеститсионӣ » дар асоси талаботи донорҳо	10	2	2	2	2	2	Буҷети ноҳия	
		Ташкили пойгоҳи маълумот оид ба донорҳо, омӯзиши самтҳои фаъолият, афзалият ва стратегияи онҳо	5	1	1	1	1	1	Буҷети ноҳия	
		Ташкили «Фондрезинг» барои ҷалби сармоя	5	1	1	1	1	1	Буҷети ноҳия	
		11 лоиҳа	680	416	66	66	66	66		

7. МОНИТОРИНГ ВА АРЗЁБӢ

Барои мониторинги Барномаи рушди ноҳия мушоҳидаи омилҳои зерин зарур аст:

- то кадом андоза ҳадафҳои барнома амалӣ шуда истодаанд;
- дар доираи Барнома лоиҳаҳо чӣ гуна амалӣ шуда истодаанд.

Ба ифодаи дигар, бояд мониторинги натиҷаҳои нақша (дар ин ҷо сухан дар бораи натиҷаҳои Барнома дар маҷмӯъ меравад, на натиҷаҳои лоиҳаҳои ҷудогонаи он) ва мониторинги ҷараёни татбиқи лоиҳаҳо гузаронида шавад.

Мутаносибан низоми мониторинг бояд ду унсурро дар бар гирад.

Мониторинги натиҷаҳои нақша бо роҳи ченкунии аҳамияти индикаторҳо анҷом дода мешавад. Мутаносибан, муваффақшавии ҳадафҳои нақшаро бо ҳамон мулоҳиза кардан мумкин аст, ки дар кадом андоза мақсадҳои нишондиҳандаҳо ба даст омадааст. Ҳамаи нишондодҳои пешниҳодгардида дар хазинаи маълумотҳои Раёсати оморӣ ноҳия мавҷуданд. Мониторинги натиҷаҳо ҳар сол гузаронида мешавад.

Мониторинги иҷрои лоиҳаҳо дар доираи Барнома тавассути параметрҳои зерин гузаронида мешавад: назорати ҷойгоҳи лоиҳа ва мувофиқат намудани он бо барнома. Дар ин маврид ҷадвали электронӣ бо формати Excel таҳия мешавад, ки бояд ҳар семоҳа ба таври синхронӣ ва бо ҳисоботнокии лоиҳаҳо тасҳеҳ карда шавад.

Азбаски сатҳи коркарди лоиҳаҳои БРН гуногун аст, он дар таҳияи системаи мониторинг ба назар гирифта шудааст. Лоиҳаи ба барнома дохилкардашуда метавонад 5 ҷойгоҳ дошта бошад. Инчунин, он метавонад тамоман таҳия нашуда ва ҳоло дар марҳилаи таҳия қарор дошта бошад, лекин дар барнома номи он зикр гардидааст. Лоиҳаҳое низ ҳастанд, ки пурра таҳия шудаанд, вале аз сабаби набудани маблағ ё дигар омилҳо татбиқи онҳо оғоз нагардидааст. Инчунин лоиҳаҳое ҳастанд, ки дар арафаи анҷомёбӣ қарор доранд ва лоиҳаҳое мавҷуданд, ки онҳо аллакай иҷро шудаанд. Шахсе, ки ҷадвали мониторингро пур мекунад, бояд рақамҳои 1 то 5-ро вобаста ба ҷойгоҳи воқеии лоиҳа гузорад (ҷадвали 1).

Мониторинг ва арзёбӣ иҷрои лоиҳаҳоро ба чор гурӯҳ ҷудо мекунад: «ҳамааш хуб»; «номувофиқатӣ дорад», «номувофиқатии ҷиддӣ дорад», «лоиҳа амалӣ нашудааст».

Ҷадвали №1 Тартиби пур кардани ҷадвали мониторинги лоиҳаҳои барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Айнӣ

Ҷойгоҳи лоиҳа (рақам аз 1 то 5)	*Иҷрои лоиҳа нишонгузории ҳарфӣ-рангӣ: а-сабз б-кабуд в-сурх г-хокистарранг*
1. Таҳия нашудааст 2. Мавриди таҳия қарор дорад 3. Таҳия шудааст 4. Амалӣ шуда истодааст 5. Амалӣ шудааст	*(а) Ба нақша мувофиқ аст ё тамоюли назаррас надорад (б) Тамоюли назаррас ба нақша (в) Тамоюли қатъӣ ба нақша (г) Лоиҳа амалӣ нашуда истодааст.*

Дар охири сол ҳангоми зарурият арзёбии чораҳои андешидашуда ва лоиҳаҳо дар яке аз соҳаҳои барнома бо назардошти захираҳои мавҷуда ва талаботи иттилоотӣ гузаронида мешавад. Арзёбии таъсиррасонӣ аз ҷониби мутахассисони соҳавӣ ва мустақил (коршиносон/экспертҳо), ки ҳолати бахши мазкурро хуб медонанд, гузаронида мешавад.

Замимаи №1.

Мавзеъҳои сайёҳии ноҳияи Айнӣ Искандаркӯл, кӯли Аловиддин, Водии Яғноб, марқади Нақибхони Туғрал, Шамси Табрезӣ, Абулқосими Гургонӣ, Хоҷа Исҳоқ ва ғайра аз мавзеъҳое ҳастанд, мавриди таваҷҷӯҳи сайёҳон ва зоирон қарор гирифтаанд.

Ҳамчунин, Қалъаи Муғ, Гарданаи Ҳисор, қалъаи Сарвода, манораҳои Варз, Рарз, Фатмев низ ба рушди сайёҳии кӯҳӣ, кӯҳнавардӣ, экологӣ, фарҳангӣ, маърифатӣ - фароғатӣ мусоидат карда метавонанд.

Мавзеи Искандаркӯл, бо зебоии нотакрори табиӣ, гуногунии манзара ва табиат метавонад ҳамагуна дархостҳо ва талаботҳои туристонро қонеъ гардонад. Аммо дар мавзеи мазкур инфрасохтори муосир мавҷуд нест, ки талаботи сайёхони хориҷиро қонеъ гардонад.

Водии Яғноб – «Оташи муқаддаси Суғд» дорои манзараи зебои табиӣ буда, ҳамешасабз ва яке аз водиҳои обшор мебошад. Дарёи Фон аз он сарчашма гирифта 5 км он барои варзиши қаикронӣ мувофиқ мебошад.

Кӯҳи Малик - дар муқобили деҳаи Работ буда, 2500 м аз сатҳи баҳр баланд мебошад. Дар Кӯҳи Малик 18 ғори калон мавҷуд аст ва ҳамеша дар натиҷаи сӯхтор фурузон аст. Ғорҳои ба вуҷудомада манзараи аҷиб доранд. Ҳарорати онҳо аз 300 то 400С° мерасад.

Манораҳои Варз, Фатмев ва Рарз – баъди дини ислом дар асри XI сохта шуда, дар масофаи муайян барои азон гуфтан ба назар гирифта шудаанд, ки то 30 м. баланди дошта имрӯз боқимондаи онҳо ҳифз карда мешаванд.

Ғори Хоҷа Исҳоқ – бо он фарқ мекунад, ки дар дохилаш ҷасади яке аз намоёнтарин шахсиятхои илми исломӣ чандин аср ин ҷониб боқӣ мондааст. Дар поёни Искандаркӯл тагоби деҳаи Махшевад ҷойгир шудааст, аз сатҳи баҳр 2820 м баланд мебошад, то назди ғор тахтасанги калонест, ки дар он нақши ба бадани инсон монанд мавҷуд аст ва аз руи ривоятҳо гуё ин нақши Рақиби Хоҷа Исҳоқ буда, номи Махшевад (Нақши бад) аз он гирифта шуда бошад.

Ғори Махшевад – дар дохили он ҷасаде мавҷуд аст, ки он яке аз ёдгориҳои беҳаматои табиию таърихии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад.

Қалъаи Сарвода - яке ёдгориҳои асрҳои миёна ба ҳисоб рафта, намунаи боқимондаи он то ҳол мавҷуд аст ва дар он ҷо имрӯз шаҳраки Сарвода ҷой гирифтааст. Қалъа дар баландие ҷойгир шудааст, ки аз ду тарафи он шохобҳои дарёи Фон ва Пасруд ҷорӣ мешаванд.

Оромгоҳи Нақибхон Туғрал - дар деҳаи Зоосун аз маркази ноҳия 8 км. дар самти болооби Зарафшон ҷойгир аст. Нақибхон Туғрал яке аз охирин намояндагои адабиёти классикии тоҷику форс, аз охирин пайравони равияи тасавуф ва авлоди Хоча Аҳрори Валӣ (асри XV) маҳсуб мешаванд. Соли 1864 дар дехаи Зоосун таваллуд шуда, рӯзи 28 июни соли 1919 бо тӯҳмат барои беадолатӣ кушта мешавад. Оромгоҳ дар мавзеи барҳаво ҷой гирифта дар муқобили он хонаи истиқоматии худи шоир (ҳамчун осорхона) мавҷуд аст.

Ёдгориҳои Кӯҳи Муғ - соли 1932 аз ҷониби Ҷураалӣ ном сокини деҳаи Хайробод дар ғор дастхатҳои зиёде пайдо шуд, ки ба Ҳокими Панҷакент Деваштич тааллуқ доштанд. Дар натиҷаи кофтуковҳо маълум гардид, ки Қалъаи Муғ бо мақсади паноҳ бурдан аз душманон, Деваштич бо ҳамаи ҳуҷҷатҳои давлатӣ он ҷо маскан мегирад. Мавзеъ тамошобоб буда, қариб тамоми деҳаҳои дар самти Панҷакент буда, намудор аст.

Оромгоҳи Шайх Абулқосими Гургонӣ– дар деҳаи Урметан ҷойгир буда, намунаи ёдгориҳои асри IX–X мебошад. Абулқосими Гургонӣ мутафаккири барҷастаи илми фиқҳ ва яке аз мутафаккирони даврони Абулқосими Фирдавсӣ ба ҳисоб меравад, соли 1998 - 970-солагии ин мутафаккири бузург ҷашн гирифта шудааст.

Дар таҳияи Барномаи рушди ноҳия кӯмаки машваратӣ ва методӣ расониданд:

Олимов М.О. *– мутахассиси БРСММ оид ба алоқамандии буҷет ва банақшагирӣ;*

Деҳқонов Ҷ.М. *– мутахассиси БРСММ оид ба банақшагирӣ;*

Норов А.Қ. *–мушовири миллӣ дар БРСММ;*

Ҳакимов Х.Р. *–мушовири миллӣ дар БРСММ;*

Раҳмонов З.Э. *–мушовири миллӣ дар БРСММ;*

Узбекшоев Ш.*-мушовири маҳаллӣ;*

Ҳамидов С.Ғ. – *Сардори шӯъбаи рушди минтақаҳо, Вазорати рушди иқтисод ва савдои ҶТ****;***

Абдуллоев М.Р. *– сармутахассиси Шӯъбаи рушди минтақаҳо, Вазорати рушди иқтисод ва савдои ҶТ (мушовири миллӣ дар БРСММ).*

Ба чоп 31.08.2012 имзо шуд.
Ҷузъи нашрию ҳисобӣ 8,75. Ҳуруфи адабӣ.
Адади нашр 30.

Дар ҶДММ «Контраст» чоп шудааст
ш. Душанбе, к. Н. Муҳаммад, 26